

JOH. JACOBI MANGETI
BIBLIOTHECÆ
MEDICO-PRACTICÆ
LIBER SEPTIMUS.

De Morbis à Litera G. incipientibus.

GALLICA LUES.

Vid.

LUES VENEREA.

GANGLIUM.

Vid. in *Bibliothecâ Chirurgicâ.*

GANGRÆNA.

Vid. in *Bibliothecâ Chirurgicâ.*

GIBBOSITAS.

Vid. in *Biblioth. Chirurg.*

GINGIVARUM MORBI.

Vid. in *Bibl. Chirurg.*

GLAUCOMA.

Vid. sub Titulo OCULORUM MORBI.

GONAGRA.

Vid. sub Titulo ARTHRITIS.

GONORRHÆA.

De *Gonorrhœâ* multa videri possunt, tum in hac ipsâ *Bibliothecâ Medico-Practicâ*, tum in *Bibliothecâ Chirurgicâ*; in utraq; sub Titulo *Lues Venerea*: Et in *Biblioth. Chirurg.* in specis, sub proprio Titulo *Gonorrhœa*. Propterea tamen præterire jam non debemus elegantem Tractatum, quem in hoc Argumento conscripsit Præclarissimus *Gulielmus Cockburn*, Societatis Regiæ in Britannia Socius; quique sic habet:

P R Æ F A T I O.

*N*signes eorum hominum, qui de naturâ *Gonorrhœæ*, atque Remediis, hucusque scriptarunt, hallucinationes, necnon facta sanè atque lasciva conscribendi ratio,

tantum apud Me valoris habuerunt, ut Ego etiam ea, quæ hoc de Argumento diu sum meditatatus, in manus hominum effunderem. Atque equidem ut in hujus *Morbi* naturam, ejusque curandi rationem, ritè percipiendam, prævientis animi fomite (quantum fieri potest) remoto, Lectores perducantur, Mihi potissimum cura erit. Plurima enim, quæ de hæc re in publicum emanant, Dissertationes, lascivientis potius Animi incendia excitate, quam sana ad ipsam pestem extinguendam auxilia Juventuri ministrasse, videntur: adeo ut haud minus periculi ex hujusmodi libris ad mentes hominum, quam ad corpora ex ipsa Contage profectum, sæpenumero deprehendamus. Quando autem quicquid mali utræque ex parte advertitur, illud omne à sinceriori Genere recte examine emendari possit, quod, nullis libidinis quasi facibus addibitis, ad hujus *Luis* penetralia perviter atque *Azedelam* viam patefaciat, tum quidem non metuendum est, quin tota, quæ à Bonis Viris concedi solet, Benevolentia, Mihi etiam danda, qui ad tam honestam mercedem ausus sum aspirare. In quantis rebus deficiant, quamque imparia prorsus sint tentamina, quæ in vulgus delapsa fuerunt, ea præsertim *Medicina* peritioribus innotuerunt, qui permulta in hac parte desiderari lugent, vehementer expectant suppeditari.

Non est, ut singulos hujus generis errores *Præfationis* nostra brevis anteciperet, in sequentibus paginis sese manifestius producat. Satis sit in præfati universis significare, vocabula, quæ in usu communi sunt, obscura esse, descriptiones Rerum haud accuratè conscriptas, vix unum ex omnibus Symptomatibus dilucidè explicatum, *Morbam* denique ipsum tam mediocriter cognitum haberi, ut in totius *Morbi* locum unius tantum signi nomen supponatur. Ulterius igitur mirari desinamus, magis congruas curandi regulas exploratas non fuisse, cum fontes ipsi ejus Fluminumque progressus & decessus in abdito multum delitescant: ex quibus omnibus efficitur, exitum hujusce mali semper ambiguum, sæpenumero fatalem fore. Universas jam verò hæc hallucinationes in sequenti Tractatu non modo in apertum prolatas, sed etiam correctas penitus & emendatas fore confido. Cum novis medicamentis nova quoque rationes excogitantur, à quibus deterrima *Gonorrhœæ* *Vires*, brevi tempore, absque ullo dolore, maximaque cum certitudine effracta, rotinè evanescent. Quæ ad viderum hujus *Morbi* in terris partum & quasi incunabula attinent, Ego ab iis decita opera abstineo, utilium esse judicans, naturam ejus curandique methodos aperire, quam in rebus, tantâ incertitudine implexis, habere. Liceat igitur cum *Eudoxo* in *Fernelio* consentire, atque concludere,

claudere. De Origine haud magna contentione decer-
tem, sed de illius Causa, de Vi & Natura, ex-
qua curatio omnis ducenda.

GONORRHOEÆ VIRULENTÆ, Sympto-
mata, Natura, Causa, & Curationes.

Pars Prima:

CAP. I. Descriptio Gonorrhœæ.

ILLæ Contagii Venereæ Species, cui totam in
presenti nos operam damus, cum *Profluvia* è
Carnæ in Sacris Læteris (quæ antiquissima Medi-
cinæ monumenta ætate multum superant) discreto
delineato tantam secum similitudinem, & quasi cog-
nationem, afferit, ut Nomen etiam, quod *Pro-
fluvium* illud apud Græcos olim habuit, idem Con-
tagies nostra apud Recentiores Medicos, *Gonorrhœam*
scilicet, forciatur.

Attamen autem inter Eas plurimum Discriminis
intercedit, tum quod hæc nostra Lues, tanquam
Pestis, ab utroque Sexu spargitur & propagatur,
tum etiam quod longè gravioribus Symptomatibus
perstringitur; adeo ut tetriori Fœdæ seu *Virulentia*
Gonorrhœæ titulo brevi notaretur.

Fluor albus, flavo, aut viridi Colore per-
fusus, cum ex Pene Marium erecto aut langui-
do erumpens, tum ex Mulierum Vaginâ emanans,
nullis Voluptatis stimulis in aliter exci-
tatis *Virulentam Gonorrhœam* indicat.

Hoc potest Virus, Aegros sive vigilantibus,
seu dormitantibus, pari ferè Undâ destillatur, tant sive
insuper viribus tantaque acrimoniâ imbuatur, ut brevi
tempore interfecto miseris, quos in cursu irrat,
Vaginæ aut Penis Meatus circumdat, tantos do-
lorum quasi aculeos inter mingendam excitans, ut
ex Medicis complures Vesicam Calculeo potius per-
cussam fuisse, quam Canales istos ferè sanie ve-
xatos primum fuerint suspicati, donec ex diverso
quem vidit Experientia, Symptomatum vultu
diversam quoque Morborum speciem Medici jam-
pridem agnosere didicerunt.

Ad Viros, hæc Aegritudine afflictos, Urethræ
vellicatio immanem, cum Penis erigatur, do-
lorem affert, talemque ferè Sensum suscitatur,
qualis esset percipiens, si Membreum illud fere
quodam circumligatum constrictum premeretur.

Hujusmodi autem corrosivus Humor non
tantum Vaginam atque Urethram, verum etiam
cæteras quoque, quas transcurrit, Partes exa-
gitat, adeoque Glandis & Fœni capita convellit,
ut gravis aliquando apud Urethræ extremi-
tatem Hæmorrhæa patiat, & Glans *Perineum* ver-
sus retroducatur. Virus enim, sive in ipso Coi-
tus articulo, seu durante effluxu acrimoniâ,
Impatigiam quandam procreat, quæ fusu in
Præputium quàm Glandem expanditur, quæque
formam *Canceris* præ se ferens, à Gallis Nostrati-
busque *Chancre* vocatur.

Hæc *Carcinomata*, sive in Glandem sint, si-
ve Præputium porrecta, tantam plerumque cras-
situdinem inducunt, ut vel Præputium quasi qui-
busdam Butillæ Adstringentis contractum tam im-
mobili complexu totam Glandem comprehende-
rit, ut hæc vix, & ne vix quidem, liberari pos-
sit; vel focus in Cervice consistens tam tenaciter
adhærescit, ut ad Glandem obducendam protra-
hi non queat. Hæc Affectio à Græcis hominibus
Periphimosi, Prior illa *Plimosis* nuncupatur: hæc
autem Vocabula, cum apertissima sint, à Medicis
quotquot hæc de Argumento scripserunt, tum *La-
tinis*, tum *Recentibus* retinentur.

Quinimò tenues Vesiculæ, limpidæ atque trans-

lucido latice repletæ, in *Præputio* nonnunquam
reperiuntur, quæ à Similitudine, quam ad Cry-
stallum propter suam pellucidam Substantiam ha-
bent, *Crystallinorum* nomen attrigerunt.

Similiter etiam in Mulieribus acris humor è Va-
ginâ effluit, sphinctera istius aliasque, quas trans-
greditur, partes læsile, atque inflammationem,
graves æstus, acutos in reddendâ Urinâ dolores,
atque incrustata Ulcuscula inducit. Cum autem
Fœmineum Genus morbo quodam, cui nomen est
Fluor Albus, sæpe afficitur, qui & materiâ &
colore & acrimoniâ, quâ Urina afficitur, *Gonor-
rhœa* sit per similes, itaque non solum magna Utili-
tas est; sed summa quoque Medicis difficultas am-
biguos hosce Morbos distinguendi, præsertim cum
genera eorum curationisque rationes inter se fortassis
plurimum sunt sejunctæ. Hanc verò Rem, quæ
ad hoc adhuc difficilis fuit ad judicandum, ut expe-
rientiæ aciem crebrò fugerit, à me in sequenti *Trac-
tatu* explicari posse confido.

Quamquam hæc nostra *Gonorrhœa* descriptio ita
perspicua & pressa sit, ut nulla, quæ *Veneriam Lues*
consequuntur, Symptomata complectatur, tamen
pro certo habemus præceptiones Medicorum circa
Eam confusas fuisse & valdè perturbatas. Ex iis
enim Primi nè in minimam quidem *Gonorrhœa*
mentionem per quadraginta annos incidunt:
Alii tam dubiè atque hæsitanter Idcirco sunt, ut
Eos aliam ullam *Gonorrhœa* notitiam habuisse,
quàm quod ab iis Signum *Veneria Lues* & quasi
Sarcilla putaretur, pro comperto dicere vix possumus;
Cæteri verò *Gonorrhœam* esse quandam Mor-
bi Gallici Pedisequam potius quàm Præcutiorem
autumabant, Originemque ejus duci à Semine,
quod ex Receptaculo suis, cum primum deprave-
tur, abundantè flamine erumpit.

Adeo ut si quid ab his Authoribus aut feliciter
animadvertum, aut fideliter traditum fuit, tum
profecto *Veneriam Lues* alio in Antiquis, atque
alio in nostris Temporibus modo propagatam haud
injuriâ arbitrari possimus.

Cum verò hæc Tenebræ 40. tantum Annorum
spatio incubuerunt, cumque ab eo usque tempore
repetentes utrumque Morbum ex certis definitisque
& inter se diversis rationibus procedere, *Gonor-
rhœam* scilicet (ut supra innuimus) ab impuro Coi-
tu, *Lues* autem *Veneriam* vel ex ipsâ *Gonorrhœa*,
vel ex *Carcinomatæ* imperite tractatæ, nasci depre-
hendimus. Quis equidem aliam tantæ in Judican-
do incertitudinis, tantæ in significando obscurita-
tis inter Medicos causam esse putet, nisi incredi-
bilem quandam difficultatem percipiendi Naturam
aut saltem exponendi indicia Pestis tam gravis &
inarditæ?

Neque adeo (ut verè dicam) hæc Caligo
profusæ etiam in præsentem evanuit, verum Scrip-
torum jamjam memoratorum Auctoritas plurimum
quoque ponderis in nostri Seculi Medicos hodie
habet; quod in sequenti Dissertationis filo evi-
dentius elucescet.

Ab iis, quæ jam dicta sunt, manifestè conse-
quitur, quod *Virulentia Gonorrhœa* Materies vel est
(uti ex Veteribus, quotquot hunc Morbum per-
trinxerunt, atque ex Recentioribus complures jam
consentiant) Corruptio Seminis; vel Pus Saniesque
quædam in loco, ad quem Contagii causi perfer-
ri potest, generata; vel Liqueorum quorundam,
qui à Naturâ comparantur, debitisque in locis se-
cernuntur, depravatio; vel *Carcinomatæ* demum
cum hæc depravatione conjunctio.

Sed ut quæ sit Materia *Gonorrhœæ*, & qui Lo-
ci *Carcinomata* facilius suscipiant atque alant, &
quo modo ab unâ parte ad aliam Contages feratur,
felicius indagemus, operæ pretium erit, Partes if-

tas, ubi figere se possit hic Morbus, leviter perfringere. Verisimilimum enim est hæc omnes Difficultates, si Partium texturam & usum atque aditus prius perspectus habemus, à Nobis postea facilius expediri. Si enim Partes, in quibus hic Morbus vulgo collocatur, Alimenti satis suppeditare non possint; illæ autem, quæ possint, præ nimia distantia affici à Contage (præsertim quando Infans sic) non queant, tum profecto huiusmodi Effluxus materiam ab iis (utrunque spero aliter videntur) nequaquam suppleri, sed novas ultra Sedes tentari oportere, quæ & propter Copiam suam pascere, & propter Vicinitatem suscipere Luem possent, necesse est ut concludamus. Quapropter jam mihi proponenda Ratio videtur illas, in quibus Gonorrhœa inhiat, Partes cum omni Modestia depingendi.

CAP. II. Partes Corporis, in quibus Gonorrhœæ Sedes vulgo constituitur.

Variæ Medicorum Hypotheses, in superiori Capite propositæ, de his Partibus Corporis excutiendis, quæ in materiam Gonorrhœæ illo modo influunt, præcipue Nos admonere videntur; Eaque verò sunt, vel quæ secretioni Seminis, vel quæ custodiæ, vel quæ emissioni inserviunt. Quando autem huiusmodi Disquisitio ad rem, sanè nemini esse possit, qui externam Partium, quæ in utroque Sexu Generationi dicantur, formam conspectam non habuit, itaque Ego interioris Structuræ involucri pleniorum calamus dare instituo, tum quia minus in promptu sunt, tum quia magnam Lucem afferent iis, quæ in decursu huius Operis detur sumus.

Atque equidem Nobis sese exhibet imprimis Vagina Forninarum paulò accuratius delineanda, quippe quæ majores fortasse partes in processu Gonorrhœæ obtinet, quam quæ ponuntur in vulgari opinione. Vagina verò, in omni Muliere Vno tempore, à Naturâ ita comparatur, ut satis petens sit admittere Penem Maris & Fœtum excludere, utrunque augustum sit ipsius Uteri Orificium. Interna ejus Substantia nervosa est, Exteriorem verò laxa Membrana carnis quibusdam Fibris interpersa constituit.

Plurimi equidem atque exigui canales in Vaginâ reperiuntur, ex quibus ampliores & frequentiores circa partes ejus inferiores (ubi Urethra sese inserit) versantur. Hi profecto rivuli viscidam quandam Sæci copiam suppeditant, à quâ Partes simul lubricæ fiunt, & ab Urinæ acrimoniâ defenduntur. Hic liquor inter coitum foras abunde profilit, & pro Semine muliebri, haud prudenter satis, apud Veteres habebatur.

Excretorii parvarum Glandularum ductus inter Urethra Sphinctera & internam Vaginæ Membranam positi cæteris ductibus, qui eandem quoque Nominis rationem habent, Priores se Medicis prodiderunt, & ab iis Lacuna nominantur.

Sphincter quidam Musculus Vaginæ suppetit, qui situm suum Clitoride paulò inferiorem tenens, in Dilatatione istius contrahendâ occupatur.

Hactenus de Substantiâ, Structurâ & Usu Vaginæ: hæc enim Descriptio præsentis Instituto satisfacere videtur, atque sola Labiorum, Nympharum & Clitoridis nomina Lectorem deducunt in eorum, quæ de his rebus cognosci volumus, Cognitionem: Inverecundi enim esset, diutius in hoc loco, quam necessitas postulat, hæere.

Illud solummodo obiter notatum vellem, usum omnem dilatantium Instrumentorum, quæ versantur

in Obstetricum exercitatione, Sphincteri tantum Vaginæ Musculo adhiberi: Uterum enim hæc dilatare nequaquam possunt, Vagina verò non opus est tali dilatatione. Cum verò horum Instrumentorum usus non modò nullam commoditatem, sed & ingens aliquando periculum afferat, cumque ii, qui illis utantur, aut se decipiant, aut alius vellent verba dare, idcirco plura de iis addere in præsentem destinam; præsertim quoque, quia Artificum Officinæ satis multas suppeditare nobis possent, si vera aliqua utilitas ab Experimentâ unquam deprehensa fuisset.

Deinceps verò ad partes virorum genitales, quæ à Gonorrhœâ vel maxime vexari putantur, depingendas progredior. Quoniam autem huius Morbi Virus à Prostatis & Vasculis feminalibus in Urethram profuere plurimi Homines suspicentur, itaque, quæ in istis potissimum Partibus dissecandis notatu digna sunt, paulò luculentius perstringemus.

Ipsius verò Peni partes, quæ viribus huius Morbi præcipue affliguntur, sunt Præputium, Franum, Glans & Urethra.

Duplicata Penis cuticula Præputium conficit, quod ita à sui ipsius fabricâ & Frani vinculo comparatur, ut summâ cum facilitate retrò citreque super Glandem moveatur: omnis autem ejus usus in eo ponitur, quòd exquisitum Glandis sensum obductione suâ foveat, ne Injuriis incurrentibus laereretur.

Franum verò nihil aliud est præter exteriorem Glandis Membranam, quæ in hoc loco geminatur, quæque cavernam quandam continet, ubi hoc Ligamentum extenditur.

Glans est ipsa extremitas Penis, & sensu acerrimo instruitur. Radix ei crassior quàm pars Penis, cui infertur, sensim verò decrescens paulò acutior terminatur. Membranz, ex quibus consistit, tenues admodum sunt & delicatæ propter perceptionem, quam ei Natura donare voluit, exquisitissimam. Accedunt quoque Glandulæ, à quibus separatus humor circa spargitur, ut Præputium bene lubricatum suo in motu non laboret: quædam quoque huiusmodi liquoris copia ab iis, quæ ad cuspidem Penis locantur, dicunturque Odorifera, Glandulis secretur.

De admirabili internâ Penis Fabricâ, fungosorumque, ex quibus conficitur, Corporum constructione pluribus verbis disputarem, nisi instituta brevitatis obstreperet; utpote quòd hæc Partes, quales quales sunt, ad alendam Gonorrhœam minus concurrere, quàm aliæ nonnullæ, videntur, quæ paulò igitur accuratius sunt examinandæ.

Jam verò ad Fistulam devenimus, per quam semen pariter atque urina decurrit, perque quam Gonorrhœa Contagium sine dubio propagatur.

Urethra subter Nervec-spongiosa Penis corpora collocatur, vel in medio (ut exquisitius dicam) eorum se paulò insinuare videtur; duabus Membranis instruitur gracilibus, scilicetque contextis: earum Exterior externam Urethra, & Præputii internam partem contegit, Interior verò canalem intus tantum componit. His Membranis spatium quoddam interjicitur, fungosâ Substantiâ Glandulisque repletum: fungosa verò illa Substantia naturam ipsi corporibus Nervec-spongiosis simillimam præ se fert, atque, Aere inflato, statim distenditur. Urethra quidem, quo propius gradatim ad Glandem provehitur, eò etiam densior & compressior reperitur, & magis magisque crescens, cum eodem mox confunditur.

Plurimi præterea canales se mittunt in Urethram, ex quibus unus sub Glandis radicem situs inter cæteros

cæteros maximè eminet. Hic autem in illâ *Urethra* regione emicat, quæ ad Nerveo-spongiosa Corpora porrigitur; & digito compressus album viscidumque Humorem præbet.

Alii quoque Ductus à M. *Litteri* Glandulâ originem ducentes interiorem *Urethra* membranam permeant, liquoremque in *Urethram* inferunt, qui ab illâ Glandulâ secretur. Hic liquor mucore quodam oleoso perfunditur, atque idcirco est ad *Urethram* inungendam commodissimus.

A Cl. *Cowperi* Glandulis (quarum Tubuli excretorii confestim coeantes per fungosam *Urethra* substantiam communi Alveo ferantur, atque interiorem ejus membranam tandem permeant) liquor ejusdem quoque generis cum *Priori* & longitudinis exprimitur.

Hoc enim pro comperto habemus, nullum Humorem, dum *Penis* libidine attollitur, ex eorum ductibus emitti posse: quocirca nullo modo ad Generationem promovendam, sed ad *Urethram* tantum irrigandam, ne seminis & urinæ acrimoniam vexetur, hic liquor comparatur.

Jam verò ad *Prostatas*, *Carunculas*, & *Galli Caput*, *Vesiculasque Seminales* delineandas Nos institui ratio vocat.

Eorum verò proximè ex membranâ quâdam Substantiâ confectæ ad *Vesicæ* initium inter *Vesicam* & *Kelbam Intestinum* collocantur, & ad Cervicem ejus Partesque juxta positas firmiter adstringuntur: Horum autem Tubulorum cavitates alie alius ampliores patent, ex quo fit, ut nonnullæ quasi cellulæ sparsim nascantur, quæ tantam inter se communionem habent, ut, unâ dissentâ, cæteræ pariter turgescant. Hæ *Vesicula* in parvo ductu, qui à tergo *Urethra* uno ferè pollice infra *Urethra* cervicem insigitur, undique terminantur. Cuilibet horum ductuum orificio Septum quoddam suppetit, quod prohibet, quo minus Semen, cum ex uno exprimitur, resiliens subinde in cæteros impingeretur. Hæc Particula *Caput Galli* appellatur, perque Oculos ejus (Oscula scilicet prædicta) semen utique in *Urethram* distillatur, in singulo Vesicularum Seminalium orificio parva quædam Caruncula stationem obtinet, quæ, Valvularum ritu, semen præoccupat, ne continuo fluxu profluat. Etsi verò hæc Carunculae ab iisdem, quibus semen expellitur, Viribus propulsentur, in naturalem tamen situm confestim resiliunt.

Apud radicem *Urethra*, ex utroque cervicis Vesicæ latere duo globosa Corpuscula apparent, quæ *Prostatæ* nuncupantur, quarum pars superior complanatur, inferior verò ad Ovi speciem inclinatur. Mole utriusque (non enim longe à se invicem sunt junctæ) quasi grandiusculi *Inglandis* instar in *Sacibus* videtur, in *Senibus* autem, iisque, qui *Veneri* se minus adstrinxerunt, parvuli cujusdam *Juglandis* rationem obtinet. Substantia iis glandulosa est: ex eorum Ductibus, de quorum numero haud satis convenit, albus liquor seminis simillimus emanat, qui *Prostatæ* manu compressis, illico prorumpit. Hi tubuli excretorii *Prostatarum*, partim paulo altius, partim paulo inferius quàm *Galli Caput*, plerumque autem aliquanto transversus quàm Vasculorum Seminalium orificia, se conjiciunt in *Urethram*.

De *Graaf* decem ductibus hujus generis excretoriis minus nunquam se in *Viro* numerasse, in *Cane* autem nonaginta amplius à se repertos, quorum singulis orificiis sua Caruncula annectitur, significat.

D. *Littre* non duas Glandulas, sed unam tantum à *Prostatæ* fieri contendit, quoniam Substantia illa (ut in mense *Julio* anni millesimi septingentesimi ab eo coram Regiâ Academiâ demonstratum fuit) continua est & non interrupta. Sibi præterea ille per-

Tom. II.

suadet, exigui quasi Cordis figuram confici, cujus Basis Vesicam versus porrigitur.

Prostatæ, si huic *Viro* credamus, Fibris muscularibus circumvestitur, atque ex duodecim Capsulis, quarum Claustra nullam inter se commercium habeat, constituitur, tot etiam Tubulos (setarum instar) continentibus, qui in *Urethra* canali juxta *Vermontianum* terminantur: Unaquæque insuper Capsula ingentem exiguarum Glandularum numerum complectitur, quibus canales excretorii (quorum cuilibet extremitati *Sphincter* suppetit) se in cavitatem Capsularum exonerant, ubi Humor, tanquam in tot pelvibus & receptaculis, seponitur.

Quomocumque autem numerus sese habeat, five duæ sint Glandulae, five unica tantum in hoc loco sita sit, D. *Littre* aliis omnibus Anatomicis de usu earum profus assentitur. Cum igitur *Prostatarum* liquor, ductusque excretorii, Valvulaeque apud omnes in confesto sint, apteque ad Institutum nostrum possint accommodari, itaque hanc explicationem haud mediocrem sequenti Ratiocinio lucem asserere posthac sentimus.

Quomocumque autem accurata hæc descriptio locorum, quæ aut secretare aut recondere liquorem videntur, eâ tantum intentione ponebatur, ut felicius *Gonorrhœæ* materiam deprehenderemus, quam nonnulli ex solo pure consilari arberantur, idcirco carnosas musculosaque partes, necnon *Alipem* describendi necessitas mihi datur, ut videamus, utrum vis *Gonorrhœæ* hæc loca vitare valeat & in Pus convertere, quoniam in carnis partibus & adipalibus Pus præcipue generari reperitur.

Facilitas, quâ Musculi *Penis* à se invicem separantur, plurimas de eorum numero lites excitavit: Ego autem, unde oriuntur atque ubi inferantur, quàm quâ ratione numerentur, diligentius inspiciam, exinde enim commodius intelligatur, quomocumque ii affici queant à materiâ *Gonorrhœæ*. Tria paria Musculorum secundum nonnullos homines ad *Penem* spectant; Alii eos negligentis, qui *Transversales* nominantur, duo tantum paria assignavere. D. verò *Littre* quinque tantummodo solitarios Musculos adscribit. Verantamen quando hi musculi universi suam aut ab *Ischio* aut *Ano* originem & in *Corporibus cavernosis* finem habeant, aut in *Urethra* sub unam *Penis* partem circaque ejus latus terminantur, itaque *Gonorrhœæ* viribus perpaululum subijci videntur.

Sigillatim verò D. *Littre* notat, Fibras quasdam musculares in nonnullis exemplis ex singulâ Musculi *Acceleratorii* Anticâ extendi, & in *Præputio*, postquam totum *Penis* latus pergraverint, tandem consistere: quamobrem quocumque hæc Fibræ contrahantur, (uti inter Coitum, & Mingendum accidit) *Præputium* ad radicem *Penis* revocatur.

Hæc Partium descriptione prælibatâ, unde origo *Gonorrhœæ* trabenda sit, quæ Partium proprietates, ubi figitur hic Morbus, quæque sit Efficiens ejus causa, jam videamus.

CAP. III. *Prostatæ*, *Vesiculaeque Seminales*, Partesque supra posita pro Originali sede *Gonorrhœæ* haberi non debent.

DESCRIPTIONES Anatomicæ, quas in superiori *Capite* attulimus, in eam ædèpò opinionem primo intuei nobis animum inducunt, ut putaremus vel *Prostatas* vel *Vesiculas Seminales* ad liquorem (qui gliscente *Gonorrhœâ* effluit) ministrandum præ cæteris commodissimas esse, ideoque pro sede Morbi haberi oportere; nisi multæ difficultates, quæ superari nunquam possunt, sese offerrent, atque originem

Kkkk 2

Con-

Contagii ab istis partibus omnino a noverent.

Quippe cum apud omnes pro confesso habeatur, hunc Morbum à venenato quodam liquore, qui ad Ægum vi quadam extrinsecâ propagatur, proficisci, tum profecto explicari nunquam potest, quibus modis ad totos ab *Urethra* extremitate tam procul disjunctos hic liquor perducatur: utpote quòd liquor, quem admittere *Urethra* queat (sive *Malem* seu *Velocitatem* respicias) valde modicus esse debet: neque enim *Musculus* aliquis, nec *Valva*, nec alia cujuscumque generis *Machina* adest, quâ ad tantam distantiam projiceretur. Adde quod cum magnitudo partium, ex quibus *Contagium* conflatur, æque ac *Velocitas*, quâ fertur, planè exigua sit, necesse est, ut *Momentum* earum (quod jamjam annuimus) pro nihilo ferè ducatur. Quod si *Momentum* multo, quàm revera est, vehementius augeri ponamus, Rei tamen difficultas non minor superesset, præsertim si *Canalem*, per quem transeundum est, arctiorem, quàm solet, fieri meminimus. Quoniam enim *Penis* ab erectione sua induratur, atque membranam *Urethra* foramen (quod *Nerveo-spongiosis*, quæ jam quoque inflantur, *Corporibus* sese immiscet) magnopere compressum in conditionem utique angustiorum redgitur, idcirco ab omni fere commœatu *Virus* intercludi merito videatur.

Hæc profecto angustia, quibus premitur *Urethra*, quando semen *Penis* erecto expellitur, sensibus se manifestius reddunt.

Pæterea, ab accedente *Nerveo-spongiosæ* substantiæ inflatione *Urethra* magis magisque coarctatur, ex quo sic, quòd *Lacera* ejus undequaque collidantur, atque interiores hujus *Fistulae Membranae* *Canalis* adeò gravem constrictionem patiuntur, ut nullius generis liquor à minori impetu propulsus, quàm qui semen aut urinam extrudit, queat permeare. Quâ ratione igitur liquorem, qui nullum aut planè exiguum *Momentum* habet, in *Urethram*, vehementer intereâ atque ex omni parte compressam, immitti posse judicemus?

Quòd si hoc *Virus* ad *Prostatas* usque pervehi, ibique suas vires (ut nonnulli credunt, non obstantibus difficultatibus supra allatis) exercere statuimus, tum profecto his viribus, quas hi homines volunt, concessis, aliæ quoque necesse est, quàm quas ii tribuunt, multoque graviores, facultates iridem exercentur. Quippe si *D. Blennis* sibi confitet, tum equidem (uti infra docebitur) *Carunculae*, quæ *Vasculorum* seminalium orificiis annectuntur, ab hac *Peste* prius franguntur, quàm semen corrumpi aut profluvium excitari poterit. Quod ad *Prostatas* attinet, ductus, qui ab iis propagantur, adeò tenues atque exigui sunt, ut cerni aut numerari vix queant. Itaque *Prostatæ* opus est externo quodam auxilio atque impetu, qui humorem foras exprimeret. Cum autem à liquore venenato vim talem exeri nullam intelligimus, manifestò efficitur *Gonorrhœam* à *Prostatâ* exoriri non posse, utcumque illarum liquor depraveur. Quinimò si hic *Effluxus* purulentus, non sine *Caruncularum*, quæ ad *Vascula Spermatica* alligantur, *Ductuumque* *Prostatarum* corrosione confici concedatur, tum profecto *Medelam* *Gonorrhœæ* nunquam assequi poterimus, quia istiusmodi damnum resarciri nunquam posset. Cum autem è contra quotidianus ipse usus *Remediis* ad hunc Morbum cum bono eventu persæpe adhiberi testetur, itaque talem corrosionem nullam fieri, neque *Gonorrhœam* ex istis fontibus profluere, turè colligimus.

Quocirca si hujus Morbi *Virus* ad *Prostatas* usque & *Vascula seminalia* pervehi supponatur, vim tamen ab his hominibus adscriptam exercere nun-

quam poterit.

Nonnulli *ædopol*, qui *Prostatas* & *Vascula Spermatica* corrodere non putant, in eam opinionem incidunt, ut *Effluxum* (qualis in *Gonorrhœâ* cernitur) ab *Effervescentiâ* quadam & phantasticâ *Fermentatione* (quæ fit per mixturam humoris venenati cum semine & liquore *Prostatarum*) inmiscere & explicari posse arbitrentur. Cum autem hæc *Hypothesis* cum descriptionibus *Anatomicis*, in *superiori Capite* allatis, vehementer pugnet, itaque hujusmodi *Effervescentiâ* rem fictam esse & profusè adunbratam, neque *Gonorrhœam* exinde proficisci, certo intelligimus.

Quæ cum ita sint, concludere licet, *Gonorrhœa* *Virus* ad *Prostatas* & *Vascula Seminalia* nequaquam pertinere, propterea quòd *contagiosus* ille liquor neque tantam *velocitatem* habet, ut illuc sursum feratur, neque *effluvia* ejus respondent viribus, quæ in hisce locis exerceri supponuntur.

Argumenta, quæ jam Ego sum laturus, à *Posteriori* confirmant ea, quæ supra cum *Ulvianis*. Cum verò in eorum mentionem aliquot abhinc annis incidi, eadem renovare, uti se in isto *Libro* exhibent, atque in memoriam revocare liceat.

Primum igitur Argumentum ab istis *Excrecentiis* deponitur, quæ in processu *Gonorrhœæ* ab experientia sunt persæpe deprehensæ. Cum enim hujusmodi *Tubercula* præviam semper *Ulcus* consequantur, palam efficitur, ubicumque *Caro tumida* & quasi *incrustata* sive aliud quocumque *Ulcusculi* vestigium relinquitor, *Ulcus* ibi prius infuisse; hujusmodi verò *Excrecentiæ* in *Urethra* reperiuntur; *Urethram* igitur acrimoniâ quoque *Ulcus* corrodere non est ut dubitemus.

Quòd de hac re à Nobis dictum fuit, illud ad quotidianum usum adeò constanti ratione conformatur, ut factum ipsum *Adversarii* negare non possint, tamen conclusionem, quam nos deducimus, infirmare contendant. Enimverò *acidus Humor*, si quoque à *Prostatâ* effundi concedatur, nihilo segnius (aiunt) hujusmodi *Ulcera* atque *Excrecentias* efficitur, quàm si in earum vicinitate feratur; Experimentum itaque ab *Urethrae* *Ulcusculis* assumptum nequaquam impedit, quo minus hujus *Morbi* *Acrimonia* à *Prostatâ* profueret.

Sed ut hujusce Experimenti vim irgentem ulterius videamus, id maxime observari debet, Istiusmodi *Excrecentias* juxta nostram *Gonorrhœæ* sedem (*Urethram* scilicet) semper versari, vix unquam è contrario in vicinâ *Prostatarum*.

Quòd si forte earum una aut altera prope *Prostatas* deprehendatur, in causâ est, quòd magna *Tabi* copia ibidem conglomerata, cum facilis decursus non detur, retro se convertit, aut à male adhibito *Injectionum* impetu retro pellitur. Hæc itaque, quæ de *Excrecentiis* à nobis dicta sunt, conclusionem nostram confirmant, & cum sequentibus Experimentis conjuncta indubitata veritatem assequuntur.

Proximum Experimentum à communi *Injectionum* usu sumetur: ex eo enim quòd *Injectiones* *Gonorrhœæ* persæpe comprimant, palam efficitur, liquorem earum ad partem ægram penetrare. Illud autem fieri nunquam potest, si *Prostatas*, seu loca superius posita, pro sede morbi capiamus. Illud equidem etiam atque etiam in memoriam revocari debet, quòd ab *Anatomia* nostrâ super ingenti *Urethra* curvaturâ admonemur: hanc quippe si perpendamus, quæ usque ab eâ parte, qua primò *Urethra* jungitur *Vesicae Collo*, donec ad ipsum *Penem* devenitum sit, continuatur; tum quidem apparet, quàm durum erit facere, ut alienius *Injectionis* *Liquor* ita immitteretur, ut ad *Prostatas* aut *Vesicu-*

Vesiculas Seminales perveniat. Urethra Radix in Pelvi est sita, in parte posteriori Abdominis, atque sub Os pubis sese infinat, ut cum Pene tandem conjungatur. Cum itaque Urethra ab ulteriori Pelvis regione originem suam ducat, certo sine maximâ curvaturâ cum Pene conjungi nequit. Ex hoc igitur Urethrae Curva manifestò intelligimus, nullam Injectionem ad Prostata deduci posse; nisi quæ ab arte singulari dirigatur. At profecto quicumque Syngis Uram exercet, idem potest Liqueorem injectare, qui Gonorrhœam est suppressurus. Quocirca cum Effluxum ab Injectione, quæ ultra Penem spargi nequit, suppressi videamus, pro certo est non modò omnes Injectionis vires, quæ Morbum tollit, sed & Morbum ipsum, qui tollitur, intra Penem solum claudi & contineri. Quod contra vulgarem opinionem fuit demonstrandum.

Quòd si præterea recordemur singulo Prostatarum Tubulo suam carunculam sive valvulam appendi, quæ inter Liqueorem injectatum atque Prostatarum Humorem commeatum omnem intercludit, tum novæ ædepol vires accrescent huic Argumento, atque evidentior veritas elucescet.

Aliud Experimentum jam assero, quod non tantum facillimum est tentatu, sed & præsentem difficultatem quam commode absolvit.

Siquis enim medium Penem manu capiat, Urethramque continuâ compressione Glandem versus arte constringat, purulentus Liqueor protinus exprimitur: si deinde autem eadem Constrictio à Pube usque incipiens ad Glandem iteretur, nullus omnino Humor post primam compressionem extudi cernitur. Ex quo apparet Saniem, quæ per primam constrictionem expulsetur, nequaquam antrosum urgeri à vi Liqueoris alicujus ab ipsius Prostata propagati ad locum, ubi primum compressio inceperit. Si enim hoc Virus à Prostata fundi supponatur, tum profecto totus Urethrae Canalis à Radice usque ad Glandem hoc foedo Liqueore complectetur; Quod huic Experimento adversatur.

Quocirca neque ex Prostata nec earum Vicinitate Gonorrhœa fontem provenire, nec Sedem poni merito censeamus.

Huic autem Experimento à nonnullis opponitur, quòd quando Effluxus non minus ex Pene erecto quam flaccido profluat, verum in flaccido suo situ per declivem quasi Alveum decurrat, ob declinationem istam fortasse pollutum Humorem exprimere, uti ab Experimento indicatur, possemus: sin autem Profluvii originem spectemus, non est ut idcirco eam à Prostata deduci denegemus.

Cum verò nihil ad rem interfit, quali situ Penis uratur, itaque situm sibi commodissimum ab Adversariis deligendum relinquimus.

Enimverò si Liqueorem in Alveo non tantum inclinato, verum etiam ad rectam (si ita velint) Lineam erecto profluentem statuamus, tum Liqueor ille cursu forsitan paulo celeriori per Decliviam suam feratur, necesse tamen est Flumen à Fonte indefinenter profundi, & per totam Canalis seriem usque ad exitum continuari, quoniam Undæ profluentes ab Undis supervenientibus jugiter urgentur, donec ad ipsam retro Originem perveniamus.

Quando igitur Res ab Experimento facta in dubium vocari non potest, Conclusio quoque à Nobis illata, (nullum se: Liqueorem ad partem Peni manu immissis constrictam à Prostata propagari) sese Veritati reddidit consentaneam; ex quibus omnibus confici videtur, hujus Morbi fontem à Prostata nequaquam proficisci.

Illud equidem fateri non dubitamus, Guttas nonnullas in omnibus his Canalibus, crebro lon-

Tem. II.

goque intervallo, postquam magnum flumen discesserit, stillantes observari. Cum vero istiusmodi Guttæ Tubulorum scabredini, quæ particulas Liqueoris languiscentis Fluoris impetu irretire solet, potissimum debeantur, itaque ad rem in præsentibus obiectam nihil exinde auxilii comparatur.

Neque quidem ablimiles distillationes (uti infra animadvertemus) in discessu Gonorrhœa cernuntur. Quæ Observatio haud mediocrem Nobis Lucem afferet, ut intelligamus, quantum temporis antes requiratur, quam ad optatam medelam hunc Morbum perducere expectemus.

Præter ea, quæ dicta sunt, nova quoque (si necessitas ita postulare) argumenta acceri poterint ex naturâ Remediorum, quæ huic Morbo adhiberi solent. Si quis enim fastum exitum perpendat, qui Diureticis cum Praxin consequitur, aut periculis & calamitatibus, quæ ab Adstringentibus Pharmacia & Injectionibus sæpè procreantur, is nunquam rationem reddere poterit, cur Gonorrhœa à Diureticis juvetur, ab Adstringentibus verò Venerea Lues crebro cieatur, si hujus Morbi sedem in Prostata collocaverit.

De hæc autem re satis jam dictum est, parcimus igitur Argumentis, quæ ex obliquo cumulari possent, ne nimium illustrando molesti videamur.

Cum verò per vicinas undique Partes vis Contagii aliquando se spargat, Prostata Vesiculasque Seminales in processu Gonorrhœa vitari tandem posse non vereor cogitari. Haud enim exinde efficitur, harum alterutram esse primam hujus Morbi sedem aut originem, unde Virus diffunditur. Effluxus enim, in egris Prostata vasculisque Seminalibus incorruptis, Ligis sæpè cernitur & copiosus, à quâ unâ Observatione (si rem probe æstimemus) manifestò intelligimus, primam Gonorrhœa sedem in eis nequaquam collocari. Quippe si ita se res habeat, tum Prostata & Vascula spermatica prius debent, quam Effluxus extra promanare, contaminari. Probabile profecto est, has Partes nonnunquam vitari, quando Ulcera nulli in Urethra cernere sit. Atamen hoc nunquam accidit, nisi quando Ulcera ista ab Injectionibus, quæ regiones remotiores tangere non potuerunt, prius essent depulsa. Sed perpaucas hujus generis exempla proferri posse puro: Eruditissimique D. Cyriacus mihi multis Experimentis post Theoriam meam publicationem factis confirmavit, sese ingentia Vicia atque Defectus in Urethris eorum omnium offendisse, quos carnositatibus ibidem latitantibus vexatos explorasset.

Hoc igitur à Nobis paulo fufius demonstrato, quòd nec Prostata nec Vascula Seminalia, neque Regionis ulterius positæ primum hospitium Gonorrhœa præbere queant, reliquum est, ut quænam sint, & quantum ponderis afferant, argumenta Adversariorum, probe perpendamus.

Quoniam autem D. Blenius inter Eos omnes maxime emineat, satis erit ea sola, quæ ille dicitur, recitare, ne infinitos Authores usque ad fastidium cumulemus.

» In promptu est (inquit ille) hunc Morbum in » Vesicâ situm non esse. Eo enim pacto Ulceribus » fere insensibilibus, aut Inflammatione, quæ per » totum hujus Morbi processum permaneat, quæ » que omnem peritus Urinæ egressum prohibeat, » hæc Pars percelleretur. Multo minus probabile est, » Gonorrhœam in Testiculis insidere posse: exinde enim » accerimi Dolores & Ardores & Intumescuntias » in iis excitarentur.

» Neque Veritati magis consonum videtur, sedem » in toto Pene collocari: quippe à fungosâ suâ spongiosâque substantiâ, ab exquisitâ perceptione, » nec

Kkkk 3

» necnon ab ipsius Ufus Sitâsque ratione, hoc Mem-
» brum Doloribus & Inflammationibus, crebris Hu-
» morum affluxibus & spasmodicis Gangrænisque adeo
» valde subicitur, ut per omnes ejus partes Con-
» tagium spargi nunquam poterit, nisi hæc omnia
» simul Symptomata, aut saltem pleraque sequeren-
» tur.

Postea verò quàm paucas Lineolas, quæ Scri-
» tem interceptant, adjecisset, hanc demum Conclu-
» sionem deducit.

» Hinc igitur (ait ille) satis intelligimus, Ve-
» ficulas illas, ad quarum custodiam semen traditur,
» esse certam sedem Gonorrhœa. Has enim à Ven-
» reâ sanie vehementer affici atque mutari ipsa In-
» juria, quæ sequitur, manifestat. Humor enim is-
» te, qui ad irrigandam Urethram comparatur,
» statim cohibetur: & si Regionem, ubi hæc Vas-
» cula suum situm obtinent, manu constringas, Ef-
» fluxus oculis copiosior subicitur.

» In dubium igitur vocari non potest, quin Go-
» norrhœa Virus Prostatae Prostataeque præ cæteris
» adoratur & convellat: hoc autem forte accidit,
» quoniam hæc Partes, cum in Poros maxime ex-
» caventur, Contagi facilius hospitium, quàm aliæ
» quæ circumjacent, possent exhibere. Quid verò
» de Mulieribus statuendum est, quæ Utrisque sunt
» destitutæ?

Contagiosum Liquorem eadem ratione, quæ in
» Viris valuit, in Fœminis propagari non concedit,
» neque à Testiculis Mulierum emanare, propter ni-
» miam loci distantiam, permittit.

» Necessè est, ut per Uterum Pestis prius tran-
» seat, qui ob humiditatem ejus & crassitudinem re-
» tinere eam non potest.

Vaginam insuper excludit:

» Quippe si hæc Contages cum Liquore crasso,
» qui scaturit in Vaginâ, sese forsitan commiseret, tum
» Vires ejus extinctæ cito essent, aut saltem impe-
» ditæ, aut simul cum innatis istius loci sordibus
» expurgatæ.

» Ex quibus omnibus efficitur, Gonorrhœa sedem
» in Fœminis alibi, quàm ad Uterum, referri non
» posse.

Jam verò consistere aliquanto liceat, atque ex-
» pendere, quò perducimur à totâ serie hujus Dispu-
» tationis.

Si Partes, præter Prostata, aliæ assignari ne-
» queant, quæ Effluxui copiam dare possunt, aut
» quibus hujusmodi Effluxus periculum magnum aut
» perniciem non est allaturus, tum forte fortuna Ori-
» gino hujus Morbi ad Prostata debet revocari. Ad-
» dedè ut si totam Hypothesin plane concedamus, res
» tamen veritatem probabiliter tantum conjecturâ inni-
» xam assequeretur. Quòd si alia corporis regio in
» præcedenti *Blenii* enumeratione omittatur, tum nul-
» la necessitas nobis imponitur ad Prostata, tanquam
» ad solum quoddam Gonorrhœa Asylum, confugiendi.
» Ad talem verò Regionem itatim digitos nos-
» tros quasi intendemus, atque ibidem demum immo-
» zabitur.

Quòd si præterea haud minus hisce horrendis in-
» flammationibus, quàm prædictæ Corporis Partes,
» Prostata etiam ipsæ, subiciantur, tum profecto
» ab iisdem rationibus, quibus hic Vir utens cæteras
» amandavit, hæc quoque amandantur. Sin autem ex
» Partibus, quæ ab Adversariis nostris excludun-
» tur, una aut etiam omnes Inflammationibus non-
» nunquam vexentur, ab iis verò periculis, quæ
» horrenda & insanabilia *Blenio* audiunt, profusè re-
» moveantur, tum equidem facultas iis denegari non
» debet largiendi sedem Gonorrhœa. Rem verò ita
» se habere posse idem *Autor* disertis verbis confite-
» tur.

» Verum tamen est (ait) Gonorrhœam aliquando
» vesicæ Inflammationem, immanem in Testiculos
» Humorum defluxum, Ulceraque in Urethra quam-
» plurima secum trahere.

Ac verò hæc Partes ab omnibus his cruciatibus
» & capitalibus quasi pœnis (si iis, quæ superius dice-
» bantur, credendum sit) omnino liberantur.

Si quis igitur D. *Blenii* sagacitatem, quæ Gonor-
» rhœam in Prostata posuit, laudibus posthac & plau-
» su cumulaverit, is perurbani quidem hominis, pa-
» rum verò prudentis, nomen meretur. Argumento-
» rum enim momenta, quibus ille utitur, non satis
» firma sunt, ut fidem faciant, aut ullam assensui nos-
» tro necessitatem incutiant.

Notatu ædè dignissimum est, quantâ fiducia
» Testiculi absterrentur, quàm facili autem & solu-
» to animo Prostata seu Epididymides (quæ adèd
» arctè iis adhæreant, ut à quibusdam eorum habe-
» antur partes) pro sede Morbi adscribuntur. Illud
» insuper attento animo est advertendum, Prostata
» Prostataque ob solam commoditatis rationem (ob
» porositatem nempe suam) cæteris partibus à D. *Ble-
» nio* præponi, qui quoque Contages materiam mi-
» rabili quodam atque inuitato modo ad Eis perdu-
» ci confitentur: Uti autem propter inexplicabilem hunc
» & ab omnibus Mechanismi regulis plane abhorren-
» tem modum, quo Contages perducitur, Prostata
» ablegatur à nobis, quo minus Gonorrhœa veneno
» sedem & quasi hospitium præbeat, ita quoque a-
» liam absurditatem ex ipsius Hypotheses naturâ re-
» dundantem depelli relinq emus:

» Quid enim (ait ille) de Mulieribus dicemus?

» Testiculi enim is perosissimi sunt, eamque ob
» causam ad Virus suscipiendum quàm optime com-
» parati. Hos verò tanquam loco nimium disjunctos
» rejicit. Quidni igitur ad eandem, quâ prius uteba-
» tur, admirabilem deductionis rationem, in hac i-
» tidem difficultate perfugiat? pari enim jure utraque
» difficultas suffalcitur.

Convenit itaque (ut uno verbo rem conficiam)
» mihi cum *Blenio*, quòd Prostata aut Prostata &
» Vascula Spermatica, etiamsi modica veneni copia per-
» duci ad istas Partes posset, Gonorrhœam satis com-
» mode exciperent, nisi nimio loci intervallo essent
» disjunctæ. Quapropter secundum ipsius *Blenii* Hy-
» pothesin, hic Morbus ibidem recipi & collocari
» non potest.

Concedo quidem Prostata non tantam, quantam
» Testiculi Fœminarum, loci distantiam obtinere:
» atramen transversè haud minus digiti (si immodica
» sit) quàm totius Ulnæ distantia impedimento est,
» quo secius Venenum suscipi, & Morbus progigni
» queat.

Sed ne ulterius D. *Blenium* Lectores suos in a-
» lias quoque angustias, cum in Utero ponat Gonor-
» rhœam Fœminarum, adducentem persequar. Cum
» Argumenta, quæ ab eo afferuntur, interdum dubi-
» tia sint & interdum sibi repugnantia, cum etiam
» tota ejus Hypothesis adeo manca sit & præfinita,
» ut utriusque Sexui non conveniat, sedem Gonorrhœa
» nec in Vasculis Seminalibus, nec in Partibus ulterius
» positis, figi oportere cum omni fiducia concludimus.

CAP. IV. De verâ sede Gonorrhœæ in utro-
» que Sexu: necnon de Materia Quantitatique
» causâ.

Complura ex iisdem Argumentis, quæ Prostata
» vindicant à suspitione Hospitalii, quòd ab iis
» huic Morbo vulgò creditur præberi, nobis quoque a-
» nimus inducunt, ut Urethram solam à Gonorrhœa af-
» fici judicemus.

Quippe

Quippe si *Gonorrhœa* in *Prostatis* esset generata, annon *Urethra* per totam suam seriem prius istâ materiâ repleatur, quàm ex *Pene* Liquor possit jugiter profluere? quâ, quæso, ratione Injectio poterit Effluxum suppressere, cum ad *Prostatas* & *vascula Spermatica* pervenendi copia non datur? Quando igitur in quibusdam *Penis* partibus hujus Morbi flumen non reperitur, ab injectionibus verò cohibetur, reliquum est, ut loca, quæ ad extramitatem ejus magis vergant, vitari tantum arbitremur.

Crescit quoque Probabilitas, si reputabimus quàm facili negotio *Gonorrhœa* virus in *Urethram*, præsertim verò prope *Glandem*, se insinuere queat. Adde ut si hæc Loca satis copiam ad Effluxum tantum pascendum possint suppeditare, non dubium est, quin pro sede hujus Morbi recte statuatur. Mira porro facilitas, quâ Liquor immittere se potest, perspicue advertitur, si modò ea, quæ de *Glandis* crassitudine supra diximus, in memoriam revocemus. Ibi enim *Urethram* non distinctam & ad finem usque uniformem servari, sed in *Glandem* aliquando tandem converti & evanescere notavimus. Quemadmodum verò ex ipsius Fabricæ naturâ *Glandis* densior & compressior sit, atque ægrius, quàm *Penis* ipse, Inflatione distendatur, ita *Meatus*, qui per *Glandem* penetrat & in *Urethra* locum substituitur, ipsâ *Urethra* paulo laxior atque apertior diducitur, ex quo fit, ut *Particulæ* contagiosæ in eum locum se facilius, quàm in *Urethram*, insinuare possint, etsi *Urethra* propius ad extramitatem *Penis*, quàm revera est, accedere supponatur.

Itaque jam dilucidum efficitur, quâ ratione *Penis*, quando Materiam morbificam undique circumdatur, nonnullas *Contagii* particulas admittit.

Postremo cum hic *Locus*, cui *Virus* imprimis vim infert, cum Experimentis omnibus, quæ supra proponebantur, quàm optime conveniat, itaque extra dubium ponitur, *Urethram*, paulo prius quàm in *Glandem* transit, esse veram sedem *Gonorrhœæ*. Hæc verò res magis magisque elucescet, cum ad *Symptomata*, quæ hunc Morbum comitantur, quæque consequuntur, in hujus *Dissertationis* filo excutienda veniamus.

Sede igitur *Gonorrhœæ* jam compertâ, deinceps explorare operam dabimus, quâ ratione hic novus *Fons*, cujus *Rivuli* in abdito adhuc delitebant, tantâ *Humoris* copiâ accommodatur, quantum in *Gonorrhœæ* cursu emitti deprehendimus. Semen, quod à *præcis* plurimisque modernis *Medicis* pro *Materia* haberi solet, nihil posse vidimus. Deinceps igitur reputare oportet, utrum *Pus* aliquod cogatur, ubi vis contagiosa communicari potest; seu *Humores* ulli in hisce locis à *Naturâ* secreti & comparati jam depraventur, & in *Materiam* *Gonorrhœæ* transeant, sicut ante hæc conjecturâ prospiciebatur: si igitur ex his aut unum aut utrumque pro certo comperiatur, necesse est, ut *Materia*, quæ premente *Gonorrhœæ* profluit, exinde repetatur. Illud profecto ab omnibus advertitur, verum *Pus* in *Musculis* musculosisque locis tantummodo glomerari, & quo longius partem aliquam *Corporis* à *Musculorum* conditione discedere, eo etiam minus ad *Pus* faciendum idoneam esse, præsertim verò si nullus ibi *Adeps* observetur; In *Membranis* enim *Materia* putrida rarior est, quàm *Pus* genuinum, illa verò, quæ in *Glandulis* cogmentatur, sive in *Capfulâ* quadam, seu *Cystide* servata sit, sive *Partibus* circumjacentibus diffusa, imperfectam *Puris* rationem obtinet. At verò cum per totam interiorem *Urethra* partem nihil cernere sit, quod magis ad *Musculi* naturam, quàm *vasa* ipsa sanguifera, inclinât, loculentum efficitur, perexiguam *Puris* copiam in *Urethra* colligi posse, adeoque *Effluxum* *Pu-*

ri in *Urethra* coactò adscribi non oportere. Res autem clarior erit, si quæ de *Penis* *Musculis* ante diximus, memoriâ teneamus. Adde quòd eadem quoque *Ratio* in *fœmineo* *Genere* locum habebit. Quippe *Vagina* *Musculis* situm ipsi *vaginæ* parallelum sortitur, tantumque strictioni ejus revocationique inservit, postquam vis intus agens atque expandens cessaverit. Hic verò *Musculus* sufficientem *Puris* copiam præbere nullo modo potest, cum in exteriori superficie, ut prius ostensum fuit, inferatur. Accedit etiam quòd præmatura *Effluxus* *ratio* cum naturâ *Puris* concilianda non est. *Gonorrhœa* enim in *Bidui* *Tridui*ve spatio emicat; *Pus* verò (præsertim si ingentem, quæ aliquando profunditur, *Copiam* animo habeamus,) tam brevi tempore generari nequit.

Quoniam etiam *Effluxus* non tantum citius multo extra cernitur, quàm si ab *Ulcere* prægenito proveniat, sed etiam nulla profus est ratio, cur præeuntem ullam *Inflammationem* *Effluxum* hujusmodi concitaturam suspicemus. Si enim *Inflammationem* aliquam in *Vesica* collo, *Prostatis*que, aut in *Urethra* *meatu*, accendi supponamus, tum profecto frequentissimum *Urinæ* reddendæ desiderium, acerrimusque inter mingendum dolor consequeretur, sicut usu cernere est in id genus morbis, etsi quando forte hæc loca *Cantharidum* aculeis purgantur: è contra verò *Effluxus*, qui ab *Inflammatione* exoritur, absque ullâ molestiâ, aut *Urinæ* ardore per *biduum* *triduum*ve emanat. Illud autem quotidianæ *Experientiæ* esset contrarium, si *Inflammationi* *Prostatis*que debeatur. Quodcumque igitur *ulcus* aut *Inflammatio* regnante *Gonorrhœâ* animadvertitur, *Acrimoniam* *Morbi* ortum non præbet, sed originem accipit ab illis.

Hæc autem majorem fidem habebunt, si cum alerà virulenti *Ulceris* *Affectione* conferamus. *Ulcus* enim cum primo inciditur, asperiores *temper* & vehementiorem conditionem præ se fert: E contra *Gonorrhœæ* *materia* mitis admodum & mollis reperitur, atque in initio, ut supra notavimus, exigua corruptione afficitur. Itaque quum *Gonorrhœæ* *materia* cum eâ, ex quâ *Ulcus* constat, minime conveniat, absit à *Sapientibus*, ut ad *Ulceris* naturam *Gonorrhœæ* ab iis referatur. Quando hi duo vulgares *Gonorrhœæ* fontes, ad quos tanquam pulchra pollicentes, *Medici*, (quorquor huc morbo operam dederunt) recurrere consuevi sunt, resistentur penitus & removeantur. Quando etiam nobis ante omnia curæ est, ne falsam sedem pro vera accipiamus (impostoriam enim comprobando, ad hujus Morbi naturam & curandi methodum perducere non possumus) itaque jam pensitemus animo, utrum *Liquor* aliquis in hisce locis à *Natura* secretus reperitur, qui à veneno corrumpi, & in *materiam* *Gonorrhœæ* mutari posse videatur.

Quod ut felicius persequamur, mente repetendum est id, quod supra innuimus, varios nempe canales modicæ mehercule magnitudinis in *Urethra* inveniri, qui album viscidumque *Liquorem* inferunt, ut *femini* & *urinæ* *Acrimoniam* leniant. Itaque si efficiens *Gonorrhœæ* causa *liquoris* hujus copiam aut raritatem adaugere, aut colorem mutare valeat, tum omnia *Gonorrhœæ* *Symptomata* ante oculos subjicientur. Adeo ut si hæc rem paulo accuratiori animo conspectam habeamus, ad *Gonorrhœæ* *Naturam* directo itinere perveniamus; neque in uno loco (ut imprudentes & ignavi homines solent) consistemus, diffusi commodior nos unquam vestigia assecuturos: Quo nihil vim infert intellectui gravitatem.

Quintimo hæc *Hypothesis* veritati se magis accommodatam esse redditura, si crassitudinem, colorem & copiam *liquoris* eodem profus modo, quo antea

sentibus exhiberi, eodemque ordine malignam causam aut tolli penitus, aut saltem mitigari, reputemus. Adhæc *Gonorrhœa* in mulieribus ex eodem fundamento reperti & explicari potest: Quæ res, si alia quacunque Hypothesi utamur, ad finem perducere nequit, incredibilemque Naturæ harmoniam indicat, qua diversa ejusdem speciei opera in diversis locis temporibusque effecta, (si modò locorum rationes prudenter habeamus) ab iisdem plane institutis perficiuntur.

Hæc omnia verò manifesta erunt, si (quod suo loco notavimus) *Vaginam* scilicet, non minus quam *Urethram*, permultis hujusmodi ductibus instrui, memoriæ mandemus.

Si ædepol canales, qui *Vagina* suppetunt, citius quam cæteri in lucem prodierunt, lacunarumque titulo semper fuerant insigniti, posthæc verò hoc vocabulum, quodcumque alteruter ex his sub considerationem nostram veniat, libenter assumemus, quoniam ductus hoc nomine ornati pari ratione ad symptomata in utroque sexu promovenda concurrunt, & *Gonorrhœæ* materiam suppeditant: sola in hac Hypothesi manet difficultas, quo pacto tam tenuis & exiguæ Glandulæ ad tantam, quanta in *Gonorrhœa* profluit, copiam sufficiant, expedire, & quâ ratione Liquor, qui valde medicus à Naturâ valenti homini præberetur, ægroto tam vehementer augeatur.

Ut huic difficultati occurramus, animadverti debet nonnullas Glandulas in œconomia corporis reperiri, quæ non simul liquorem suum, atque ex sanguine fecernitur, emittunt, sed in Glandulis ipsis, aut in Capsula quadam seu Cystide, ad hoc ipsum munus comparata, recondunt, unde, cum tempus ita postulat, effunditur: alias verò esse, à quibus excretorii quidam ductus propagantur, qui prodigis quasi orificiis Liquorem sibi jugiter commissum jugiter profundunt. Ad primam classem reducuntur *Prostata*, *Testiculi*, atque *Glandula*, quæ influunt in vesiculas feminales; ad alteram verò pertinent *Miliares Cutis Glandula*, istæ quoque, quarum excretorii ductus Lacunæ vocitantur, in Mulierum *Vagina*, & in *Urethra* Marium conspersæ.

Hinc sequitur, si duæ Glandulæ (una ex utraque classe accepta) in æqualibus determinatisque temporibus æquales Fluidorum quantitates excernant, necesse est unius magnitudinem ab altera multum superari. At verò minimus, (qui fieri potest) excessus (si copia materiæ in utrisque fere æqualis ponatur) quantitati Liquoris isto Temporis intervallo secreti, & in *Glandulis* sepositi certe adæquabitur. Esti autem hic Excessus pro minimo habeatur, tamen differentia inter earum magnitudines vehementius multò augebitur, si *Glandula*, cui retinendi facultas est, quantitatem liquoris duplo, triplo, quadruplove ac majorem, quam quæ uno impetu ab altera *Glandula* extruditur, possit continere. Ex quo fit, ut inter harum Glandularum magnitudines quamlibet proportionem assignare liceat, quantum Liquor, in dato tempore secretus, eandem penitus in utrisque quantitatem obtineat.

Hinc est, quòd quanquam Glandulæ, quæ *Urethra* *Vagina*que tribuuntur, adeo exiguæ ponantur, ut aciem oculorum fugiant, tantam tamen fluidorum copiam in determinato tempore fecernendi, quantum à *Prostatis* *Testiculisque* conjunctim sumptis separatur, facultatem habere possint. Hoc verò ut fiat luculentius, liceat mihi (quæso) supponere, Glandulas, (quibus Lacunæ suppetunt loco Ductuum excretoriorum) in uno minuto tantum liquorem quantum dimidii grani pondus habebit, jugiter fecernere. Ea ratione in horæ spatio triginta grana erunt separata, atque in horis viginti quatuor, sive die naturali summa ad duodecim drachmas seu

sesquiuenciam redibit: Quæ quantitas major erit, quam quæ in mediocri temporis spatio à *Prostatis*, *Testiculis* & *Vasculis spermaticis* continue suppedabitur. Hinc liquet *Urethra* atque *Vagina* Glandulas eorum Fluminum, quæ in *Gonorrhœa* processu in sensus incurrunt, origines rite reputari, quippe nulla conditione vacant, quam *Prostata*, *Testiculi*, vel alia quævis Glandula (eminus scilicet sita) potest sibi vindicare. Instare tamen contra fortassis erit, quo pacto fiat, ut in Glandulis, quæ ad *Urethram* & *Vaginam* referuntur, Liquoris flumen, cum *Gonorrhœa* laboretur, supra naturalem modum tam vehementer augeatur. Verùm hæc difficultas non minus iis hominibus, quibus placet *Gonorrhœam* in *Prostatis* collocare, quam qui *Urethram* aut *Vaginam* assignant, imminet. Quippe è supra dictis ostensum fuit, quòd ingens *Gonorrhœa* profluviolum ad humorem ex *Prostatis* secretum quam ex Lacunis, parem saltem, & fortasse majorem proportionem habeat. Atque equidem, ut verbo dicam, in quocunque loco ortus morbi ponatur, eadem semper difficultas permanet, neque unquam erit sublata è medio, nisi ante expediemus, quibus rationibus Liquoris, à Glandula aliqua percolati, quantitas à Morbo aut Medicamento tam admirabilem in modum possit exaugeri. Animalis profecto œconomia nos admonet, ut si qua Glandula aut Ductus excretorius stimulatione quadam afficiatur, Liquor, qui ab impetu stimulative est expulsus, tamò copiosior utique effundetur, quò fortior sit ista vis, quæ Glandulas prædictas aut ductus exstimulat. Experimentiâ compertum est, si istius pulveris, qui ex *Cantharidibus* est confectus, perpaululum ad aliquam corporis partem admoveas, derepente *Pustula* emergit, & copia Humoris longissime uberior à Glandulis per vim stimulativam elicitur, quam quæ per insensibilem perspirationem exudat.

Sæpenumero adverti solet, paucas hujus pulveris particulas, quæ per vehiculum sanguinis ad Vesicam, partesque Generationi addictas, perferri possunt, irritatione quadam inflammationem ibidem gravissimam, & æstum accendere, *Penis* erectionem & vehementes urinæ ardore excitare. Et vix quidem ausim inficari, quin, si hic Pulvis ad *Urethram* aut *Vaginam* extrinsecus apponatur, ulcera & graves inflammationes cicerentur, atque ingens simul liquoris Effluxus *Gonorrhœa* haud dissimilis erumperet, etsi forte istiusmodi Liquor neque tanta acrimonia & malignitate imbutus, nec tantam, quanta in *Gonorrhœa* deprehenditur, fluminis diuturnitatem obtinere videatur.

Quandoquidem igitur virus, quod præ manibus est, acri quodam & penetranti spiritu imbutur, quid ni per *Urethram* atque *Vaginam* conspergere ulcera, Glandulas omnes ferire, & stimulare, & ingentem, sicut *Cantharidum* vis, Humorum copiam glomerare valeat? Accedit etiam, quòd pro certo scimus, subtile *Gonorrhœa* venenum multò vehementius se agitare, celatum & quasi sepultum subidò nonnunquam resurgere & redandare, mutationemque demum Liquoris glandulosi & depravationem multò graviolem inducere posse, quam universus *Cantharidum* impetus minaretur.

Quod si ad hæc incredibilem Glandularum numerum, si Ductuum, quibus gaudet, excretoriorum brevitatem & amplitudinem animis nostris teneamus, Copia Effluxus pariter & Diuturnitas manifestus explicabitur. His itaque omnibus æquo animo sumptis & perpensis, non vertor quin sententia fuerit, omnem Liquoris copiam, quancunque unquam cernitur in *Gonorrhœa*, à *Vagina* atque *Urethra* Gland-

Glandulis suppeditari posse, si modò vis stimulativa accesserit.

Cor. 1. Hinc facilem Experimenti, à M. Blenio memorati solutionem habemus, qui quosdam mulieres, nullo licet inter coitum semine ejecto, contagem suscipisse refert.

Hoc autem Exemplum Hypothesin ab eo ejusque sequentibus extractam funditus everit, sed facillimum est Explicata, si nostra de sede & Materia Gonorrhœæ Theoria admittatur.

Cor. 2. Nostra insuper Doctrina Fœminarum Gonorrhœam in Utero collocandi necessitatem nobis nullam imponit. E contra verò Adversariis abesse non potest, quin ad ejusdem Phænomeni in duobus ejusdem generis exemplis exactam explicationem duas Hypotheses adhibeat, quæ (si concedimus) symptomatibus tamen in Mulierum Gonorrhœâ deprehensis nequaquam satisfacerent: uti ex his, quæ & in præfati & in superiori capite dicta fuerunt, luculentissimum efficitur.

Veracitamen non desunt nonnulli, qui Exemplorum ex Praxi supra desumptorum, horum etiam, quæ in speculatione solâ versantur, Theorematum ignari vix unquam se in animum inducent, ut Liquorem à solâ Glandularum Ductuumque excretoriorum stimulatione centies milliesve augeri posse credant. Sin autem in hoc genere studii inchoati profusus non sint & absurdi, necesse est, ut à supra allatis rationibus vincantur, si ea sola, quæ Mulieribus, Fluore albo laborantibus, accidunt, in memoriam revocent, Liquorilque copiam in Vaginâ vulgò repertam cum incredibili istius morbi profluvio conferant. Constat tamen inter omnes hoc magnum flumen à malâ tantum corporis valetudine proficisci, colore nque ejus, atque alias qualitates, tantam cum Gonorrhœâ similitudinem habere, ut Medici parum periti non est inter utrumque morbum dijudicare. Quamobrem mirabilis Liquoris copiam, in Fluore albo erumpens, non modo plurimum confert ad meliorem in Mulieribus, verum etiam in Maribus, Gonorrhœæ explicationem.

Hâc ratione igitur universæ, quæ reperiuntur in Gonorrhœâ, difficultates paucis verbis consistuntur, & Symptomata sunt facillima intelicita, si modò Hypothesi nostræ, quæ ad sensus ipsos se reddit accommodatam, perpaulatim concedamus: Adeo ut quicquid nostræ diligentie in Experimentis sedulo colligendis, & in omnibus Symptomatibus, quæ aut ingrevescente morbo, aut decedente versantur, ante oculos ad Hypothesin nostram redigendis, & quasi conformandis, adhibebitur, ad eum tantummodo finem dirigetur, ut addantur (quantum fieri potest) Evidentiæ lumina, non ut veritate radices religantur. Prius autem quàm propositum perficiam, aut ea, quæ universim posuimus, sigillatim perstringam, non fastidiosum erit (ut opinor) Lectoribus si quæ de Lue Venereâ & de origine Gonorrhœæ senserunt Veteres, recitavero.

Fernelius igitur verbis utar, qui sensum eorum non sine elegantia complectitur.

» Vapor deinde, aut spiritus ductu cavo Pudendi introreptens (neque enim credibile est, humoris quiddam eò subire) venæ cavæ sanguinem arteriaque majori Spiritum labefactat. Tunc enim Bubo prorumpit in Liguine: hinc vasis spermaticis, renibusque affectis Gonorrhœa se prodit; quæ virus velut eructando turpissimè ejicitur.

CAP. V. Ab acvâ Materiâ inter Sexuâ sparsâ atque communicatâ, Gonorrhœa ortum ducit.

Natura Acrimonie, quæ Gonorrhœam constituit, viresque, quæ cœtinus, incredibiles in clariorem lucem proferantur, si cum aliis humoribus acrimoniâ imbutis, sive si sint, qui in structurâ humani corporis reperiuntur, seu qui ex artificiosa permissione proveniant, comparationem instituemus. Imprimis igitur, si Gonorrhœæ virus in Tincturam, ex Violarum floribus contactam, aut in succum Heliotropii infundatur, protinus Hic in cupreum colorem nigabit, illa verò rubedinem paulo dilutiorem exhibebit. Cum autem similitur colorem utriusque Liquoris in rubedinem Acidus spiritus solet convertere, indicio est, Materiam in Gonorrhœa cursu promanentem, acidi & corrosivi salis rationem obtinere. Sed cum usâ perispe comperimus, quod hoc virus, (etsi major copia ejus sit, quàm quæ Carcinoma excitare, multo autem major, quàm quæ Gonorrhœam solet progredere,) Peni ipsi admotum, nullam prorsus ibi pustulam aut ulcus elicit, nec ulcetas Acidorum vellitiones præ se fert, nec delicatam ipsius Glandis substantiam, nudato licet capite in quibusdam viris eminentem, expugnat; cum verò è contra in aliis hominibus, qui Glandem nunquam nisi in Coitis articulo Præputii expertem habent, foedam aliquando Carcinoma glomereatur; turd igitur est colligere Carcinoma, haud aequè in duabus Glandibus, (quæ eandem plane substantiam, diversam verò Cuticulæ integritatem forciuntur) ab hujus Liquoris acrimoniâ excitari, qui nihilominus raras vires exert, ut ex ulceratam cutem (quod ab ignibus & aquis fortibus fieri solet) ad rugosam, exusti carbonis instar, siccitatem redigat.

Quemadmodum verò quælibet pars Cuticulæ, si Spiritus Vitrioli, Stibi butyrum, Lapis infernalis, aut quodeunque aliud medicamentum Elcharoticum opponatur, simili ferè ordine precellitur, ita non ibo inficias, quin Gonorrhœæ virus ab istis medicamentis Acrimoniâ multum aueretur; in eo autem vincit, quod novus, missione cum debito humore factâ, vires adipiscitur. E contrario autem pro certo habemus, contagiosam hujus Morbi materiam, si cum aliis omnibus ejusdem generis liquoribus, in humani corporis fabricâ unquam reperitis, comparatio struatur, præ cæteris vi corrosivâ eminere. Acerissima equidem sunt, quæ ex ulceribus scorbuticis, ex Herpete Milari, aut Cancro ulcerato, aut Phagedanico, Chironisive ulceribus ebullit, tenerimis partibus Corporis, largo licet flumine, admota non modò ulcus nullum, sed ne pustulam quidem aliquam, inducit.

Ex his, quæ jam diximus, natura hujus Acrimonie atque conditio colligi potest, sensibus sese manifestius produita, cum Symptomatum, quæ in Morbo occurrunt, Historia accesserit. Deinceps igitur Operatio Acidi Spiritus excutienda est, qui fortiores eundo mirum in modum vires adipiscitur, & universos humanæ Fabricæ succos depravans, vitam prius aliquando extinguit, quàm si se ad ultimum statum, & quasi periodum perducitur. Modum verò, quo Insens virus se exert, & Gonorrhœam cum suo Symptomatum Satellitio infert (cum ad Institutum nostrum magis sit) paulo enucleatius expendemus. Perniciosa Liquoris Acidi actio in eo potissimum consistit, quòd vasa corporis, quibus insidet, crebrâ & vehementi contractione percellat. Hæc verò vasa (quando aut à Naturali suâ Elasticitate, aut à celeri motu Liquorum,

quos continent, plus minus in pristinam conditionem restituantur) Effluxam Humorum, quos aut fecerunt, aut continent, uberiorem jugiter effundunt. Itaque oscula excretoriorum canalium atque ipsi lacunarum ductus ab acri contagio spiritu, quasi calcare quodam stimulat, Liquorem ab hisce Ductibus proficiscentem antorsum urgent cum impetu virtuti stimulatrici, cæteris paribus, proportionato.

Hinc et omnia, quæ per totum Gonorrhœam, sive prudenter seu imperitè suppressæ, curriculum contingunt, luculenter deducamus; quippe cum vis stimulativa sit ipsa contagio, cumque etiam vasi admoveatur, quod multo vehementius quam Glandis substantia, tactum refugit, non possumus dubitare, quin virus Gonorrhœam inducens multo minus copiosum sit, quam quod Carcinomati originem largitur: adeo ut veneni quantitas, quæ ad Gonorrhœam sufficit, millepartem fortasse Grani partem pondere non excedat. Si enim inter contagiosam Carcinomatam, & Gonorrhœam materiam comparatio ulla potest intercedere, ex ante dictis efficitur, nullam proferus Gonorrhœam exorturam.

Ex meâ Hypothesi palam fit, Carcinoma intus natum & collectum Gonorrhœam flumina reprimendi, ne foras erumperent, potestatem habere; Quod licet in experientiam sæpenumero incurreret, sefellit tamen multos, & in ægroti hominis periculum & in Medici offensionem male redundavit.

Quamobrem operæ pretium erit hujus Generis exemplum, quod in meam exercitationem incidit, atterere; Quodque si attento & sagaci animo excipiat, non solum ad Symptomatum cognitionem, sed & ad ipsam Medelæ rationem rite percipiendam magno opere conducet.

Carcinoma, de quo verba facturi sumus, in Glandu radice emicuit, exiguam in initio formam habens, & ad Medici consilium, cum nulla Gonorrhœa suspicio esset, per multos dies non referebatur. Tamen verò Carcinoma subitam præ exiguitate curationem polliceri videbatur, tamen unguento meo, ut majoris momenti Carcinomata solent, non cessit, sed vires ultra spatia & partes undique proximas irritavit: Quæ pessima cum ego adverti judicia, statim in eam incidi opinionem, ut arbitrares, contagium suas omnes in Urethrâ radices agere, & Gonorrhœam, disrupto Carcinomate, cito foras erupturam. Protinus igitur interna ægroti medicamenta adhibui, quæ corrosione prius feliciter compressa, tribus Hebdomadibus post Coitum lapsis, Gonorrhœam tandem induxerunt. Notatu quoque dignum est, quod Effluxus non se (ut vulgo accidit) pedetentim glomeravit, sed magna subito copia Liquoris (ut in Recidivationibus, ubi profluvium à Medicamentis Restringentibus fuit coercitum, fieri solet) duo scilicet cochlearia, duodecim horarum spatio, repleturi fundebatur: ex quo luculentissime efficitur, Humorem Glandularum Odoriferarum corruptum fuisse & paulo uberius secretum, cætera tamen erumpere non posse, donec incrassatum Carcinoma, à quo repressus fuit, prius dissolveretur. Rem familiari cuidam meo, in Luis Venerea exercitatione spectatissimo, cum Ego forte impertirem, ille etiam quamplurima in sua Praxi hujus Generis exempla, quorum Ratio sibi stetit in occulto, offendisse confirmavit. Ex his verò unum, quod mihi maximi momenti esse videtur, eoque magis, quia & Medicus & Ægrotus jam valent superstites, subjungamus.

Cum à quodam Luis Venerea oppresso Familiaris meus vocatus esset in subsidium, intelligebat, præviæ Gonorrhœa suppressionem per Cathartica Medicamina fuisse confectam, pauca autem Restrin-

gentia adhibita fuisse. Profluvium quoque bene & brevi prius decessisse, tribus verò septimanis post lapsis de integro exundasse: ingravescens Effluxus, iisdem plane rationibus relevatus, ad mensem delituit, tum verò iterum emergens, ab iisdem Medicamentis reprimebatur: statim à recenti hac suppressione Exosfosis emicuit in ægri frontem, complanata verò fuit resurgente Gonorrhœa, quæ per prædictas rationes rursus retenta per aliquot menses perstitit, donec matura demum in Luis Veneream verteteretur.

Neque equidem Medicus ipse, quo Æger utebatur, nec Familiaris meus, quod aut in curatione, aut in discessu Gonorrhœa reprehendi potuit, nihil habuerunt; adeo ut gravis utriusque fuerit admiratio, unde Venerea Luis tam subito extiterit. Accedit quod Gonorrhœa, cum diu multumque promanaverit, omni vi sua & quasi spiculo plerumque spoliatur: majori igitur admiratione dignum est Veneream Luis Effluxui tam diuturno supervenire, si Prudentia Medicorum reprehensione justa caruisset.

Verum hæc omnia jam mirari desinemus, quæ multo magis ante mirabamur, si Carcinoma in Urethrâ latitans supponamus. Vis enim Carcinomatam, prædictis curandi rationibus aliisque, quæ infra significandæ sunt, adhibitis mitigari, necnon Effluxus inhiberi potest: si enim minima Venerea Luis particula non penitus subacta supererit, repente partes proximas tentat & quasi vocat in societatem, & universam sanguinis massam tandem pollutura. Quando igitur cessante Gonorrhœa ulterior usus Medicamentorum amoveri solet, Carcinoma tuto sese interea agit, & collectis iterum viribus erumpit in Gonorrhœam, quæ per antedictas methodos repressa, alternatim postea renovat sua flumina, donec aut ad perfectam medelam, radice mali fundites evulsa, perducitur, aut repetitis nimium viribus, in Veneream Luis adolescit.

Exosfosis subsidentia cum Gonorrhœa resurgeret, maximam sine dubio admirationem habet, non caret verò facili explicatione, si quæ in secundâ hujus Tractatus parte superius dicta fuerunt, diligenti animo percipiantur. Alexander Trajanus Petronius hanc rem aliqua ex parte compertam habuit, cum curationem traditurus, quæ Gonorrhœa, quæ Purgantibus aliisque Medicamentis restitit, tractanda est, addit.

» Sæpe enim hac existenti reliquum corpus ab interna Gallici Morbi Labe vindicari consuevit.

Quemadmodum verò hæc vis stimulativa continuo suas exercit vellitationes, ita quod Effecta ejus continua quoque essent, necesse est.

Hinc fit, ut Materiam nosces & dies & in omni situ corporis jugi flumine effusam deprehendamus. Notatu quoque dignissimum est, quod hic Liqueur non tantum multo citius, quam si ulcus aliquod generetur, foras se prodit, sed etiam multo albidior est & viscosior quam Ulcus (ut ex supra dictis patet) unquam cernitur. Ex quibus manifestum efficitur hunc album viscidumque Liqueur, qui tam subito foras apparet, nihil aliud esse præter Humorem Lacunarum, non multum contage vitiatum, & ab acido spiritu evocatum.

Hæc equidem prima affectio, utcumque vulgaris sit, à supra memoratis Hypothesibus evolvi non potest, si omnia, quæ accidunt in Gonorrhœa, Vesiculis seminalibus, pro sede morbi assignatis atque acceptis, explicari possent, tamen Effluxum fieri prius posse, quam semen aut Prostatarum Liqueur est corruptus, nemo affirmabit. Quod si corruptio ibidem supponatur, necesse est, ut Liqueur eodem, quo recens corruptus imbuebatur, colore, vel flavo semper, aut viridi perfusus emanet; quod Experientia

perientia adversatur. Præterea, si corrupta hæc materia ex Pure conseratur, tum pessimas in Primordiis suis conditiones, maximam nempe flavedinem aut viriditatem habitura esset, quod nequaquam deprehendimus. Quando autem hæc Symptoma Hypothesi nostræ tam facile se reddit explicatu, novum exinde opinio nostra firmamentum assequitur.

Liquor equidem, qui incipiente morbo albus & viscidus apparet, ingravescente eò rarior & flavus & viridis evadit. Rarius autem ex accedente secreti Humoris copia rari magna ex parte debet, est fortassis ad liquorum aut salium, qui flavedinem efficiunt, naturam quodammodo referatur. Flavius verò color partim flavis humani sanguinis humoribus, partim etiam acidis salibus, qui Gonorrhœam excitant, debetur. Quod ad primos spectat; pro composito habemus Liquores, si secretio in hisce locis præcipitur, aut si quis lesio forte offendat Glandulas, impurus magis, quam alias, & mixtos separari. Hinc confirmatur, quali ratione Fel hoc Liquore permixtum colorem flumini flavum subministrat. Hoc verò non tantum à sensibus nostris non abhorret, sed etiam ad quotidianam Experimentiam accommodatur: In *Scrophulis* enim aliisque id genus ulceribus Humor ebulliens intensiori, quam quæ Gonorrhœa insignitur, flavedine suffunditur, quamquam color fortassis, cum in linteolum exarescat, paulo debilitator exhibetur: cujus causa est, quod horum Ulcerum Liquor, (cui calor subijcitur) cum Gonorrhœa latice rarior sit, citius exarescat atque abeat in vapores. Cum verò hæc flavedo quiddam cum contagiosis Ulceribus, quiddam quoque cum non contagiosis communicet, quidni colligamus flavum in utrisque Colorem ab eadem causa, à biliosis nempe sanguinis particulis proficisci? præsertim etiam cum usu frequenti cernimus Gonorrhœam sæpenumero ad operam medelam perducit, quando ad ultimam utique guttam Flavedo perseveraverit. Res autem se ita habere non possit, si Flavedo semper pars sit, vel indicium contagionis.

Quandoquidem verò flavi laticis, qui durante Gonorrhœa effunditur, suppressioni *Veneræ Lues* persæpe succedat, probabile admodum est ipsam contagem à naturâ ita esse comparatam, ut Flavedinem excitaret: & conjecturâ quoque consequimur, quod Acidi salis rationem flava hæc & corrosiva materia obtineat, quia viriditatem (reliquum Effluxus colorem) Mictione cum Urinæ salibus, aut Alkali, animalibusque Lymphæ particulis factâ facile inducit.

Cor. 1. Ex his luculenter constat, quod citius Profluvium erumpit, eò vehementiorem, cæteris paribus, acrimoniam fuisse; eò autem leniorem, quod diutius cohibetur, nisi forte *Carcinoma* intus delitescat.

Cor. 2. Profluvii incrementa proximis post initium quatuor aut quinque diebus allata se habent, ut gradus corrosivæ virtutis in isto temporis intervallo acquisiti.

Cor. 3. Effluxus color eò intensior per singulos istos dies efficitur, quod major accedit copia salium, quorum ratio præ Fluidorum quantitate indies accrescit.

Cor. 4. Profecto Effluxu *Veneræ Lues* generari nequit, quia Contages per *Podendæ* penitus ejicitur, quæ, si forte Egressus denegetur, refluit in sanguinem, & Locum polluendo veneream inducit. Schol. Ex omnibus his simul sumptis, manifestò efficitur, materiam *Luis veneræ* esse venenum quoddam, quod sibi cæteros Humores, assimilandi facultatem habet, quodque idcirco nunquam, nisi inter-

nis curandi rationibus adhibitis, radicibus evellitur.

Prius tamen quam præfens caput consiciam, valde ad rem erit, si unam *D. Blenii* observationem breviter perstringam, utpote quod singularis admodum nunc est, & totam ejus sententiam de sede & natura Gonorrhœa funditus evertit. « Quando, inquit ille, premente virulenta Gonorrhœa, ingens mingendi desiderium excitetur, quando quoque materia Effluxum, qui Canalem suum vexat, undique & percellit, viridulo quodam aut flavo colore perfusum cernamus, tum dubitare non possumus, quin Vesica Partesque proximæ inflammantur. Superius verò luculenter ostendimus, quanta absurditate hujus morbi sedes ad Vesicam referatur.

Notatum quoque vellem, quod hic vir certam Vesicæ Inflammationem ab hac Liquoris viriditate aut flavedine significari vult.

Quid igitur de Malieribus est censendum, quæ de viridulo hoc & flavo Effluxu participant? Hæc verò Vesicam hujus morbi participem esse ille ipse non concedit. Sed ne amplius immerer in debili ejus Hypothesi redarguenda, illud, quod Medici fere omnes ostendant, animadvertendum censeo, materiam nimirum Gonorrhœam absque ulla Penis erectione in Maribus, & absque ullo Titillationis stimulo in utroque sexu exundare: sicuti hoc Symptoma æque in miti & quasi intacta Gonorrhœa acque in virulenta deprehenditur, non est ut pro formali hujus indicatione accipiatur. Urinæ autem Rujus est, quia Flumina hujusmodi morbi vel valvularum, quæ vasculis spermaticis appenduntur, relaxationi, vel Liquori à Lacunarum stimulatione concitato originem suam debent. Hi verò Effluxus, cum neutra ex parte aut causæ sint aut effectus cupidinis, nullum profus voluptatis sensum excitant.

Magis verò esset accuratæ veritati consonum notavisse quod stimulat va hujus acrimonie vis tantam in initio & sine morbi Titillationem Penis progignit, ut vix unquam Gonorrhœa reperitur, quæ us temporibus non secum effert nocturnas Pollutiones.

Quæ ad vulgares Gonorrhœa indicationes universim pertinere visa sunt; nec non natura, sedes, & causa hujus morbi satis fuscè sunt explicata, illud proximum est, ut videamus, an Hypothesis nostræ ad Symptomatum omnium explicationem quadret, & ad eorum molestias mitigandas sufficiat, dum morbus ipse, à quo hæc mala propagantur, præcipuam Medici curam stadiumque occupat.

CAP. VI. De acutis Doloribus, qui inter mingendum ciantur.

Dolor, qui inter mingendum excitatur, tam constans est Gonorrhœæ affectio atque comes, ut pro ipso morbo persæpe à Gallicis Scriptoribus substituitur. Quando hæc Dolor insaete morbo plane nullus sit, neque ghsit unquam, nisi humores magnopere depraventur; quando etiam multo ante Effluxus suppressionem (vi tantum acrimonie retusa) hujusmodi Angor penitus extinguatur, igitur pro solo ejus Symptomate haberi debet. Quæ ratione verò hos dolores urina præcreat, facillimum erit intellectu, si *Urethram* ex partibus tum membranæ, tum spongiosis, tunc recognoscimus. Cum enim Partes membranæ ab seri aliquo Humore vellicentur, protinus nervosæ Fibre asperitate quadam læcessitæ efficiunt, ut liquores, qui aut jucundum aut nullum plane sensum antea intulerunt partibus, acerrimum jam dolorem atque molestiam inducant. Hinc est, quod urina salinis particulis onusta, & quasi saturata Fibras pungat fortiter & perstringat.

Hæc

Hæc autem omnia demum clariora innotescunt, si nervosas quascunque humani corporis Fibras, externa cute spoliatas, aquaque salsa asperfas, gravi statim dolore perfandi meminerimus.

Ex eo autem quod Humor (qui ad eum usum à natura comparatur, ut ab urinae & seminis acredine *Urethram* protegat) vitiatu ipse Fibras feriat, quas debuit tutari, necesse est, ut multo vehementior utique & assidua molestia efficiatur. Quippe Liquor, ab Odoriferis Glandulis suppeditatus, non modò *Urethra* fistulam, defectu suo nudam atque inermem, incurrentibus ictibus & impressionibus exponit, sed etiam ipse acti spiritu correptus majorem in modum grassatur, multoque gravio-rem, quam urina aut semen possunt cedere, doloris sensum commovere. Hinc igitur magisque elucescit, quemadmodum delicata *Urethra* substantia falsedine Laticis percellitur.

Sicut autem caloris perceptio, cum lotium nobis calidum decurrat, Doloris perceptionem secum semper ferat, mentem facile inducimus, ut urinae aestum esse Doloris causam judicemus. Porro cum urinae aestum pariter atque Dolorem à Liquorum, qui fervido spiritu imbuuntur, potu proventum Medici deprehendant, ideo hanc Experimentiam non solum vocabuli Idiotismo, verum etiam Symptomatis explicationi sufficere existimaverunt. Illud etiam ex eo magis confirmari videbatur, quod tenui potu accepto, & aestus & dolor sensum deservesceret.

Quandoquidem autem veram Doloris causam superius indicavimus, nullius negotii erit hæc Exempla tot Paralogismorum fecunda evolvere & explicare.

Si enim falsus hic Liquor certam humani corporis partem, cum cutis integumento spoliatur, acerbo possit cruciatu conficere, tum ædepol quò copiosiori falsedine Liquor oneratur, eò major aut certe constantior Doloris sensus erit: & è contra, quò minorem falsedinem ferat, eò etiam minus erit ad Dolorem excitandum accommodatus.

Illud insuper pro certo habemus Liquores, qui homines inebriare solent, universos (nisi supra modum accipiuntur) urinae serum diminuere, eos vero, qui ad Aquæ conditionem inclinant, exaugere; eoque melius quò frequentiori haustu ingurgitantur; cum igitur seri quantitas, à spirituositate Liquoribus minuasur, ab aqueis vero & tenuibus incrementum capiat, necesse est, ut sales, qui urinam ingrediuntur, supra naturalem modum in Temulentis hominibus glomerentur, atque adeo gravio-rem molestiam inducant; in Aquæ autem potioribus rariores sint, & minori fibras acrimonia exagitant. Quapropter acutus inter mingendum dolor (nulla alia caloris aut frigoris Liquorum, quos bibimus, ratione habita) aut seri copia imminuenda intenditur, aut augmentanda relevatur. Hæc vero omnia clariora erunt, si eodem Operatio à sicis Medicamentis perficiatur. Si unum enim Medicamentum, cujus vires in ciendo lotio exercentur, alterum autem, quod seri copiam in alias corporis Glandulas projiciat, adhibeatur; Relevatio, quæ à priori Medicamento, & suscitatio Doloris, quæ ab altero provenit, (quanquam hi Effectus plane diversi sint) certa tamen semper & definita deprehenditur, ex quibus omnibus universim sumptis, manifestius patet acutos Dolores, qui, dum urina redditur, sentiuntur, ab urinae salibus excitari, adeo ut hic ardor urinae à Latinis & Gallicis Scriptoribus ad hoc tempus fuit male enodatus. Quanta vi Calor discutere sales urinae & in inermes fibras impellere queat, non est hujus loci dicere (quod gratiam dicatur) novam Theoriæ nostræ confirma-

tionem esse additum.

Ex eo autem quod primæ atque ultimæ guttæ, cum redditur urina, gravio-rem semper dolorem incuriant Ægrotis, Veteres Medici suspensionem Calculi in Vesica latitantis habuerunt, qui talem fere sensum solet, qualis in *Gonorrhœa* percipitur, suscitare.

Verum hæc Affectio ex iis, quæ superius dicta erant, facillime eruitur. Quemadmodum enim falso lotio, quod per exulceratam *Urethram* defertur, dolor debetur, ita vehementior utique erit, si urina ibidem tamdiu diversetur, donec falsi particulae ab erumpente Liquore diluantur & dissolvantur: at vero scedum virus *Gonorrhœa* primas urinae guttulas aliquantisper irretit in cursu, atque extremas quoque detinet, quominus à canali sese citò expedian; ex quo fit, ut homines acerrimum & incipientem & cessante impetu mingendi, dolorem sentiant, quoniam lotii Sales, cum iis præcipue temporibus urina detineatur, altius in *Urethram* inferunt sua spicula, & infigunt.

Obiter quoque notandum est, quod sicut in eo loco, ubi corpora cavernosa Glandi annectuntur, mingendi aestus & dolor excitatur, ita recens exinde Argumentum delabi videtur ad Opinionis nostræ confirmationem, & nullum prolixius Liquorem ex *Prostatu* cæterisque remotis locis, tanquam ex fontibus, promanare, ex obliquo demonstrat.

Urinae ardores, quibus mulieres hæc Ægitudine affectæ percelluntur, iisdem sane rationibus inniuntur, quibus nos usi dolorem in viribus enodavimus; et si illarum dolor haud morbi sedem tam certò fortassis & commode, ac virorum, quibus urina per totam partem exulceratam spargitur, designet: Illud enim est probabilius *Vaginum* Foeminarum totam assiligi; doloris vero acieos in Lacunis inferioribus, quæ *Urethram* subeunt, quæque idcirco solæ lotio irrigantur, percipi & contineri. Nimirum hic ardor urinae, quem pro Symptomate nos recensemus, ita passim in ore Gallicorum Scriptorum versatur, ut (si iis credendum sit) dignus videatur, qui morbo ipsi nomen præbeat, omnique Medicorum studium ad relevationem ejus & medelam vocet. D. *Blenius* profectò profluvium materiae ab urinae dolore disjungit, magis opere tamen laborat, dum utriusque terminos describere, & alterum absque altero existere posse contendit; ex iis autem uter partes in *virulenta Gonorrhœa* majores agat & graviores, expedire nullo modo potest: quanquam paulò infra ostentat se discrepantiam istam abunde manifestam reddidisse.

Hoc propositum à D. *Blenio* discrimen inter *Gonorrhœam* & urinae ardorem ab universis Gallicorum Scriptorum patrocinis defenditur, atque alter ex eorum numero Vir probatus, dum paulò fusiori calamo rem satagit evolvere, in majores difficultates atque errores incurrit.

« *Gonorrhœa*, inquit, in duas species distinguitur, quarum una ab impuro Concubitu inducitur, & propter materiam viridem, flavam atque acrem ex Pene projectam, *Virulenta* nuncupatur. Altera « verò *Urinae ardor* dicitur, qui vegetum quandam « palpitantemque aestum mingentibus ægrotis infert, « & vel à nimio Veneris fervore, vel ab immodico tenuis cerevisiæ potu proficiscitur. Profluens hujus « materia, quæ feminis nomen non meretur, aquea « est & limpida, & ad albuminis fere speciem composita, nullumque voluptatis sensum inter decurrendum « exsuscitat. Quod si forte hic aestus non remittat « aliquid, sed in plurimos dies ingravescat, tum « *Virulenta Gonorrhœa* conditionem induit, vehementemque Penis distensionem, maximam ex- « candescantiam, maciem demum & languorem & « molesta

» molesta id genus Symptomata inducit.

Ipsa quidem harum descriptionum ratio confusos potius hujusce Scriptoris & Sæctatorum animos indicare, quam justum aliquod inter duas, quas assignat, *Gonorrhœæ* species, discrimen ponere videtur: Symptomata enim ex utraque parte eandem plane, (quantum ad *Gonorrhœam* pertinent) faciem ostendunt: neque *Gonorrhœam* illam, quam Medici *Simplicem* vocant; in *Violentam* abiisse Experientia unquam confirmavit: adeo ut discrepantiam, ab hoc *Authore* constitutam, singi potius in phantasia & adumbrari, quam vim aliquam in natura & fundamentum habere merito judicemus. Urinæ ardorem, quem ille jactitat, quemque etiam sub Symptomatis ratione nos supra accepimus & explicavimus, non est ut ulterius prosequamur. Illud tamen audebo dicere, aliam quamvis *Gonorrhœæ* significationem ad eum finem multò commodiorem fore, quò magis hic morbus in diversas species decidatur. Præterea macies & languor ab eodem *Viro* quoque ad lucem excitantur; neque enim alibi apud *Medicos* Scriptores existerent in signorum numero, quæ *Gonorrhœam* consequantur. Verùm horum omnium hallucinationum radix ex eo deduci videtur, quòd hi homines *Gonorrhœam* ad optatum exitum, extincto urinæ æstu, statim perferri animadvertent.

Quando autem Symptomata omnia à singulorum morborum fontibus promanant, ita certe quò leniora indices & rem siora hæc sensibus præbeantur, eò etiam apertius mitigata morbi rabies & vites fractæ denotantur.

Cùm igitur urinæ æstum (qui ex eo prorsus excitatur, quòd interiores *Urethra* partes à vi stimulative percussæ integritati præsidio spoliuntur, atque acutis urinæ salibus pateant) sedatum paulo & fædissime lotii etiamnum superflite, desavelescentem videamus; certissimum est colligere, gratam illam mutationem & medelam ex virtutis stimulative remissione omnino proficisci; ex qua ratione efficitur; urinæ ardorem leniri semper prius debere: quàm materis flumina ad extremam guttam deveniant.

Hiscæ omnibus rite perpenis, *Profluvium Humori* præcipuum esse & Pathognomicum hujus morbi indicium, ardorem verò lotii, aliisque Symptomata, de quibus infra dicendum est, à sola materis virulentia provenire, necesse est ut concedatur.

CAP. VII. De Constrictionis dolore, qui Pene erecto percipitur: de Glandis & Fræni inflammatione: necnon de Hiatu, qui in Urethrae extremitate deprehenditur.

Is illa, quæ *Penam* rigidum constringere videtur, ita adhuc in abdito delituit, ut ex Medicis plurimi absolutionem ejus vix ausi sint attingere, plurimi etiam à *Fræni* inflammatione, (reclamante licet Experientia & *Veterum* suffragiis) haud sejunxerunt. *Jodocus Lomius*, non sine assensu aliorum, qui de *Medicæ* artis studio optime meriti fuerunt, cùm de Ulcere in *Urethra* glomerato disceptetur, addit » perfectam istiusmodi Ulceris generationem à certo quodam dolore significari, qui » talem sensum in *Pene* exsuscitat, ut veluti fune » substringi videatur.

Quando autem hic dolor eum eo prorsus conveniat, quem sermo *Gallicus*, *Chordæ*, *Anglicus* verò *Cordæ* appellat, maxime esset ab istarum *Linguarum* Idiome alienum, si quis forte aliquem à *Cordæ* perstringi dicat.

Verùm in *Praxia* Medicam multo magis injusti

Tom. II.

essemus, si hoc Symptoma sensibus tam obvium & manifestum suppressere & celare, aut in aliam partem tanquam in exilium transferre conemur, quò melius ab ignorantia rei, quæ difficile explicatus habet, mentes nostras vindicemus: eo enim pacto Experientia (quod avertat veritatis Amor) adducitur, ut dignitatis suæ fasces vanitati Hypothesium submittat.

Mirari quidem satis non possumus, *Ulcus* aliquod ita posse membrum corporis, ubi insidet, commovere, ut sese vi quadam graviter constringi credat, cùm sola partium divulsio & molis incrementum ante Oculos versaretur. Magis in promptu est sensibus judicare, partes contiguas à se invicem recedentes, *Divagationis* potius sensu quàm *Constrictionis* percussas fore.

Adhæc, quòd multo magis incredibile videatur, totum *Ulcus* in intima *Urethra* substantia versatur, vis tamen, quæ exulceratam hanc fistulam comprimit, extra sese agit.

Hæc nostra *Opinio* ex iis colligitur, quæ de situ *Urethra* atque *structura* supra attulimus. Hic enim *Canalis*, cùm inter cavernosa *Virga* corpora propagetur, compressionem, illis inflatis, statim subit, quæ tantò gravior est, quò partes circa positæ vehementius distendantur.

Hinc est quòd *Urethra*, cùm prematur undique & in angustias red gatur, tali fere dolore affligitur, qualis esse excitatus, si fune quodam circumligetur.

Coarctatam hanc *Urethra* conditionem adeo molestam fieri alibi annuimus, ut semen atque urina, dum *Penis* plurimum rigeat, non sine maximo labore & pœna extrudantur.

Cor. 1. Locum, ubi insidet, necnon quousque se spargit *Pestis*, erectionis dolor designat.

Cor. 2. Hinc quoque colligete licet, *Urethra* regiones, quæ juxta *Vesiculas seminales* sunt sitæ (si ex his virus delabatur) acutiori, quàm cæteræ, molestia perstringi debere; quòd Experientia adversatur: atque equidem constrictionis dolor, qui nunquam sese antehac submisit explicatui, ab Hypothesi nostra feliciter absolvitur.

Non esset fortassis à præsentis tempore alienum, si tentiginem *Virga* fere continuam, quàm quibusdam viris insert *Gonorrhœa*, paulo acriori animo contempleretur. Sed cùm irritatio, qua *Penis* inter contagiosum *Humoris* decursum indefinenter vexatur, in promptu sit, & perspicuam hujusce *Priapismi* rationem adhibeat, non est ut ibidem ultra consistere mus.

Rapimur potius (quò instituta ratio nos vocat) ad alias strages, quas edit seram *Gonorrhœa* virus, ad turpes nimirum *Pjoras* & *Ulcera* & *Martores* perstringendos.

Inter fœda verò vestigia, quæ promanans *Pestis* in *Pene* relinquit, præcipuum sibi locum vindicant *Glandis* & *Fræni Inflammatio*, *Urethra* hiatus, immania *Carcinomata*, necnon *Phimosis* & *Periphimosis*, de quibus pauca in limine operis locuti sumus.

Inter omnia corporis humani organa nullum reperitur, quòd aut graviore pœna affligi potest, quàm *Glans*, aut majore voluptate perfundi: substantia enim ejus, cùm plane ex nervis & fibris consistatur, tenuissimaque tantum membrana vestiatur, incurrentium corporum ictibus pene inermis patet, atque impulsus quasi integros excipit & conservat: unde sit, ut *Glans* præ cæteris injuriam ab acri humore & venenato atrocissimam accipiat: Quando enim hujus membri fibræ, cum *Resistentia* ab altera parte fœta nullus fere momenti sit, *Penam* versus corripitur, proinus à

contractionis vi Glans in breviorum statum & densiorem redigitur, sanguinisque vasa, quæ nervis hisce & fibris implicantur, magno impetu compressa inflecti inter se, & velut arcuari incipiunt: his vasculis verò inflexis, contenti sanguinis cursus repente inhibetur, & præternaturalis eopia conglomeratur, quæ vesiculas capillares supra modum distentans, gravem undique inflammationem inducit.

Quocirca vis stimulativa ab acri liquore profecta inflammationem imprimis exsuscitat, quæ propter pellucidam membranæ, qua Glans circumcingitur, tenuitatem, Oculis nostris paulo evidentius subjicitur. Sicuti autem stimulative humoris spiritui inflammatio hujus membri debeat, ita semper ad eas partes, ubi cavernosis corporibus Glans inseritur, fibrarum contractio dirigatur, quæ in singulis eo vehementior erit, quò fortior causa apponatur.

Quòd si vis ea, qua fibras retrahi deprehendimus, ab Urethra osculo cavernosa corpora versus semper intendatur, necesse est ut Urethra labia divellantur à se invicem, unde Apertio ejus sive Hiatus proficiat.

Ex varia hujus Fissula apertione consequimur, ut simul de atrocitatis gradibus, quibus sævit virus, atque de Remediis efficaciam, quæ vel ad leniendam vel penitus tollendam fluxus acredinem adhibentur, judicium satis justum feramus; quia quò acrior sit Contagii spiritus, eò etiam Glandis inflammatio gravior, & Hiatus Urethra lædior, cæteris paribus, indicabitur.

Quæ de inflammatione, quam virus Glandis infert, dicta sunt à nobis, eadem ad Fræni quoque inflammationem & spissitudinem evolvendam quàm maxime conducunt. Frænum enim, quod exterior Glandis membrana conduplicata sua efformat, eidem quoque fato, scilicet inflammationi spissitudinique, subjicitur, si modò eadem Pestis sibi admoveatur, à quâ spissitudine partes ejus in breviorum conditionem coactæ, Glandis apicem, cui annectuntur, secum retrahunt. Quòd, cum fieri cernitur, Chordee à Neotericis Medicis jam vulgo nuncupatur: obtrepunt verò Veteres universi, qui solum illum contractionis dolorem, quem erectus Penis aliquando percipit, ab isto vocabulo apte denotari existimant.

CAP. VIII. De Carcinomatibus & Crisallinis.

Inter prima Symptomata, quæ sese in Ventro Morbo produnt, Carcinomata numerantur, atque vetus Scriptor significat nobis Tubercula illa (quæ in Glandem aut Præputium, aut in utramque nonnunquam apparent,) ex acrimonia humorum, qui inter Coitum agitantur, Venereisque Contagii particulis, quæ in Uteri collo continentur, aut quæ ex Pene Maris profluunt & propagantur, originem suam habere.

His præmissis, pro certo statuimus ingens discrimen inter Fræni Præputiique Carcinomata, atque ea, quæ Glandem cæterasque Corporis partes exagitant, intercedere. Hæc enim Tubercula quorundam marginibus asperis circumseptorum speciem exhibent: illa verò nunquam supra cutem cernuntur emicantia, substantiamque, quæ manu compressa humorem excernit, duriusculam sortiuntur, & magnam eorum, quæ in Labris inferioribus versantur, (quæque Cancrorum nomen gerunt) Ulcerulorum similitudinem præ se ferunt. Cùm verò utraque horum Carcinomatum species substantiam duram, humores acredine imbutos habeant, cùm-

que etiam de aliis multis Cancrorum affectionibus participant, est equidem ut ea Καρκινώματα dicamus, & vulgaris vocabuli Cancro apud Latinos, & Carcinomatu apud Græcos, acceptatio analogicum nomen nuperis hisce Ulcerulæ impositum auctoritate justa præmunit. Quòd si quis forte miretur Carcinomatium, quæ in Fræno & Præputio delitescunt, medelam in tot ardua atque angustias Scriptores conjecisse, is mirari desinet, cùm sciat naturam eorum & Symptomata haud satis attento animo fuisse accepta, ex quo fit, ut neque descriptio clara, neque apta (uti jamjam annuimus) nomina relinquuntur.

De Medela Carcinomatium non hic est dicendi locus: Quæ ratione Gonorrhœa virus, dum per Penem delabatur, Carcinoma inducat, in præsentem tantum sciscitamus. Cogitantibus autem nobis & memoria duritiem aliasque Carcinomatium affectiones reputantibus occurrit, partes undique proximas ab acri Gonorrhœa spiritu aut liquores coagulante, aut ignis ad instar dissipante indurari; adeo ut cum caustico Vitrioli aut Origani oleo, cum Lapide infernali, aut Igne etiam ipso, cognationem quandam habere hæc Pestis merito existimetur.

Sola Humorum coagulatio, aut etiam dissipatio, satis erit ad eorum, quæ in Frænum & Præputium, cæterasque partes membranas, grassantur, Carcinomatium explanationem: Quæ verò supra Glandis superficiem emicant Tubercula, coagulationem Fluidorum potius, vel saltem interclusionem requirunt. Ad hæc quoque Liquorum coagulationi magis quàm discussioni duritiem Carcinomatium deberi ex Medicamenti cujusdam usu ultra confirmatur, quòd nonnullis abhinc annis excogitatum in publicas manus nondum antehac emanavit. Quippe Liquoribus minimo negotio atque dolore à vi hujus Medicamenti resolutis Carcinoma absque substantiæ læsione extinguitur; Escharoticis verò Medicamentis adhibitis caro non sine summa molestita imminuitur: Quòd multos Medicos in eam opinionem adduxit, ut causam Carcinomatium vires igni ipsi haud ab similes habere credant.

Quando autem ab acri Gonorrhœa spiritu, qui Præputium Glandemque vellicat, Carcinomata cidentur, igitur Glandes, quò teneriores sunt, eo faciliores hanc feram Pestem excipient, hæc quidem est misera istorum Virorum conditio, quibus Glans suo Præputio superintectus nunquam non fovetur: in eorum enim Præputio (quoniam Glans propter continuam obductionem mollis admodum est & delicata) Contages diutius detenta multam sibi moram assequitur, quæ & longius latiusque suas vires spargere, altiusque insigere possit.

Hinc igitur Modum intelligimus, quo Carcinomata in complexu Venereo communicantur; quæ ratione formantur, faciliem cognoscendi ansam nobis exhibet Mercurius Dulcis, qui (si forte nimis daretur, aut vellicantibus suis salium quasi aculeis haud satis & secundum artem spoliaretur) fere eadem in Linguam atque Genas ulcuscula, quæ in Præputio Carcinomata sunt, solet suscitare.

Cor. Hinc igitur ea, quæ Naturam sibi propriam neque à Gonorrhœa, quæ Symptomata interdum sunt, pendentes vindicant, quæque ex Venereâ Lue profluunt, Carcinomata facile dignoscimus: idque fit, si justam Temperis, quòd inter Coitum & Carcinomatium exortum interponitur, Conditionumque, quæ Gonorrhœam designant, cæterarum rationem habeamus. Hæc autem cognoscere, tantum est negotii, ut acerrimorum Medicorum, eorumque in universis Morbi Gallici provinciis versatissimorum, aciem eloserit.

Omnia hæc, quæ supra recensentur Carcinomatum

tam Genus (utcumque incredibilia nonnullis videntur) agnoscit *Blenus*, eujus verba, quinquam varia *Carcinomatum* discrimina notare, nobisque tradere non poterit, erit operæ pretium recordari.

» Experientia (inquit ille) nos admonuit, homines permultos Doloribus, Impetiginibus, Venereis *Carcinomatibus*que vexatos fuisse, qui Luem tamen Veneream nullam habuerunt.

Significat sane quasdam unicuique Ulcusculo adesse quasi *Noras*, à quibus una species eorum ab alterâ distingui queat, *Noras* verò illas nullibi commemoravit, quæ à præcedenti *Theoriâ* facile eruuntur.

In proximam nostram considerationem de *CrySTALLIS*, veniunt *CrySTALLINI*, qui inter pessimos *Gonorrhœas* satellites collocari solent; sunt autem *Tubercula* quædam, sive *Phlyctæna* aqueo humore repleta, & *CrySTALLI* speciem inducentes. Cæterum quomam hæc vesiculae aquâ vacant aliquando, itaque digito compressæ languescunt, & absque ullo dolore levigantur. *CrySTALLINI* in Præputium solum conservantur, eujus partes circa has vesiculas undique posita livido quodam rubore, qualis cernitur in *Contusionibus*, perfunduntur. Cum verò inter ruborem hunc, atque illum, qui à supra memoratis Præputii Glandisque inflammationibus conspigitur, discrimen magnum intercedat, in promptu est, neque *CrySTALLINOS* ipsos, neque circumjacentium partium *rubedinem*, à virulentâ *Gonorrhœa* acrimoniâ ullo pacto excitari.

E regione si colorem subfuscum pariter ac rubrum cum eo, qui in omnibus contusionibus accidit, paulò accuratius conferamus, cum ratione colligere licet hunc etiam ab eadem causa proficisci. Quòd si *Contusionem* quandam fieri supponamus, *Phlyctænarum* formatio statim perfacilis erit explicata, præsertim quoque, si lymphaticum vasculorum numerum, quibus hæc corporis pars instruitur, in memoriam revocemus. Quippe *lymphæ*, (cum iter ejus à contusione intercluditur) vesiculas suas ita distendet, ut naturalis earum Forma, quæ scilicet *CrySTALLINORUM* figuris exquisitè respondet, conservabitur. Lymphatica enim neque planam superficiem neque faciem, quam cætera vasa gerunt, tam accurate *conicam* aut *cylindricam* obtinent. Licet enim *Cylindrici* generis revera sint, inæqualia tamen & notosa à multis, quæ frequentes eorum valvæ afferunt, interclusionibus redduntur: nempe *lymphæ*, si forte tardius aliquantro progredi, aut retrorsum cedere cogentur, in nodos *crySTALLINOS* procius conglobantur. Manifestum est igitur, quòd *CrySTALLINI* à coitu nimio fortasse excieri, nequaquam verò à *Contage* aliquâ inter concubium susceptâ possunt proficisci; sed earum partium (ut verius dicamus) quæ generationi inserviunt, ineptitudini adscribi debent.

Partem autem illam, quæ in Fœminis generationi dicatur, *Natura* angustam parit, aut *mala Meretricum Artis* efficiunt.

Methodus insuper, quam in *CrySTALLINORUM* curatione adhibemus, opinionem superius allatam haud medioeriter corroborat, sicut enim hæc *Tubercula* absque ullo *Gonorrhœa* periculo sæpe cernuntur emicantia, ita absque ulla ejus ratione habita semper sanantur: quod minime fieri poterat, si essent *Symptomata Gonorrhœæ*. Verum magis elucescent hæc omnia, cum ad specialem *CrySTALLINORUM* curationem perventum erit.

Tom. II.

CAP. IX. De Phimosi & Periphimosi.

EX *Carcinomatum* atque *CrySTALLINORUM* naturâ tandem persactâ vix superest occasio dubitandi, quin quod *Phimosi* ac *Periphimosi* à *Carcinomatibus* & *CrySTALLINIS* in Præputium congestis potius, quàm ab acri *Gonorrhœa* effluxus spiritû *Carcinomata* ista excitante, immèdiatè proficiscantur; licet quædam forte horum tam sævorum *Symptomatum* aucta ab acrimoniâ vere præbeatur. Quemadmodum enim *Phimus* seu *Phimosi* est quasi quædam Glandis suffocatio, ita ut Præputium semel productum asperime retrahi queat; sic si quando in Glandis collo Præputium consistat, neque ultra sit promoveri, morbus iste à *Paulo Aegineta* *Periphimosi* vocatur. Utriusque autem affectionis causa palam in sensus nostros incurrit, si quid sit quod modum Præputii promptum lubricumque, quod verò cardum & difficilem efficit, perpendamus.

Belani Glandula à *Natura* (ut supra annuimus) comparatae sunt, ut viscidum quendam humorem separent, qui irrigatione sua Glandem fovet atque lubricat, facitque, ut Præputium facilis ultro citroque agitur. Si quando igitur harum Glandularum liquores ultra modum coagulantur, nec in Glandem se conjiciunt, tum sua munia non sine labore magno & molestia Præputium exercet, atque à *feedis Tuberculis Carcinomatibus*que indies vexatum, & miram in spissitudinem coactum, in Glandem tandem consistit & commoratur.

Adde quòd Præputium, quum non ex unica, sed ex geminatâ membrana conficitur, *intervallum* suam, quæ *Peni* est proxima, membranam constipatam habere possit, dum exterior fortasse nulla spissitudine implicatur. Hinc à novo, qui à Glandis suffocatione coguntur, humorum affluxu spissa Præputii amplitudo majorem in modum promovetur, & gravior quotidie *Phimosi* & *Periphimosi* excitatur.

Haud erit (ut mihi persuadeo) ab instituto nostro alienum, si *Phimoses* ejusdem ex Glandis siccitate & inflatione profectæ Historiam, ubi nulla acrimoniæ, nulla Venereæ Luis suspicio residere poterit, in præsentem atextamus. Hæc *Phimosi* (de qua loquor) infanti cuidam variolis affecto accidit, adeoque vehementis fuit, ut omnis mingendi facultas per biduum spatium præcideretur: Hæc autem inter primam *Carbonum* desiccationem coorte ad ipsam subsidentiam pervenit. *Famineum* Genus non modò in *Gonorrhœâ*, verum in aliis quoque morbis *Phimosi* affligitur.

Phimosi enim (si accurate dicamus) iis tantum mulieribus attribuitur, quibus adeo acriter stringitur & obferatur *Vaginae* Orificium, ut omnis ibi aditus denegetur. Pari verò postmodum ratione factum fuit, quòd universæ Corporis partes, quæ à *Natura* proparula comparantur, ab inflatione verò angustæ sunt & obstratae, idem sibi nomen vindicaverunt. Hinc est quòd *Labiorum*, *Palpebrarum*, *Anus* & *Præputii* haud rarius quàm ipsius *Vaginae* *Phimosi* audiuntur. Atque equidem animadversione dignissimum est, hæc *Symptomata* non tantum primævo suo titulo fuisse spoliata, sed etiam vocabulum illud (*Phimosi*) ita transferri à *Recentibus* & immutari, ut ad eandem rem, quæ apud *Galenum*, *Aeginetam* priscosque Medicos *Periphimosi* est vocata, significandam traderetur. Hujusmodi autem error, qui haud minimam rebus confusionem intulit, ab imperitiis potius Medicorum videtur, quàm à novitatis studio, profloere. Quocirca mirari satis non queo, eruditissimum *Gorraum* in tam gravem hallucinationem incidisse.

Hæc nominum quoque inversio apud *Blenium* est insignissima. Virorum *Phimosi* (ait ille) est tanta Præputii contractio, ut ad Penis Glandem obducendum extendi non queat, è regione verò ægrotorum *Periphimosi* laborantium Præputio Cutis tam firmiter adhærescit, atque ultra Glandis apicem tantopere porrigitur, ut Penis quasi præfocetur, & Glans Cute obducta omnino evanescat.

CONCLUSIO.

Ratio, cur Mares facilius Gonorrhœam quam Mulieres suscipiant, necnon verum Interfluorem Album & Gonorrhœam discrimen eventilatur.

EX *Gonorrhœa* Natura & Symptomatibus (quæ nobis superior ratiocinandi methodus patefecit) manifestum efficitur, hujus morbi Symptomatumque causam in utroque sexu (quantum partes generationi fervientes permittunt) plane eandem esse. Nostra autem hujus Rei explicatio à cæteris omnibus Hypothesibus, quæ pro diverso sexu semper sunt diversæ, quæque plerumque sibi metipsis non constant, quamplurimum distat.

Et si verò per totum *Theoria* curriculum ad Mares potissimum oculos coniecimus, tamen quicquid in femineo genere proprium & peculiare reperitur, de manibus nostris elapsum non est. Quapropter totum *Gonorrhœa* ambitum, sicut in utrumque sexum sævit, eventilatum satis esse atque absolutum non est ut dubitemus.

Prius verò quàm ad *Gonorrhœa* curationem progrediamur, duo præmittenda sunt, quæ sese antehac haud commode obrulerunt.

Imprimis causam investigabimus, cur Viri multo citius quàm Mulieres Contagem *Gonorrhœa* hospitentur; deinde certos inter *Fluorem Album* Fœminarum & *Gonorrhœam* terminos (quod tanti adhuc negotii fuit) constituere conabimur.

Quod ad primum, pro certo habemus perpauos Viros, qui rem cum Fœmina hoc morbo afflata habuerunt, contagii (quantulumque sit) immunes evasisse: è contra verò Fœminas, ingentem licet hujus veneni copiam susceperint, *Gonorrhœam* effugisse Experientia attestatur. Quod si quis hoc forte miretur, is mirari statim desinet, si animadvertat liquorem viciatum effluere à Viro cum semine commixtum.

Cum verò ejectum semen contagem copiam longe superet, eumque etiam mollem admodum substantiam & viscosam fortiat, igitur verisimillimum est, Pestis acrimoniam, (præcipue cum in Vagina commorator) aut à superiori seminis abundantia obrui, aut à visciditate implicari & retundi: Quo pacto fit, ut Pestis neque ipsas Vaginae Lacunas stimulare, neque humorem ex earum ductibus proficiscentem possit viciare. Hinc intelligi satis queat, quomodo sana Fœmina, infectum licet Marem patiat, impune sæpenumero elabatur: Vir verò, si minimum hujus veneni igniculum excipiat, protinus accenditur & poenas lair: Contages enim omnibus suis viribus armata ad Viros traditur, neque ulli, nisi ex Lacunis, humori occurrat, qui ad dissolvendos magis & propagandos veneni sales, quàm ad obrundendos aut opprimendos, valet.

Hoc etiam repetendum est, quòd Mulieres, cum suos menses agant, contagem adhuc ægrius hospitantur; sanguis enim tum temporis ab Uteri officio dimanans non modò irretit & obrundit hos acidos sales, sed etiam fortiter unà trahit atque sequeum projicit è corpore.

Accedit quoque, quòd sanguis jurgi flumine in Vaginam exoneratus per quatuor aut quinque aut plurium dierum spatium indefinenter ex eadem effluit, quo pacto ad Pestem extinguendam magnopere accommodatur.

Neque verò de mollium liquorum viscosorumque facultatibus (quibus ad acidi spiritus stimulos implicandos frangendosque sunt comparati) quicquam dubitare posset, nisi qui Experientiam ipsam reprehendit, nisi qui olea atrocissima fortissimosque spiritus (si cum lentis viscidisque misceantur) adeo corrigi & castigari, ut in Pharmaca perquam salutaria abeant, obliviscitur.

Ex his omnibus igitur facillimum est colligere, qua ratione acidus *Gonorrhœa* liquor à femine & sanguine menstruo subigatur.

Proxima demum & difficilis provincia nobis restat, ut inter *Gonorrhœam* & *Fluorem Album* quid interfit, necnon quibus notis & quasi characteribus ambo dignoscantur, diligenter excutiamus. Cum enim Fluor æque in hoc Morbo ac in *Gonorrhœa* lentus sit & albus, flavus & nonnunquam vividus, Urinae etiam æstum per sepe secum trahens, non mirum est quòd fines & quasi lapides terminales utriusque tantum adhuc in abdito latuerunt.

Albus Fluor, si *Baglivio* credamus, in castrum Fœminarum mentibus discriminari facile potest, utpote qui pro illo tempore evanescit, & cum sanguine profus commiscetur, si autem n uleres *Gonorrhœa* polluantur, tum ille significat utrumque morbum distincto flumine decurrere.

Hanc autem *Baglivii* animadversionem, quippe quæ Fabulam fictam sapit, nec omnino ad quotidianam Experientiam rei que ipsius Naturam quadrat, non est ut ultra eventilemus: quomodo enim fieri possit, ut duo liquores, qui perquam prompte uniantur, in eodem compresso alveo tardi delabantur, puri interea à se invicem & separati conserventur?

Quibus rebus probe perpensis intelligimus, nullos aut liquoribus, aut sedi fluoris originique notas satis clare inultas esse, ut horum morborum discrepantiam inde perspectam habeamus. Eandem materiam, (jugem nempe Lacunarum liquorem) uterque morbus sortitur; Colores materiae eisdem etiam esse, supra fuit significatum: neque igitur ex materia neque colore, quod multum diuque desideratum est, aliquid consequimur.

Quandoquidem verò *Fluor Albus*, suaque Symptomatum cohors, ex causis & quasi scintillis, quæ intra muliebri corpore accenduntur, *Gonorrhœa* verò ex iis, quæ extrinsecus sunt adnotæ, originem accipiat, idcirco veras differentie notas assequi nunquam possumus, nisi ad peculiarem modum, quo alteruter morbus generatur, mentem convertamus. Hæc autem ratio quotidianæ Experientie se reddit consentaneam. Etenim post colores *Gonorrhœa* atque acrimoniam in mulieribus subactam, albi cujusdam lentique liquoris effluxus sæpenumero superest, qui à *Fluore albo* ægre distinguitur, quam ob causam sordibus Empiricorum Grex miseræ mulieres ad remedia isti morbo accommodata referunt, mercedem verò postulant, quasi toti jam penitus *Gonorrhœa* satisfecissent, cum effluxus iste (si quis alia) pars est & quasi vestigium *Gonorrhœa*.

Ad has autem observationes magnam lucem afferunt ea, quæ de Virorum *Gonorrhœa* ante diximus: Coloribus enim, quibus eorum Effluxus insequitur, dissipatis, atque urinae æstu deservescente, *albus Fluor* seu *Fluor* (ut semper vocari solet) absque *Virulentia* statim cernitur. *Fluorem* autem *album* Maribus attributum (quanquam in hac parte æquo jure ac de Mulieribus dici possit) me nunquam memin

memini audivisse. Quapropter cum omnia *Gonorrhœa Fluor*que *Albi* Symptomata in mulieribus tantam inter se similitudinem sortiantur, signum aliquod Pathognomicum, quod aut à fluminis sede aut colore peti poterit, non est ut expectemus. Igitur universæ discriminis rationes ad prudentiam *Medicorum* & sagacitatem relinqui debent, nisi forte fluor *Carcinomatosa*, aliove certis *Gonorrhœa* comites indicaverit.

PARS SECUNDA.

CAP. I. De Generali *Gonorrhœa* Consilio: Speciatim verò de Methodo Directa.

Quemadmodum in superiori hujus operis parte vehementer elaboravimus, ut nullis Hypothesibus, quæ passim receptæ sunt, freti atque confisi ex solis *Gonorrhœa* Symptomatibus sedem ejus atque naturam eruamus, ita etiam in præsentem operam adhibemus, ut à morbi Natura ita tandem explorati, & ex Modis, quibus abique ope *Pharmacorum* effluxus inhiberi nonnunquam cernitur, Curationis methodum eliciamus. Hoc enim Consilium & institutum nostro & rei naturæ paulo melius & plenius satisfacere videtur, præsertim quando methodi *Therapeutica*, quæ in populari usu sunt, nec Ratione nec Experimenta multum innituntur.

Ex iis, quæ superius sunt allata, intelligimus veram *Gonorrhœa* causam esse depravationem humoris cujusdam, in *Glandulis Odoriferis* à natura separati, cujus acrimonia hæc *Glandula* excretoriorum ductus graviter stimulat *Fluorem* commovet & conservat: necnon pro certo comperimus, *Gonorrhœam* fluendo operam sibi metipsum atque medelam afferre, si modo effluens humor depravatum contagii spiritum copiam superaverit. Unde fit, quod quamdiu stimulativa vis continuos lacices in *Urethram* conjiciat, tandem omne *Morbi Gallici* periculum removeatur, qui immanes suas strages edere prius nequeat quam ab importuno *Pharmacorum* usu *Fluor* aliquo modo cohibeatur.

Si quis igitur absolutam *Gonorrhœa* medelam affequi velit, necesse est, ut vel Pestem ipsam, à qua humores ex *Odoriferis Glandulis* emanantes vitiantur, radicibus evellat, vel Fluminis cursum, quo morbus sibi aliquando succurrit, promovendum curet.

Methodus quidem, quæ ex his prius propositum consequi possumus, in communi usu nondum versatur, ad posterius verò tota Medicaminum, quæ in manibus habentur, Praxis intenditur: quæ res ideo in majori dubitatione atque periculo ponitur, quod Rationes adhibendi commodissimas attingere non possumus.

Prudentia *Medicorum*, quæ ex hæc parte desideratur, in causa est, quod nos toties de bonâ curationis sue deiciamus, quod morbi Symptomata ugeantur maxime, & in pejus vertantur, quodque *Gonorrhœa* sæpe secum trahat ægmina malorum, quam ipsa est, multò graviora. Equas itaque has indicationes, quæ in directiones cedendi tramites quasi mano nos ducent, impræsentiarum persequar.

Neque equidem mirari meritò possumus Medicamina, quibus acer contagii spiritus funditus evellatur, in omni adhuc Temporalium memoriâ fuisse inaudita: necesse enim est, ut *Medici*, quando nec materiam *Gonorrhœa*, nec sedem veram calluerunt, in varias quasdam Theorias inciderent, quæ, nisi falsæ essent & adumbrate, in eam illos opinionem adduxissent, ut tam directam curandi methodum attingi nunquam posse arbitrentur. Cum verò ab

Tom. II.

Odoriferis Glandulis, quorum excretorii Ductus per breves & in proximo sunt, *Gonorrhœa* flumina propagari comperimus, facillimum est intelligere liquorem in *Urethram* injectum ad ipsa *Glandularum* quasi penetrata sibi viam monstrare posse, quo pacto præternaturalis *Fluor* simul cohiberi, & Contagies domari queat.

Atque equidem ingentia, quæ temerariam injectionum Praxin consequuntur, incommoda facis magno argumento sunt, *Gonorrhœa* fontem & vultu domicilio ab iis tangi & igitari. Vastè igitur à astutisque homines, qui Injectionum tunc clamoribus magis adversantur, id in animo habere videntur, ut inanes magis terrores exciperent, quam verè ad salutem *Ægrotantium* promovendam Auxilia siferent; cum præclara Injectionum facultates in Experimentum eorum atque Oculos incurrant. Itaque si quando *Pharmaca*, ex quibus Injectio aliqua componitur, se sano intelligentium judicio permittant; si quoque *Gonorrhœam* à nonnullis Injectionibus sublatam & feliciter confectam, ab aliis verò male confirmatam & in pejus conversam, quotidianus usus atretetur; malevoli quidem Cavillatoris est, Injectiones itidem universas rejicere & ablegare; probi verò & prudentis *Medici*, ut ex hoc Genere eas tantum devitet, à quibus plurima aliquando Mala inferri, & sua observatio, atque aliorum Praxis, significavit omnem cautionem & diligentiam adhibere.

Quamquam autem Argumenta hæc, quæ ad Injectionum utilitatem & fructum demonstrandum jam attulimus, Instituto nostro satisfacere videantur, paucos tamen quasi ex abundantia adjungam quæ haud mediocrem directæ huic Methodo auctoritatem & Hominibus curiosis literatisque jucunditatem (ut spero) sunt additura.

Et quidem haud injuria in pretio erit hæc nostra Injectionum ratio, si *Pharmacum* unumquodque ex eo maxime commendari, quod morbum sine periculo & sine mora conficiat, diligenter perpendamus.

Imprimis enim non modò Virorum *Gonorrhœa*, verum & Foeminarum multò citius ab hæc Methodo, quam à quacunque alia, subigitur, *Albi*que ille mulierum *Fluor*, qui vulgaribus curandi rationibus non cedit, sistitur & cohibetur. Illud quoque prætermitti non debet, Injectiones nostras in quovis *Gonorrhœa* tempore cum fructu adhiberi, tantisque semper facultatibus pollere, ut (acido veneni spiritu protinus retuso) nova deinde Incrementa ad Profluvium nunquam afferantur. Si igitur ad ineuntem aut paululum gliscentem *Gonorrhœam* Injectio admoveatur, juvenem multo facilius assequimur, utpote quod in Effluxu modico pauciores plerumque Labis particula continentur: à regione verò necesse est, ut Effluxus copia vehementer prius augeatur, quam ex Diureticorum Medicaminum aut Catharticorum usu utilitatem aliquam speremus: prioris enim Generis *Pharmaca*, cum neque ad Contagiem corrigendam, neque ad Profluvium protrudendum, valeant, morbo (ut palam fit) potestatem faciunt, ut ab acido suo spiritu sese interea intus agitante exaggeretur: Posteriora verò ad Effluxus stimulos suas quoque vires stimulativas atteunt, quo pacto Profluvii copia graviolem in modum promoveatur: at si quis discrimen illud, quod modum Methodorum facultates atque hujus inter harum Methodorum facultates atque hujus nostre intercedit, attento animo excipiat, hanc eandem inveniet fortiter domantem frangentemque vires Contagionis, illas verò aut mansuete sineces ut venentem se foras expediat, aut saltem urgentes, ut citius aliquantulum extra veheretur;

LIII

quarum

quarum utraque adstringentium Pharmacorum necessitatem imponit, quorum auxilia in directa Methodo accersi non debent.

Præterea, Injectionum usus non tantum propter efficaciam celestemque, qua Gonorrhœam subigit, sed etiam propter minimum periculi, quod habet, maxime commendatur.

In directa enim hæc Injectionum Methodo non tantum ipsa Acrimonia extinguitur, verum & feri ejas facilliter feliciter opprimuntur, in Indirectis verbò R. s. contra cadit: Purgantia enim Medicamina acridinem armant & exacuunt; Diuretica autem præsidium omne, quo Fibra muniuntur, submovent & exturbant. Utraque igitur ex parte contractionis dolor, urinæ æstus & cætera, quæ supra memoravimus, symptomata necessitate quadam inducuntur, neque tamen in directam Methodum unquam solent imminere: immo ab ea urinæ dolor, hæc vehementissimus sit, optimisque Remediis in quacunque alia via adhibitis obstiterit, in duodecim aut viginti quatuor horarum spatio mitigatur.

Quando igitur hoc nostrum curandi consilium, sive Directum, quem affectat, sanationis tramitem, sive insigne, quod præstat, juvamen respiciamus, indirectam Methodum longe superaverit; id demum nobis contendendum est, ut fœri Principiis illis, quæ de Gonorrhœa supra tradidimus, Injectionem efficacem excogitemus.

Illud insuper sedulo est videndum, ut de salute, quam utraque Curandi ratio pollicetur, Judicium iustum faciamus. Neque enim æquum erit illos, qui Injectionis ope ad sanitatem juvantur, per totum vitæ curriculum vanis Recidivationis terroribus examinari, qui verbò cæteris curandi Methodis valetudinem fortasse debuerunt, illos, si per exiguum mensis spatium à morbo valeant, ut nihil futuri metuant, imperari. Tempora in utraque Præxi eadem esse debent. Cùmque ex Modernis nemo, quum sanati non modò extra periculum, sed extra metum se poni confidant, exquisitum Tempus desiniverit, Doctissimi Fracastorii Formulam, quæ ad Experimentiam vere componitur, audiamus.

» In primis mirum illud erat, quòd labe recepta, » saps tamen quater ipsa suum compleverat orbem Lu- » na, priusquam signa satis manifesta darentur.

Nihil igitur mali (Experimentiâ testè) habemus quod ultra est metuendum, si modò Gonorrhœa per quatuor mensium spatia evanescentes nunquam ebullierit, nec ulla Venerea Luis indicia protulerit.

A Directo hoc curandi consilio, in quo, acrimonia morbi penitus sublata, ad optatum exitum Gonorrhœa perducitur, excusso, & (quantum in nobis est) explicato novam quoque Utilitatem consequimur. Quippe cùm verissimum sit, idem Medicamen, quod largissimam Contagii copiam opprimat, Contagii vim, si forte rarior daretur, multo facilius oppressurum; tum haud injuria in eam opinionem adducimur, ut Injectionem hanc nostram ad ipsam Gonorrhœa causam, cùm primum communicetur, extinguendam valere credamus, ideoque gloriosum *φροληπτικὴν Φαρμάκον* titulum mereri.

Hic autem eventus (sive Gonorrhœa in ipsis quasi radicibus evulso) non inducto Effluxus incremento, in cæteris rationibus Therapeuticis sperari non potest: ab iis enim (ut supra ostensum fuit) Effluxus copia magnopere augetur, & minimam suppressionem Venerea Lues certo excipit. Ego met verò, ut rem uno verbo conficiam, curiositati frænâ extenus permisi, ut Anticipantis hujus Injectionis periculum in quosdam ex utroque sexu salagissimos fecerim, quæ Contagem omnem ab eo-

rum Corporibus inter effusissimas Libidines depulit. Atque quidem vis hujus Remedii efficacior est, quàm ut in tam petulantem hominum gregem conferatur: quocirca ne in parte flagitiorum, quæ indices perpetrant, dum hos à Pestis periculo securos præsent, ego quodsmmodo esse videar, est mihi in animo hoc Arcanum in æternas tenebras detrudere.

Dignissimum denique est notatu, quòd sicut illa valerado mulierum, quæ Fluor Albus vocatur, magnam in præcedenti Theoria similitudinem cum Gonorrhœa gerere dicebatur, ita felix juvenem ab eadem Iniectione uterque morbus adipiscitur. Quod significari hoc in loco & declarari veluntis, cui ex eo innotescit, quàm constans sibi sit nostra Theoria, quàmque omnibus numeris absoluta.

CAP. II. Indirecta Methodus, qua Effluxum adangendo ad Medelam procedit.

Secunda curandi Indicatio, præcedente Gonorrhœa Hypothesi innixa, id sibi proponit, ut tantam, quantum veneni vires extinguat, Effluxus copiam excutiat: hic enim ratione humer ille, qui ex Glandula Odoriferis proficiscitur, in processu temperis fordes suas contagiosas quasi expurgat, inque suo cursu sistitur, nisi forte brevium Excercitiorum Ductum Elaterium à tam gravi Effluxus diturnitate vehementem in modum læderetur. Cùm itaque, ut supra annuimus, hujus morbi curatio, nisi ab Acrimoniae retensione, aut ab evacuatione, censeri nunquam possit, illud omnino relinquatur, ut, quantum Medicamina ab Experimentia nobis commendata duobus hisce propositis inserviant, videamus. Ea igitur, quæ rariora secum mala atque pericula afferunt, optima utilissimaque existimari debent: ex illa enim una conditione cujusque Pharmaci spiritudinem capimus, & optima quæque Medicamenta cum optimis adhibendi Methodis feliciter assequimur.

Antequam autem progrediamur, operæ pretium erit, Rationum pondera, quæ Medicorum animos, ut Pharmacia vulgaribus utantur, induxerunt, leviter attingere; præsertim quoque, quoniam hujus generis Medicamina aut in præfenti aut superiori seculo excogitata esse, neque utquam apud Priscos homines in usu fuisse, passim credantur.

Imprimis igitur argumenta, quibus antiqua Purgantium, Diureticorum, Adstringentium, Balsamicorumque Remediorum Praxis niteretur, breviter perstringam; deinde etiam ea, quæ apud recentes Medices valorem habuerunt, atroxam; postremum autem veras antedictorum Medicaminum vires & commoditates, cùm de iis sigillatim egerimus, paulo diligentius excutiam.

Gonorrhœa Curatio obscure satis à Bernardino Tomitano, clarius aliquanto à Prospero Borgaruto, qui varia desiccantium stypticorumque incommoda recenset, significatur. Hic Vir vitium seminis, ut effluicem hujus morbi causam, sibi traditum ab Antonio Musa in mente habuit, ideoque ea omnia, quæ semen & Vesiculas seminales refrigerant, præclaris laudibus accumulat, sedulo autem nos admonet, ut omnem, præsertim in principiis morbi, Adstringentium usum fugiamus.

Porro Refrigerantium Medicamentorum præparationem quàm optime cum Guajaco & Sarsaparilla fieri existimat, eam scilicet ob rationem, quoniam Gonorrhœam Venereæ Luis satellitem & symptoma esse arbitratur: addit etiam ea Pharmaca, quæ à Galeno, Aëtio aliisque antiquis Medicis ad Simplicis

Simplicia Gonorrhœa Curationem commendantur, ingentes quoque ad *Virulentæ* medelam commoditates ferre. At verò univèrsæ hæc curandi indicationes à falsa morbi opinione, quæ quondam percrebuit, quæque ad nostra usque tempora descendit, omnino profluxerant. Purgantia quoque Remedia ab eo laudantur, inter quæ primas partes *Cassia* obtinet, utpote quæ virtute ad omnes Renium vasculorumque seminalium affectus sanandos specifica imbutur. Atque hæc vis ejus specifica ab hoc Viro tam virè prædicatur, ut hæc sit Potio purgativa, quæ ab eo præ cæteris præscribitur, quæque à *Recentibus* plerisque religione quadam adhibetur: In quibusdam verò temporibus minorem, quam vulgò solet ministrari, hujus Pharmaci dosim præberi oportere, (ut specificam hanc suam facultatem paulo tardius formosque exercent) ille doce: cum consensu plurium *Neotericorum*.

His Medicamentis prius ab ægroto acceptis, tum Adstringentibus locum dat, de selectioribus, quorum formulis, quæ hujus *Medici* animo arident, infra à nobis dicendum erit.

Alexander Trajanus Perranius hujus vestigia præceteris sequitur. Purgantia, inquit, Pharmaca atque Laxativa, quæque vim quandam refrigerantem habent, egregii sunt usus; potissimum verò *Cassia*, quæ simul facultate Purganti imbutur, Renesque & Vesicam purificat. P. itea verò cum de virulentæ *Gonorrhœa* Curatione verba facit, omnem suam Praxim à sequenti ejus & falsa *Gonorrhœa* Hypothesi deducit:

» Hic enim morbus (sic ille) aut semine vitiatoto & partibus calida intemperie male affectis gignitur; aut omni vitio seminis amoto & partibus omnibus præter Glandulas, quæ *vapores* dicuntur, ad integritatem reductis nihilominus perferat, tanquam semen per ulcera, quæ in his Glandulis adhuc aperta manent, non exire possit.

Quando autem signa quædam, quæ ex utraque parte in sensus incurunt, quæque vera sunt *Gonorrhœa* Symptomata, protulisset, addit quoque præcipuam Indicationis ansam ab Ulceribus *Parastatarum* præberi.

Sed verò ne forte confusio aliqua mentem, dum hujus generis Symptomata attentè observat, in Praxi distrahit & perturbet, primò vulgares recenser Indicationes, deinde speciales quasdam apponit, quibus omnibus diligenter excussis, omne studium eò converendum nos admonet, ut Inflammatio imprimis mitigetur, ut dolor gravis atque urinæ ætus leniatur, ut Purgantia demum & Diuretica adhibeantur, quorum facultatibus vitium omne & contagio foras protruderetur.

Præcorum hominum intentionibus, fundamentisque eorum perpenfis, necnon Remediis, quæ ab iis juxta principia sua laudabantur, allatis atque expositis; jam illud nobis est faciendum, ut *Recentium* Virorum principia & Medicamina, quæ sibi propria vindicantur, quæque genere toto ab Antiquis diserte vulgò jactantur, exortiamus.

D. Blenius, cum *Gonorrhœam* aliquando in *Morbum G. llicum* migrare secum reputasset, omnes nervos nostros in eo intendi arbitrat, ut *contagium Spiritum*, ne suas ultra vires ageret, foras confestim pelleretur. Quoniam autem malignum hoc virus tantam savitiam assequi prius non poterit, quam insolita quædam *Effervescencia* atque *Inflammatio* (ut ejus verbis utar) *vesiculas spermaticas* invasisset, ideo non minus studii tribuendam esse cenjet, ut hoc Symptoma, quam ipsam morbi causam, corrigamus. A-

lio quoque loco, atque difertis aliquanto, hæc Indicationes referuntur, cum nobis vehementer præcipit, ut ad *Diuretica Medicamina Cathartorum seminalis* addamus. Si quando autem scedum Contagis vitium copiose satis ejici & expurgari animadvertatur, tum intellige *Effluxum à Sceptis & Desiccantibus sisti oportere, ut, iis, quæ de Contage superjunt, particulis absorptis, Vesicula à continuâ irritatione relaxata se tandem in naturalem libertatem vindicent, & facultas omnis, ne has partes vellicent & pungant, à Veneretis Acidis quamprimum auferatur.*

Propositi nostri ratio non postulat, ut totam *D. Blenii* Theoriam in præsentem persequar, & supervacaneum esset, si inter Curationis consilia, quæ ab illo & ab antiquis Medicis statuantur, cum ad eadem profus rediant, comparationem instituiam: Quid enim quæso, inter Contagis evacuationem ope Purgantium Remediorum (quæ à præcis Medicis & recentibus mire prædicantur) factam interest, atque ejusdem ejectionem per Diuretica (quæ æquo ab utriusque etiam collaudantur) absolutam? idcirco ne diversam à semetipsa naturam *Cassia* sortitur, quoniam & à veterè *Traiano* & ab hujus ævi Medicis magnopere præscribitur? idcirco ne demum Refrigerantia, Balsamica aut Adstringentia à sibi ipsis diserte videntur, quia omnes uno ore de eorum utilitate & Præsi homines & Neoterici consentiunt? Minime gentium mercurale, eosdem enim fines utraque ætas sibi in praxi proposuit. Quocirca consequimur, curandi Consilia necnon Remedia, quibus uti sunt, in diversis his Medicinæ seculis profus eadem extitisse.

Illud verò à nobis jure agnoscendum puto, rationem prudentiamque in *Veterum* Praxi multo magis conspicuam, quam in *Neotericis* eluxisse. Hi enim sibi & suis, quæ sangebant, Hypothesibus consistenterunt: Hi verò eandem omnino Praxim à Majoribus suis traditam inierunt, Principia à Majoribus posita turpiter obliviscentes. At verò si infirma illa, quibus recens Praxim nititur, Fundamenta scorsim ponerentur, tum quidem Remedia antiquitus laudata suas vires intaminatas conservarent. Purgantia enim & Diuretica causam, ut administrantur, justiore nullam habent, quam quod ad acrem Humorem subigendum quam maxime accommodentur.

Atque quidem si *Horum* vires & facultates ingentibus iis, in quæ ingressi sumus, votis respondissent, esset profecto, cur *Recentes* in *Veterum* prudentiam æquo animo incun berent, neque à præceptionibus, quas iis dederunt, stolidè recedentes, neque à fama, quam meruerunt, invidè d. serpentes.

Cum autem hæc Pharmaca aliquando multum juvenis ad ægrotos, nihil aliquando, aliquando etiam plurimum detrimenti attulerint; proximum erit, quatenus & quas ob causas hæc locum habent in Curatione *Gonorrhœa*, graviter exponere; ut Regio illa, ex qua Tela quasi ista, quæ concidunt spes nostras, proveniant, explorata habeatur.

CAP. III. SECT. I. De Purgantibus Pharmacis, quæ in Gonorrhœa Curatione versantur; deque Formulis quibusdam eorum selectissimis.

Illud equidem nemo unquam sibi assumpsit, ut Purgantia ad ipsam acrem *Gonorrhœa* Spiritum domandum valere dicat: omnis igitur eorum utilitas in eo est sita, quod ad Contagem foras protrudendam quodammodo accommodentur. Partes verò, quas aut in Effluxo sanando aut promovendo

do *Cathartica* agant, manifestas magis & in medio positas fore existimo, si generales *Cathartico-rum* facultates accuratius paulo exposuerim.

Atque equidem omnes *Purgantium* Pharmacorum vires in eo profus consistunt, quod vel secretionem ex intestinorum glandulis profectas majorem in modum promoveant, vel Fibras eorum nervas stimulatione quadam convellant; ab horum uno aut utroque modo ingentes crebro Evacuationes excitantur: adeo ut verisimillimam sit, mutationes, quas in solidas fluidasque Corporis *Purgantia* moliuntur, univcrsas aut à secretionis pro-vectione, aut à diuturno gravium evacuationum cursu atque impetu, aut à virtute stimulativa proficisci.

Hinc quoque, quod obiter notari potest, profuit Ratio, cur ex hoc Remediorum genere nonnulla, quæ, si intus sint allumpta, gravem aliquando Hæmorrhagiam excitant, extrinsecus admodum fluentem sanguinem sistunt: hanc scilicet ob causam, quoniam stimulantia facultas, si forte modum quandam superet, induit quoque facultatem causticam. Sed ut eo, unde paululum digressi sumus, revertamur, aut nimis (ut supra annuimus) Glandularum secretio aut Fibrarum stimulat- tio efficit, ut Fibræ Corporis nixu suo tonico & quasi tenitate spoliuntur.

Si igitur vulgares hæc *Purgantium* actiones ad rem in præfenti institutam referamus, servatus omnis, quem ex eorum usu *Gonorrhœa* percipit, facillime deducitur; qui in eo nimirum non ponitur, quod Pharmaca hæc Contagem ipsam oppri- mant, sed quod ad quorundam Corporum validorum temperiem ita præsto sint, ut Materiam omnem virulentam foras projiciant. Atque equidem auxilia atque incommoda, quæ variis *Cathartico- rum* usus asserit ad naturalem Corporis conditionem, adeo perspicuis sunt, ut de iis merito ne dubitare quisquam posset. Quando enim sanguis rarior per secretionem copiosam, fibræque tenuiores semper reddantur, tum profecto Excretoriis Ductibus mediocriter tantum dilatatis, Liqueores moderato flumine profunduntur, atque Effluxus sensim & pedetentim languescens post veneni sub- actionem haud largus deprehenditur; è contra verò cum à *Purgantibus* Pharmacis labefacteret Sanguis, Fibrarum quoque intensio debilitari simul solet; ex quo fit, ut excretoriis Ductibus ve- hementer relaxatis, Effluxus non tantum undis copiosioribus, verum etiam ultra supremum (si ita dicam) Contagis diem aliquamdiu profunditur. Utriusque Generis exempla & in curatione Fœmi- narum & Marium, maxime verò in Fœminarum *Gonorrhœa* proferri possunt.

Cum autem materiz Effluxus facultati *Purgan- tium* stimulatiz debeatur, cumque acer spiritus, qui (ut supra statuimus) *Gonorrhœam* excitat, vim quoque stimulatiz habeat, certo intelligi- mus Effluxum, si utriusque stimulus jungatur, a- bundantior multo fore; quum verò hæc juncta Liqueorum abundantia à vi quadam, quæ nihil vitii interim asserere potest, glomeratur; igitur hæc humorum Effusio Contagem copia tandem vineet, quo pacto ad operatum finem à *Purgantibus* reme- diis *Gonorrhœa* perducitur. Quod si *Cathartico-rum* stimulus, ut aliquando accidit, adeo vehemens fit, ut à magna humoris copia velocitateque excreto- ri ductus magnopere dilatentur, tum equidem vi- tus citius extra promi, Effluxus verò diutius ali- quanto produci solet.

Quæ omnia cum ita sint, palam fit, *Cathartici* generis Medicamina ad *Gonorrhœa* Medelam or- dine directo non procedere. Hinc etiam quæ sibi

consilia proponunt Medici, cum *Cathartica* admi- nistrentur, qualemque, si parum juveninis assera- tur, jacturam faciunt, assequimur; hinc insuper intelligimus, quod *Purgantibus* Pharmacis in hoc morbo promiscue uti non liceat: ex his enim quæ- dam acrimoniam pariter atque Effluxus copiam, Inflammationem molestissimam, Penis consisten- tiam, urinæque æstum exaggerant; quædam à na- tura sua comparantur, ut elasticum excretoriorum Ductuum tenorem atterant & perfringant: Has autem *Purgantium* facultates malas cognoscere, in hujus morbi curatione haud parvi momenti est.

Atque equidem (ut, quod mihi videretur, can- didus dicam) stimulatiz vim in *Purgantium* praxi tantam aliquando esse Experientia ipsa at- testatur, ut *Gonorrhœam* multo citius, si nihil Medicinæ adfit, ad bonum exitum perventuram, quàm si *Purgantia* adhibeantur, haud immerito existimem. Quod si quis forte miretur, is mirari tan- dem desinet, si Temporis spatia, quæ in *Gonorrhœa* Curatione à celeberrimo *Sydenhamo* commendata ponuntur, cum iis, quæ ad eundem finem à *Natu- ra* sumuntur, sedulo conferat.

Quando autem aliquid aliquando ad hunc mor- bum juveninis à *Purgantibus* Pharmacis ferri, ea argumenta, quæ supra posuimus, atque etiam com- munit Observatio testentur, æquum erit eorum non- nullas, quæ ab *Auctoribus* hæc in re versatissimis celebrantur, formulas subjungere.

Apozema.

R. Folior. Scorbular. aquatic. Senn. virent. ana ʒij. Immittantur in A. bullient. ℥ij. & infundantur. Ab igne remoram Colaturam hauriat duabus vel tribus vicibus.

R. Tamarindor. ʒij. Aq. commun. ℞. iv. Coq. ad ℥iij. In Colatura infunde per noctem, Senn. unun- dat. Semin. Cortand. Liquirit. & Flor. Ros. rubrar. ana ʒij. Colatura Cyathum hora ante pastum sumat.

Veslingius, cui expurgare potius quàm adstrin- gere meus est, hunc Bolum præscribit.

Bolus.

R. Conserv. fl. Malva. Pulver. Radic. Rhab. el. ana ʒj. Terebint. Venet. ʒij. M. F. Bol. primo mane deglutendus.

Eundem quoque ad finem *Apozema* hoc accom- modatur.

Apozema.

R. Radic. Alib. ʒß. Folior. Malva. Bismalva ana M. ʒ. Ficu ping. ʒj. Aq. Eibhemens. ℞ij. Coquant. ad quarta partis consumptionem. Colaturam hauriat communibus intervallis.

Sicuti autem in animis plurimorum hominum Opinio inveteraverit, Mercurium cum variis ejus præparationibus, tanquam Antidotum quoddam, Venereo Morbo occurrere, ideo plerique se, nisi ex his aliquantulum asserant, ad medelam nihil proficere arbitrantur: Riverius in prima sua & se- cunda Observationum centuria hunc in modum dicitur.

Pilula.

R. Calomelan. Pilul. Coch. min. ana ʒj. Syrup. de Spin. Cerv. q. s. M. F. p. l. v.

Eundem ad finem valent Pilulæ, quæ Triam Dia- bolorum nomen gerunt.

R. Trochisc. Alband. Diagrid. ana gran. xv. Merc. sublim. dulc. gran. viij. Syrup. de Stuchad. q. s. M. F. pil. iv.

R. *Extr. Cathol. ʒ. ʒ. Panac. mercurial. gran. v. Elixir proprietat. q. s. M. F. pil. v.*

Cum hujus generis pilulis *Turbith. Minerale, Precipitatum viride* (seu *Lacertus viridis*) necnon *Album Precipitatum* misceri debent. Univerſa verò, quæ ex *Mercurio* ſunt, Remedia, præſepè *Caffiam* ſibi additam habent, quæ ſcilicet non tantùm potio eſt leniter admodum purgativa, ſed etiam *Veficæ Urethraeque* ſaluberrima.

Bolis.

R. *Coff. recenter extrall. ʒʒ. Pulver. Rad. Rhabarb. Eleſt. ʒʒ. Merc. d. ʒʒ. (vel Lacerti virid. gr. xv.) M. F. Bolus mane deglutendus.*

Alexander Trajanus Caffiam ſolitarie præberi docet, juxta hanc formam:

R. *Floris Caffie ʒij. E. Bol. cum penidiis. Capiat æger mane, ſtatim ante cibum, ſingulis diebus ad quadrageſimum uſque, niſi Ventriculus interim perturbetur, aut Lues per totam ſparſa ſentiatur.*

R. *Ocul. Cancror. prepar. ʒʒ. Gum. Guajac. Diagrid. ana ʒij. Sal. Prunell. Gum. Tragacanth. ana ʒi. Calomelan ʒij. Solution. Gum. Tragac. q. s. M. F. pilula de ſingulis ʒx. quarum quinque bis in die accipiat.*

R. *Lacert. virid. ʒij. Gum. Guajac. Nativ. Stib. diaphoretic. ana ʒi. Scammon. ſulphurat. Aloes ſecotin. ana ʒʒ. Solution. Gummi Traga. ath. q. s. M. F. pilularum Maſſ. De cujus ſingulis ʒʒ. formantur. pil. xij. Harum xv. primo mane & hora ſomni ſumat.*

Alicæ innumerae variæque formulæ ab *Autoribus* excerpti poſſunt. Quæ verò ſupra cumulaſimus, factis multa ſunt, utpote quæ ex opiorum & in *Lue Venerea* exercitatiſſimorum Medicorum mentibus hauriuntur.

SECT. II. De Juvamine atque Damno, quod ad Gonorrhœam curandam aſſerunt Adſtringentia Medicamina.

Quemadmodum Contagii exportatio Medicis argumento fuit, ut *Cathartica* adhibeantur, ingens igitur, quæ ab iis nonnunquam cieri ſolet, Effluxus copia Reſtringentium Medicaminum neceſſitatem induxit: ſicuti inſuper *Purgantium* facultates (utcumque magna & ſpecioſa primo intuitu polliceri videbantur) in varias juſtaſque reprehentiones incurrerent, ita Adſtringentia quoque Remedia, niſi valde adſit prudentia, hæud minorem etiam ſecum trahunt malorum turbam.

Quæ ſi ita ſint, hæud injuria à plurimorum Medicorum voluntatibus diſſentio, qui hujus generis Medicamina adeo magni faciunt, ut non tantum ad ea, tanquam ſalutis perfugia, in univerſis Evacuationibus recurrant, ſed etiam tam immanes in hoc potiſſimum morbo doſes inſtillant, perinde quaſi ex hac parte nimii nunquam eſſe poterimus. Neque tamen ego hæc ita intelligi velim, ut omnem Adſtringentium uſum à præſenti morbo depellam; graviffimæ enim omnes Evacuationes comprimere ſine dubio & cohiberi ſemper debent, at mereculæ huic ſini Adſtringentia nonnunquam non inſerviunt.

Enimverò ſæpe in evacuationibus magnis fieri poteſt, ut tantarum ſtragum cauſa urgeatur potius ab iis, quam caſtigetur. Perverſus enim Reſtringentium uſus non tantum in *Gonorrhœa* cernitur, ſed in aliis quoque morbis, in quibus hæc mag-

æſſimantur, *Hæmorrhagiis* nimirum, & alvi Profluviis, ſe ſentibus reddit manifeſtum; in quibus omnibus Adſtringentia non reprehenduntur, quod nihil poſſint, ſed quòd eorum vires perperam exercitæ, quam quorum Curationi ſtudemus, graviores ſæpe morbos inducant. Quicquid igitur eſt in iis boni depromere; quicquid etiam mali id propullare, acerrimam noſtram curam diligentiamque deſiderat. Sed ut veram, quam ad *Gonorrhœam* aſſerunt Reſtringentia, utilitatem aſſequamur, ſat erit vulgares eorum facultates notare, quæ in eo ſcilicet ſunt conſtitutæ, quòd immane aliquod Liquoris profluviuſque cohiberent, ne ſocæ emitteretur.

Hoc autem Opus aut à maſſa Humorum conſtipanda perficitur, quo pacto Latex è Duſtibus eſſendi non ſine difficultate atque expediri queat; aut Canales ipſos ita aſſiciendo, ut quoddam quaſi repagulum, quo contentus humor intus reprimatur, ibidem injici videretur: hanc verò eſſe præcipuam Adſtringentium provinciam, ex actualibus potentiaſibusque Caſterizationibus, ex Conſuturis & ſimilibus Methodis liquet, quæ, eſſi forte in variis agendi quaſi ſemitas irent, eundem tamen ſibi finem & veluti metam proponunt.

Adſtringentia Remedia præclarum uſum habent, ſi totam Humorum maſſam aut unius tantum Canalis rivulum conſtipare geſtiamus: quæ tunc quæ excretoriorum Duſtuum relaxationem non modò, cum facta ſit, corrigere, ſed ne fieret, prohibere poſſunt; necnon ad pravam ſanguinis conditionem, ſive ex *Purgantium* Pharmacorum praxi, ſive ex mali ægroti criſi profectam, emendandam adeo valent, ut ingens Humorum torrens brevi comprimere.

Cor. 1. Ex hæc Adſtringentium Hiſtoria palam eſſicitur, ea non poſſe Liquores, qui in Receptaculis ſervantur, vehementer aſſicere. Quamobrem ſi ex *Proſtatis* (ut vulgò creditur) & *Vacuulis Seminalibus* *Gonorrhœa* materia profluxerit, hujus generis remedia utilitatem nullam habuiſſent.

Cor. 2. Hic inſuper intelligimus rationem, quæ Fluor vicioſus, ab Adſtringentibus pharmacis reſpreſſus, in ſanguinem revertitur, ſuumque ibi venenum ſpargens *Veneræam Luem* inducit; quæ, ſi ſuppreſſio ſtaminis præmature, ſi penitus, ſi partim tantum fieret, varios a rocharis gradus excipiet: multo enim vehementiora, ſi penitus, quam ſi partim ſupprimatur, pericula imminerunt. Eſſi verò omnibus ſuis Contagii aculeis *Gonorrhœa* ſpoliaretur, nihilominus ſi Adſtringentium vires, cum Effluxus nondum ſatis deſerbuerit, veſiculas obſerarent, Liquores hæud ultra, quam ab Excretoriis deſtibus capi poſſunt, intus retinentur; poſtea enim diſrupto quaſi aggere præcipites dantur, tantique ſubito rotantur ſtaminibus, quanta per totum unius diei ſpatium in *Gonorrhœa* plerumque emittuntur. Hinc igitur colligimus Canales excretorios, ſi nimia Adſtringentium copia admoveatur, adeo immanem aliquando relaxationem pati, ut, tenore ſuo naturali hæud facile recuperato, graviffimæ Recidivationes inferantur. E contraſio autem Reſtringentia, quæ fortia admodum ſunt, quæque iteratis vicibus adhibentur, non modò morbiſicium hunc Liquorem, ſed etiam naturalia Lacunarum ſtamina, adeo valide cohibent, ut *Urethra*, viſcolo ſuo inegumento orbata, gravi ſeminis & *Urinæ* acedini ſubjiciatur: unde fit, ut multos poſt *Gonorrhœa* medelam annos *Urinæ* ardor nonnunquam perſeveraverit.

Bernardinus Tomianus, poſtquam tritiſſimum Adſtringentium intempèſtively adhibitorum exemplum iradiderit, hæc, quæ ſequuntur, cum Tempus reſi-

recte ferat, ad usum commendat, *Thus* nimirum & *Mastichen* & *Corallium* & *gummi Tragacantha*.

Demonstrato quantum ad *Gonorrhœam* valeant *Adstringentia*, necnon quæ temporum ratio haberi qualesque doses adhiberi debent, si omne *Veneræ Luis* periculum propulsare speremus, selectiores eorum formulas reliquum est ut attexamus.

Pulveres.

℞. *Crocii Mart. Adstringent. Div. Offis Sepia. Succin. Coral. utriusque. Ebor. ana* ℞j. *M. F. Pulvis*, cuius ℞ss. exhibeatur bis in die.

℞. *Folior. Mentb. Mum. Coral. rub. Agni cast. Carabe ana* ℞ij. *M. Pulv. Hujus* ℞j. ex Ovo tremulo primo mane deglutiat.

℞. *Magister. Off. sep. ℞ss. Pulver. Rosar. rubrar. ℞j. M. pro unica dosi.*

Claud. Deodatus Saccharum Saturni mire prædicat.

Electuarium.

℞. *Semin. Lactuc. Agni cast. Sang. Dracon. Myrrh. Oc. Cant. præpar. Terr. sigillat. Irid. ana* ℞ij. *Cons. Rosar. rub. ℞ss. Syrup. Mentb. q. s. M. F. Opiata*, de qua magnitudinem *Nuc. moschata major. bis vel ter in die accipiat.*

Bolus

℞. *Mastich. Coral. rub. præpar. Succin. alb. Sach. Saturni. ana gr. xv. Conserv. Cynobat. q. s. M. F. Bol. ij. quorum unum hora somni capiat, alteram proximo mane.*

Haustus.

Cl. Mousset hunc haustum habet.

℞. *Summ. cum florib. salu. rub. ana* M. j. *Mulge desuper lac vaccinum. Insund. per noctem. Colatura addant. pulveres Terobinib. colta, succin. & nuc. moschata ana* ℞j. *Quem hauriat mane, præparetur similis Dosis, ut vesperi propinet.*

Apozema.

℞. *Radic. Consolid. major. ℞j Plantagin. Equiset. Bellid. minor. Polygon. ana* M. j. *Acetof. M. j. B. Semin. Plantagin. ℞j. Acetof. Malv. ana* ℞ss. *F. Rosar. rub. pug. i. Uvar. Passar. ℞ss. Glycyrrhiz. ℞ij. Coq. in Aq. pint. x. Colatura add. Syrup. Portulac. Myrtin. ana* ℞jss. *M. F. Apozema pro tribus Dosis.*

Pilule.

℞. *Semin. Alkekend. Quatuor Frigid. Major. Papav. albi. Lactuc. Plantagin. ana* ℞ss. *Rhab. elect. ℞ij. Mastich. ℞ss. Gum. Arabic. Bol. Armen. Succin. Tragacanth. Amyli ana* ℞j. *Semin. Agni cast. Ros. rubrar. ana* ℞ss. *Solution. Gum. Tragacanth. q. s. F. pilular. Massa.*

℞. *Oculor. Cancror. præpar. ℞ss. Gum. Guajaci ℞ij. Sperm. Cet. ℞jss. Sal Prunel. Gum. Tragacanth. ana* ℞j. *Bezoart. mineral. Camphor. Bals. Capiv. Mercur. dulc. ana* ℞j *Balsam. sulph. anisar. ℞i. Ol. sabin. gutt. x M. & optime subigantur solutione Gum. Tragacanth. in pilular. Massam; de cuius singulis Drach. formentur pil. xlv. Harum xv. primo mane & hora somni sumat.*

℞. *Crocii Mart. adstringent. ℞j. Trochiscor. de Carabe* ℞j. *Offis sepia præp. ℞j. Sacch. Saturni gran. xv. Syrup. de Nymph. q. s. ut F. F. pilula Ciccoris magnitudine.*

℞. *Gum. Arabic. Tragacanth. Carab. Mum. Bol. Armen. ana* ℞j. *Syr. de Ros. sicc. q. s. M. F. pilular. Massa, de qua capiat. ℞j. singulis diebus mane.*

Iniectiones.

℞. *Siliquar. Fabar. Cineres, Aq. Plantagin. q. s. M. & injiciantur.*

℞. *Vin. rubr. Aq. Symphyt. ana* ℞v. *Folior. scord. M. j. In his insund. per noctem Granor. Juniper conusor. ℞ij. Bol. Armeni alcoholizat. ℞ss. Bulliant leniter mane. Filivetur liquor, & injicito.*

℞. *Vrid. aris ℞ss. Aq. fontan. ℞ij. Stent simul, quousque coloretur aqua. Decanta, & dissolve Mercur. meteorizati gr. ij. Filtra pro Iniectione.*

℞. *Aq. Plantagin. ℞ss. Dracon. mitigati in polinam redacti ℞ij. M. in Phiala, & agita. Vice Dracon. addi potest sal. Saturni.*

℞. *Aq. Plantagin. ℞v. Vitrioli rem. ℞ss. Croci Mart. adstringent. ℞ij. M. & Filtra. Liquor est rubicundus.*

℞. *Lapid. medicamentos. Crollii ℞ss. Aq. Rosar. rubr. ℞ss. M. & eluat Urethram ope Syringæ.*

SECT. III. De Medicamentis Balsamicis.

Quando *Medici*, frequenti usu docti, *Adstringentium* praxin ad *Gonorrhœam* nihil certi, multum sæpe periculi, asserre deprehendissent, idcirco ad alia alterius (ut videbatur) generis remedia impulsu fuerunt, quippe cum existimassent materiam *Gonorrhœæ* ex pure quodam consistari, itaque *Medicamentorum*, quæ ad cuticulam *Uleri* obducendam commode admoventur, quæque ideo *Sanativa* dicuntur, periculum fecerunt, haud dubitantes, quin eundem fructum, quem cætera *Ulceræ* ex his perceperunt, in *Gonorrhœa* quoque *Ulceræ* redundaturum spectat.

Quod si facultates *Balsamicorum*, quæ hac in parte administrantur, attento animo excipiamus, eventum ac si extrinsecus admoveantur, longe alium esse intelligemus. *Causa* verò nimirum est, quod *Digestio* nulla antecedit: *Gonorrhœa* autem materia, paulo licet albidior, mollior tamen & lenior nequaquam sit, sed è contra crassior multo, quam quando *Balsamica* exterius apponantur, & tenacior efficitur: & ut uno verbo rem complectar, vires, quas *Balsamica* exerunt, haud multum sunt à prædictis *Adstringentibus* abhorrentes.

Quæ omnia si ita sint, dubium esse non potest, quin facultates, quæ ab hoc genere *Medicaminum* exercentur, longe diversam ab ea, quam adhuc habuerunt, explicandi rationem postulerent.

Quippe cum *Gonorrhœa* materia ex Pure non constituatur, cumque insuper *Balsamica* remedia munia ab iis, quæ peragunt, in vulnere stannando, plane diversa moliantur, certò intelligimus, quicquid emolumenti asseritur, illud nullo modo à vi *Sanativa* promanare. E regione igitur, quando hujusmodi *Pharmaca* eandem, qua ad *Gonorrhœam* *Adstringentia* utuntur, suppressendi viam muniant, atque in eadem profusus *Recidivationum* pericula incurrant, æquum erit ut in eundem numerum possit adscriberentur.

Adhæc quoque (quod magni momenti est) prætermitti non debet, Balsamica Medicamina in Adstringentia, quæ præclarum usum habent, posse immutari.

Si enim Sulphur eorum & oleositas (quod per coctionem in aqua communi fieri potest) detrahatur, vis nihilominus Adstringens intemerata superest, & ad Gonorrhœam medelam haud male administratur. Hoc autem sensibus manifestum erit, si Terebinthinam elixemus. Hæc enim, quæ præ cæteris eminet in facultate Digestivâ, quicquid Balsamici continet, illud omne coquendo exiit, atque Restrictantis Pharmaci officio, sive intus accepta sit, seu exterius admota, adeo valide perfungitur, ut Medici quamplurimi puræ Terebinthina ejus Pulverem anteferentes, cum bono eventu eam adhibeant ad Gonorrhœam, postquam Balsamica facultas nihil profecisset.

Reliquum est ut optimas quasdam Balsamicorum formulas (ut supra) seorsim apponamus: Porro quasdam Purgantium, Adstringentium, & Balsamicorum junctim præbendas addemus; pro certo enim capimus, quod hæc Remedia auxilium sibi adjungant, quando rem inter se communicant; vel (ut legitur)

Quæ non prosunt singula, multa juvant.

Mistura alba.

℞. Terebinth. optim. ℥j. Vitellum Ovi. M. in Mortario, dein adde Aq. Agrimon. ℔j. Ponatur Mistura per noctem in Baln. Mar. Adjice mane succi Limon. ℥iij. Sacch. albiß. q. s. ad gratiam concisandam.

Eodem quoque modo Misturæ ex Opobalsamo, Copayvi, sive Peruviano, cum proprio vehiculo, confici possunt.

℞. Aq. Calc. ℔j. Opobals. Copayv. vel Peruvian. ℥j. Ovi vitelli auxilio F. Mistura alba. Hæc vel præcedentis Cochlear. iij. cupiat ter in die.

℞. Opobals. gutt. xxx. Cap. cum Sacch. albiß.

Bolus.

℞. Rhabarb. tost. Nuc. moschat. tost. Bals. Tolut. ana gr. xv. Sacch. Saturni gr. vj. Tereb. Venet. q. s. M. F. Bol. Mane & horâ somni sumendus.

℞. Cassia rec. exv. Tereb. Ven. ana ℥ij. Merc. dulc. ℔j. M. F. Bolus mane deglutendus.

℞. Tereb. Ven. ℥j. B. Dracon. mitigat. gr. x. M. F. Bol. Obelus involvendus, ut alternis exhibeatur diebus.

Electuarium.

℞. Pulp. Cassia rec. extr. ℥ij. Bals. Capyv. ℥j. Merc. dulc. Ocul. Cancr. præpar. Sal. Prunell. ana ℥j. Sal. volat. succin. Div. Syr. de Alth. Fernellii q. s. M. F. Conditum, de quo capiat magnitudinem Nuc. moschata majoris bis, vel ter in die.

Superius hoc Electuarium inter Medicos Belgicos longo in usu fuit: atque in Praxi Chymiatrica rationali, in Cap. de Gonorrhœa pag. 125. locum habet, idemque profusus est cum eo, quod D. Wallus apud nos adhibuit, & suum etiam nomen tradidit.

℞. Electuar. lenitiv. ℥j. Balsam. Capyv. ℥vj. Oculor. Cancr. præpar. ℥iij. Nuc. Moschat. ras. Sal. Prunell. ana ℥ij. Merc. vrid. Div. M. F. Electuar.

℞. Sang. Dracon. Amyli ana ℥ij. Opobalsami ℥j. Terebinth. Cyria ℥j. M. Saccharo apud Pistores saccharios furno incrustetur, & capias ex eodem ter vel quater in die.

Pilule.

℞. Mumia. Sang. Dracon. Terebinth. cost. Corall. r. præpar. ana ℥ij. Bals. Peruvian. q. s. M. F. pilul. Massa, de cujus singulis drach. fermentur Pilul. x. Cap. xv. omni Vespere & multo Mane.

℞. Ocul. Cancr. præpar. ℥j. Gum. Guajac. nativ. Bals. Tolutani ana ℥ij. Terebinth. Cyria q. s. ut redigantur in formam pilularum mediocri magnitudinis.

SECT. IV. De Remediis Diureticis.

Veteres Recentioresque Medici Diureticorum Pharmacorum praxin adeo acriter sibi proposuerunt ad largiorem Urinæ copiam excitandam, ut in hoc consilio, etiam si Gonorrhœa eventus votis suis non responderit, persistere, atque ex hoc Medicaminum genere interdum periculosissima, quoniam Lotii undas certius & vehementius promoveant, administrare consueverint. At verò plurimum Lotii, sive una sive repetita vice redderetur, Gonorrhœam ita efficere non potest, ut acrimoniam corrigat, aut Ductum, à quibus fluor proficiscitur, tenorem protegat & conserveat, neque equidem ad Naturam ipsam ita præsto esse queat, ut Effluxum promovendo Contagem projiciat.

Sed rem paulo altius repetamus, & quid commodi ad hunc morbum magna Urinæ copia crebro iterata afferret, videamus.

Atque imprimis illud apparet, Liquorem ex Vesica Profluentem partes, quæ transgreditur, abluere: quam ob causam modica Urinæ redditio crebro repetita multo commodius abluitionem istam, quam largissima copia, si unâ & eadem operâ effunderetur, promovebit.

Sicuti autem Urina, ob eam tantum rationem commoveretur, ut abluat Canalem suum, ita pro certo habemus, totam Diureticorum praxin ad Gonorrhœa virus corrigendam nequaquam valere, sed in abluitione solâ collocari. Nempe hujus morbi materia, cum ab Urethra lateribus jugiter sit excussa vi horum Pharmacorum, neque retrorsum ferri, cum quantitas augeatur, nec novam acridinem adipisci potest; quod futurum esset, si diuturnus in iis locis commorandi diversorium haberet: hæc itaque operatio una eademque est, ac si Ulcus aquâ vivâ elueremus, cujus usus, si commode admoventi possit, eundem plane eventum, ac Diuretica Medicamina, ad hunc Morbum esse allaturus.

Hinc itaque perspicuum est, Gonorrhœa medelam, quæ Diureticorum ope comparatur, ipsi Meduorum, à quibus ad hunc finem adhibentur, Hypothesi repugnare. Cum enim à copiosis his, quæ cientur, Urinæ undis partes, præter Urethram, irrigari nullæ possant, sedem Gonorrhœa in Urethra poni necesse est, cujus suspensionem nullam habuerunt. Hinc præterea ratio reperitur, cur Diuretica nullius momenti sunt ad Gonorrhœam sceminarum, quoniam sedes ejus adeo alte in Illarum Vagina constituitur, ut ab Urinæ fluminibus attingi nequeat.

Hæc verò omnia in clariorem lucem profertur, si paulo acriori animo rem intuebitur: Etiam si enim quisquam Prostatae unam tantummodo Glandulam consistere, ut in duos diffundi oportere judicaverit; quomodocumque tamen res ista sese habeat, certe Liqueor in D. Ribus earum secretus abluat ab Urina prius non potest, quam aut tota mole Prostatarum, aut saltem Ductuum Valvæ corroboratione quadam expugnentur. Quod si quis forte concedat, is tamen perfractam Prostatarum compaginem à sola

à sola ablutione renovare nunquam existimaverit, quam ob causam ablutio hæc, si admoveeri possit, incassum admovebitur. Sin autem è contra in Prostata esse sita Gonorrhœa sedes, quæ contægii sui undas in Urethram jugiter exoneret, nemo tamen Prostata ab Urina emendari arbitrabitur, qui cognoscit nullum inter Urinam & prostatarum laticem commeatum intercedere, ex quibus omnibus efficitur, Diuretica remedia (secundùm eorum Theoriam) huic Morbo occurrere non posse; quod Experientia ipsi adversatur.

Idem verò Argumentum, si ad Vesiculas Seminales referatur, multo plus virium obtinebit, quoniam semen haud magis ab Urina attingi, quàm Prostatarum liquor, potest. Accedit etiam, quòd cum Urina ne externam quidem Vesicularum harum faciem tangat, pro certo habemus, Gonorrhœam medelam, quæ diureticorum auxilio perficitur, in nullis locis, multo minus in Vasculis Seminalibus acedinem corrigendo comparari.

Jam verò ad incommoda, quæ ab immoderata Diureticorum praxi asseruntur, significanda proficiscimur, quæ adeo multa, adeoque gravia sunt, ut Medici à nimio eorum usu merito deterreantur. Hippocrates ingentem jaçturam, in quam Homines, (si pariter æqualiterque in hyemis atque in æstatis tempore perpetaretur) incuriunt, perispectam habens vult, ut curæ sit, ne multum in hyeme biberetur. At verò hujusmodi incommodum, in eo tantum (ut à Medicina Statica confirmari potest) est collocatum, quòd nimium Loti exinde cietur; unde morbi quàmplurimi exoriuntur. Sicuri autem instituti nostri ratio postulat, ut Mala, quæ ex jugi ingentisque Urinæ copia Gonorrhœa percipiunt, potissimum notarem; ideo unum tantummodo alterius generis Morbum, ab Hippocrate memoratum, ab aliis Medicis pene omnibus prætermisum, adjungam, qui crebèrò cadit sub praxin Medicam, qui dolores vegetos sætum fert, & qui sæpe pro Lithiasi (non sine magno errore) accipitur. Disertam hujus descriptionem in Libro *Illius de Natura Huminiæ vesicæ & c.* reserimus, quem locum si quisquam cum iis, quæ in Libro de *Morbis internis* leguntur, sedulo conferat, is inobservati hujus & perquam molesti Morbi originem assequetur: sed ad propositum redeamus. Longus Diureticorum usus causa est, ut non modò foedum Gonorrhœa virus, verùm etiam Mucus ille, qui à Natura (quod supra docuimus) comparatur ut Urethram obliat, eodem tempore expellatur, unde fit ut hæc Fistula ab urinae Seminisque acrimonia adeo gravem in modum stimuletur, ut immanes Dolorum insultus per totum Urethræ canale ad ipsum etiam Vesicæ collum aliquando propagentur. Adde quoque, quod stimulo hæc cum aliquamdiu sævierit, ad partem tali irritatione confectam (quod cum de Glandis & Fræni Inflammatione ageretur, satis enucleavimus) ingentem Humorùm fluxum adducit, qui Urethræ membranas inersans facit, ut Meatus in perangustam conditionem redigatur; unde acerrima Mingendi molestia, & totalis interdum Urinæ suppressio exortitur; adeo ut ad Balnea confugiendi propter Inflammationem mitigandam, & Perinæ etiam pungendi, si Balneatio nihil profecerit, sæpenumero necessitas imponitur. Porro notatu dignissimum est, atrocissimam hanc Urethra Prostatarumque molestiam in nullâ Pharmacorum methodo, præter Diureticam, quæ inter Gallia Medicos maxime diligitur, reperiri.

Sed quidem mihi cum animo meo reputanti Eventus dubios, quos praxis Diuretica sortita est, Nemo hisce jaçturis præstantias, quàm diligentissimus sagacissimisque M. Ronjat, occurrisse videtur.

Illius autem felicitas magis ipsius hominis ingenio, quàm ulli hujus methodi excellentiæ, adscribi debet.

Pulveres.

℞. Terebinth. coct. Crystall. minerall. N. Moschat. pulverat. ana ℥j. M. F. Pulver. Dos. ij. quos unico die capiat.

℞. Cremor. Tart. Sal. Absynth. Coral. ad albedin. calcinat. Virg. aur. ana ℥j. M. F. Dos. ij. unico similiter die sumenda.

Bolus

℞. Marg. præpar. Pulv. Radic. Alb. ana ℥℞. Nit. præpar. ℥j. Conserv. flor. Malv. q. s. M. F. Bol. duo, quorum unum hora somni, alterum proximo mane deglutiat.

Apozema.

℞. Radic. Alb. Petroselin. ana ℥vj. Gramin. ℥℞. Uvar. passar. exacinat. ℥vj. Coq. optime riteque in Aq. commun. s. q. ad ℔ij. In Colatura solve Nitri purificati ℥℞. M. F. Apoz.

℞. Decoct. Capillor. Vener. Agrimon. Hepatic. Plantagin. Cicerach. ana ℥v. Syrup. de jucco violar. ℥ij. M. F. prislana.

℞. Decoct. de v. Radic. aperient. ℔ij. Crystall. min. ℥ij. Sacch. albi. ℥v. M.

Riverius cum multis alijs in squæ illius, quæ *Quercetani* nomen gerit, laudibus consentit.

℞. Menth. sic. ℥ij. Semm. Læunc. Rut. Agni casti, ana ℥ij. Licos sicut. ℥ij. Fel. Di. nni. Cotic. ℥x. Sacch. optim. ℔ij. Pulverisatæ acce Terebinth. Vener. ℥v. Vin. alb. generos. ℥xxx. Destillent. vase vitreo, Balneo vaporoso.

Chymice Tincturam quandam ex verbibus mensæ Maio collectis confectam, & cum sale Tartari commixtam, de qua viginti aut triginta guttæ simul capiuntur, mirum in modum commendant, necnon Tincturam ex Juniperi bacis confectam.

Tinctura.

℞. Bacc. Juniper. maturar. & electar. q. v. Contund. & affusa Aq. Saxifragia s. q. Digerantur. Hinc exprime, abstrahendoque infissa ad Mellis consistentiam. Hujus Mellis juniperini cochlear. x. Misce cum aq. vita Juniperina & digere, quo F. vel Tinctura vel Elixir Juniperinum.

Electuarium.

℞. Conf. fl. Malv ℥j. Symphit. ℥℞. Radic. Ononid. pulverat. ℥ij. Semin. Rusc. Brust. ℥ij. Syrup. Alb. Fernel. q. s. M. F. Opia, de qua capiat subinde magnitudin. Nuc. moschat. major.

Postremum autem, alia ex Diuretica remediorum turba nonnulla in usum venerunt, quæ non modò majorem Urinæ copiam excitant, sed etiam partes, quas transcunt, stimulatione quadam perstringunt. Atque hæc equidem ad Gonorrhœam tollendam & ad colorem illius immutandum, quàm Diuretica, quæ nulla vi stimulatrice inveniunt, multo præstantioris momenti esse existimantur. Enimverò cum Medici, debitoribus Diureticis parum fauste urentes, ad ea, quæ Uri am vehementius provocarent, sese contulissent, in feultatem quoque quandam stimulativam incederunt; quæ non tantum Gonorrhœam nihil prodelle, sed etiam officere arbitrabantur. E regione verò pro certo habet.

habemus, quicquid boni ad hunc Morbum ex usu Diureticorum deflexerit, illud omne nullo modo ad facultatem Diureticam, sed ad virtutem stimulantem referri oportere. Quippè horum Medicamentum stimulus (quod supra de purgantibus Pharmacis dictum fuit) ad morbificos *Gonorrhœas* aculeos superadditius, multo celeriore, quam si à solo Nature impetu projiceretur, Contagii finem faciet.

Quando autem hoc optatus Exitus à tam indirecta Methodo patitur, non mirum est, quòd Dolores acerrimi, aliaque, quæ conjunctæ duorum stimulorum vires suscitare solent, gravissima Symptomata exardescant. Undè fit, ut nonnulli, cum planè faciant nesci, quo pacto corrigi hæc Pharmacæ & mitigari possent, eorum prius usum, quam Morbus confectus atque ejectus sit, interrompere cogentur.

Illud equidem negari non potest, hoc genus Diureticorum à quibusdam, Mistura cum Oleis, aliisque molibus Medicamentis facta, castigari solere. At verò hæc castigatione virium adhibita, Remedium statim suo stimulo quasi castratur, undè nobilis ejus impetus repente flaccescit, atque utilitas jugatur.

Quando autem antedictæ Observationes Methodos quasdam, quibus hæc medicamina moderantur, nobis proponunt, idcirco formulas recensēbo.

Pharmacæ.

R. *Cantharid.* integrar. ℞j. *Vin. Rhenani* ℞iij. *Vel Sp. Vini Santalini.* Infund. per aliquot dies, hinc filtra. *Hujus Tinctura cochleari miscetur cum C. revivis vel vini Cyatho, quem hauriat Eger. Proximis diebus augetur cochlearum Dosis.*

Hæc Methodus cum *Thoma Bartholino*, alium tamen ob finem, primo fuit communicata Quo modo *Cantharides* præparantur, & quæ fuerunt hujus Tincturæ effecta, in *Epistolarum Centuriis* fuse explicatur.

Cum verò hæc Tinctura vehementissimos Dolores, cruentam Urinam, aliaque molestissima Symptomata progignere compertum fuit, igitur cum *Oleo*, cum *Albi Verbasco succo*, cum *Althæa Symplo.* quæ omnia immanem illam malorum turbam temperent, commiscetur.

Est autem hoc Remedium (sicut res visa est) magis ob bonam spem, quæ de illo erat, quam ob fructum illum, qui capiebatur, maximis in laudibus aliquando atque deliciis fuit, ea tamen opinio haud diu permansit, ususque ejus, aut propter dolores excitatos, aut propter vires Mixtionis adstramento defalcatas, depositus atque abjectus fuit; donec *Recentiores* quidam illud præparationibus minus jucundis, eventum autem haud magis prospero, corrigere & insaurare conntenderunt. Methodus verò hæc *Neoterica* sic se habet:

R. *Spir. vini* ℞ix. *Rhabarb. el.* ℞ij. *Cantharid.* ℞ij. *Gum. Guajac.* *Coccinell. Bals. Peruv. ana* ℞j. *M. Elic. f. a. Tinct.*

R. *Sp. vini* ℞vi. *Cantharid.* ℞j. *Rhab. el.* ℞j. *Gum. Luccæ* ℞j. *Guajac.* ℞ij. *Digerantur diebus tribus in B. M.*

R. *Rhabarb. el.* ℞ij. *Cantharid.* ℞j. *Gum. Guajac.* *Bals. Peruviani. Coccinell. ana* ℞j. *Sp. Sal. armoniac.* ℞j. *Sp. vini* ℞ix. *M. E. f. a. Tinct.*

Hæc quidem rationes nobis sunt proposita, ut offensiones, quas affert *Cantharidum Praxis*, feliciter devitemus. At verò mehercule quam foeda, quam indefinita, (ne dicam quam male-

Tom. II.

fana) est hujusmodi compositio? In qua, quæcunque ad *Gonorrhœam* aut *Venericam Luis* curationem unquam percontuerunt, in unam quasi massam universa congeruntur.

Sed ut hæc ingrata atque imperita Mixtura instaurata relinquam: non possum profectò quin adverterem *Priscos* Medicos non tantum cum *Modernis* convenisse, quòd *Gonorrhœam* à Diureticis & Purgantibus Pharmacis tolli credant, sed etiam in statuendis eorum formulis nequaquam à *Recentibus* superatos fuisse. Accedit etiam, quòd præscriptiones multas ab *Hodiernis Recentibusque* Medicis adhibitas, cernere licet, quæ suis *Gonorrhœæ* hypothesebus planè repugnant, ad indicationes opinionisque *Veterum* hominum quam optime accommodantur: aded ut modernam Curandi rationem in plurimis rebus *Empiricam* proffus esse jure optimo dicamus, utpotè quòd Praxis pendet ex fide *Veterum*, quorum Prudentia atque Consilia interim exciderunt.

Illud equidem negari non potest, Medicamentorum genus, quæ ad immoderatum seminis effluxum coercendum *Specificæ* olim habebantur, in *Gonorrhœæ* curriculum ab *Antiquis* viris commendatum, atque ab iis, Mixtura cum Diureticis Purgantibusque persæpè facta, administratum fuisse. E regione verò ingentem Diureticarum Pulfanarum *Specificis* hisce refectatum thesaurum inter *Neotericos* Authores cumulari reperimus, quorum utilitatem ab ea, quam sibi hi finxerunt, *Gonorrhœæ* Theoria significatam judicare nullo modo possumus.

Alexander Trajanus Perronius ad hunc ipsum finem *Agni Casti Syrupum* moliebatur, qui, magna licet congeries sit illiusmodi Medicamentum, hodiernis diebus aded parvi penditur, ut ne in Pharmacopoliis quidem audatur. Hanc tamen præscriptionem, tam quia præcipuum sit hodiernarum Pulfanarum fundamentum, tum quia portio Medicamentum in quibusdam Pharmacopœis perperam augetur, atque in alio ordo immutetur, operæ pretium erit ex anti quo ipsius fonte exhaurire.

R. Accipe *Seminum Endivie, Lactuce, Portulacæ, Cucurbitæ, Meonis ana* ℞j. *Psyllii* ℞j. *Flor. Nephthidis, Folior. Mentæ ana* M℞. *Seminum Ruta, Cannabis ana* ℞j. *Agni Castri* ℞v. *Aqua Coriandri, Decocti Lentium ana partes aquales. Bulliant. f. a. postea Colentur. Ex hoc Colato accipe* ℞j. *Succi Limonum* ℞j. *Sacchari q. s. M. E. Syrupus.*

Trajanus in hujus Syrupi subsidium *Camporam* vocat, *Electrum*, & *Nymphæam*, atque alia quædam *Specificæ* ad semen cohibendum, quando igitur *Recentiores* remedia ejusdem generis præstunt ægrois, originem *Præceos*, à suis vique principibus abhorrentis, quis non deprehendit?

Hactenus *Veterum* atque *Recentiorum* Praxin, Indicationesque, quibus innixa sunt, fideliter significavimus: Rationes quoque, à quibus horum omnium Medicamentum vires exponuntur, atque ad *Gonorrhœam* referuntur, enodavimus: Undè non modò illius juvantis, quòd Pharmacæ afferunt, causas consequimur, sed etiam qui ratione Symptomata gravem aliquando in modum ab iis urgeantur, atque ipse Morbus in Luem *Venericam* vertatur, manifestò intelligimus.

Quòd si quis forte mihi vitio daret libertatem illam, qua & *Veteres* *Recentesque* Medicos, Pharmacis suis parum perite & prospere utentes,

M m m m sum

sua profectus, is profecto respiciet, si secum reputaverit ab hisce cautionibus viam muniri ad depellenda pericula istorum Medicaminum, quorum incommoda à mille miserorum hominum experientia possunt nimis confirmari. Sed quidem non est, ut Testimonia aliunde repetam, quàm ex ipsiſ candidiſſimis ingenioſiſſimiſque harum Methodorum Inventoribus, qui jacturas, quas Secutores eorum aut non vident, aut data opera dissimulant, palam profitentur: hæc verba sunt *Petroni*, in *capite de Virulenta Gonorrhœa curatione*: „Itaque postquam neque Medicamentis „Alvum ducentibus obedivi, neque per Cutim, neque per alias Corporis partes evacuantibus &c. aliis modis, aliisque ingenis insistentum.

Jam verò procedimus ad optimas quasdam rationes investigandas, quibus Symptomata superius memorata atrocitate sua spoliuntur; Hæc enim negligi non debent, dum totius Morbi, à quo profluunt, Curationi præcipua diligentia studeamus.

Prius verò quàm hanc novam provinciam suscepero, significandum ducò errorem, qui passim jectatur, *Gonorrhœam* scilicet *Fœminarum* distinctam quandam & peculiarem Curandi methodum postulare.

Quandoquidem verò diversam hujusmodi tractationem, nisi in gravidis Mulieribus, quæ (sicut omnes Medici norunt) à purgantibus Pharmacis removenitur, nullam agnoscerem, non est ut in hoc loco ulterius commemorar. Verùm profecto est, Mulieres majori fortassis difficultate, quàm Mares, sanari. Uterque tamen Sexus eadem omnino desiderat Curandi Institutum, ut ex his, quæ & in Theoretica Præcticaque hujus Operis parte dicta sunt, manifestum efficitur.

C A P. IV. De Mingendi dolore mitigando.

Gravissimum dolorem, qui inter mingendum percipitur, ex eo profus commoveri, quòd Loni sales Urethram prius à *Gonorrhœa* acrimonia excessam in cursu suo sollicitent & pungant, supra intelleximus. Itaque Molestia tolli sine dubio non potest, dum virus ibidem insidere & fœvere perseverat, è regione autem, morbo ad medelam vergente, Urinæ dolor utique deservescit. Cùm verò hic Urinæ ardor non tantum semper plurimum molestiæ, sed etiam, si persistit, plurimum aliquandò periculi afferat, necesse est ut aliquam hujus acridinis leniendæ rationem habeamus, antequam sola *Gonorrhœa* Curationis penitus absolvitur.

Hic dolor, nisi aut Urethram ita muniamus, ut acutis Urinæ salibus haud subiceretur, aut ipsam Urinæ fœuginem auferamus, nequit relevari: illa quidem ratione, sales Urethram rodere non possunt, hac verò, fœredo ipsa extinguitur. In priori profecto methodo Magistrum Naturam intuemur & imitamur, quæ ejusdem generis præsidio utens cavet, ne Urethra fœugine feminis aut lotii vellicetur.

Juvamen, quod ex hac parte ministratur, eo nomine est commodius, quoniam mollis Lacunarum liquor à *Gonorrhœa* veneno vitiatum vertitur in adversarium, & loca illa turpiter divexat, quæ defendere debuisset. Sin autem Uri-

nam viscositate imbuerimus, aut Liquores viscositate imbutos injecerimus, Urethra indè Muco quodam (tanquam à Natura ipsa) obliterata, ab omni & Urinæ & Morbi acrimonia vindicabitur.

Alteram doloris leniendi intentionem assequemur: si vel præstemus, quod Liquor in renibus separatus haud multò sale oneretur; vel quòd salis particule inter ingentem aquearum partium numerum adeò dispergantur, ut præ exiguitate sua Urethram lædere non poterint. Prior hujus Consilii pars utcumque factu sit difficillima, tamen certi sumus, saltem in larga aquæ copia coniectum naturam suam propemodum exuere. Si igitur aqueam sanguinis partem (nempè serosam) vehementem in modum augeamus, tum sal magnopere dilutus suos penitus stimulos amittet, & Urinæ æstus relevabitur.

Hinc & à Coroll. 3. causam colligimus, cur *Gonorrhœa*, biduo triduove postquam eruperit, dolores Urinæ nullos concitaret.

Hic Urinæ æstus, qui *Gonorrhœa* planè Symptoma est, acove acrimoniarum comes, in hallucinationes plurimas Authores adduxit. Ii enim ad ardorem hunc mitigandum, quasi morbi medela exindè foret comparata, sua studia contulerunt, planè ignari, *Gonorrhœam* si prius de medio sustulerint, hinc istius satellitem cito subitoque perierunt. Eorum profecto error ex eo nimirum defluxit, quòd dolores inter mingendum excitatos à quodam Urinæ aestu proficisci judicaverint, qui æstus à vesicalis colli vasculorumque seminalium Inflammatione, sicut Inflammatio ab ipsa *Gonorrhœa* causa, cieri credebatur. Quapropter omnis eorum solertia ad Inflammationis moderationem vocata fuit. Ex hac culpa tota simul Theoria & Praxis *Blenni*, aliorumque Authorum, exoriuntur. Quando autem hæc Hypothesis, præter colligatam somniorum rerumque adumbratarum seriem, nihil complecti supra ostensa fuit, ibidem haud longius immorarer, quàm ut in eorum Praxin quid conferat Hypothesis, videamus.

Illud negari non potest, quòd Medicaminum eventus prudentiam horum Medicorum magnopere superavit, qui per mille errores profecti, in tolerabilem curandi methodum tandem incidere runt.

A falso enim hoc Principio, Inflammationes nimirum à Remediis actu frigidis tantummodò relevari, factum est, quòd in usum quorundam Pharmacorum sunt delapsi, quæ propter Frigiditatem suam largiorem Urinæ copiam promovebant; ex quibus quoque nonnulla, quando lenta atque viscosa fuerint, non solum Lotii sales diluebant, verùm & Urethram, præter ipsorum mentem, mucos perfundebant. Fortunati profecto essent, si omnes eorum hallucinationes eundem exitum habuissent, tum quidem imprudentia exire & in publicum emanare nunquam potuissent. At verò perversus Phlebotomiæ usus non modò Curationis spes illis universas præcidit, sed etiam *Veneræum Luem*, sicut ipsi consentientur, sæpenumero induxit. Alii hujus generis errores non desunt, qui & ipsos crebro clam sunt, atque (quod hec est) ab ægrotorum suorum sensibus removen t.

Hæcenus Rationes, quibus Mingendi molestia mitigari possit, ex vera Theoria deduximus. Jam Pharmaca illa, quæ acerrimo huic dolori, sive ex imperita tractatione, sive ex *Gonorrhœa* ipsa profecto, occurrant, diligenter adhibebimus.

Pharmaca.

℞. Sal. volatil. succini ℥j. Sacch. Candia ℥j. M.
F. Dos. vj. Harum unam accipiat ter in die cum Cyatho Tinct. Theæ, Cerevisiâ tepida, vel seri Lacti.

℞. Chrysell. mineral. ℥j. F. Dos. ij. unico die sumenda cum haustu quorundam liquorum prædictorum.

℞. Spec. Diarragacanth. frigid. ℥j. Sal. prunell. ℥j. M. F. Dos. iv. similiter eodem die sumenda.

℞. Amygdalar. dulc. par. viij. Decoct. Hord. ℔ij. F. s. a. Emulsio, cui adde Sacch. albi. q. s. ad gratiam. Hauriat tribus vel quatuor vicibus.

℞. Semin. iv. frigidior. major. ℥j. Papaver. alb. ℥ij. Amygd. dulc. No. viij. Contund. sensim, affundendo Aq. Petroselin. ℔ij. F. Emulsio Sacch. Candia edulcoranda.

℞. Semin. Canabin. ℥℔. Amygdal. dulc. par. vj. Aq. commun. ℔ij. F. Emulsio, qua immisceatur Aq. Fol. Auranior. ℥j. Hauriatque vicibus duabus.

℞. Amygd. dulc. par. ix. Aq. Saxifrag. ℔j. F. s. a. Emulsio, in qua dissolve Gum. Arabici ℥ij. M. & hauriat tribus vel quatuor vicibus.

℞. Seri Lactu ℔℔. Gum. Tragac. ℥j. Solvatur Gummi & injiciatur Mislura.

℞. Aq. Plantagin. ℥x. Trochisc. albor. Rhaf. ℥℔. M. in usum eundem.

℞. Flor. Sambuci M. j. Radic. Alb. ℥℔. Sem. Cydonior. ℥j. Prap. s. a. & decoq. in Aq. ℔ij. Utatur Colatura.

℞. Radic. Hyosciami ℥℔. Furfur. Siligi. M. ℔. Sem. Lini contus. ℥j. Decoq. in Aq. Rosar. ℔ij. Frigescant cooperta, Liquor postea colatum injiciatur.

℞. Hord. commun. ℥j. Radic. Lilior. albor. ℥℔. Folior. Malv. M. ℔. Semin. iv. frigidior. major. ℥℔. Laminii albi pug. ij. Præparent. s. a. & decoq. igne lento in Aq. Flor. Sambuc. ℔ij. ad $\frac{1}{2}$ consumptionem. Liqueur colati portio subinde per Siphonem injiciatur.

Hujusmodi Remedia non tantum se reddunt Theoriæ nostræ consentanea, sed & uberrimos fructus in Praxi præbent: raro enim aut nunquam spes nostras fallunt gravissimi hujus doloris lentiendi. Sed permulti (ut supra innumimus) *Autobores*, cum dolorem hunc ex Inflammatione (quæ ab æstu sanguinis promota fuit) exoriri judicarent, ad venæ sectionem confugerunt.

Jam verò utcumque Inflammationi, aut potius Virtuti stimulatrici, quæ Inflammationis causa est, hic dolor debeat, profecto non est, ut de istius recreatione prius speremus, quam aut Urinæ sales aut Contagii acrimonia tollerentur. Ad has autem Intentiones Phlebotomia (ut ab eventu confirmatur) proficere nullo modo potest, quippè quæ neque Balsamicam ullam, neque Diureticam facultatem sortitur. Quinetiam nonnulli sunt, qui (ut jam docuimus) venæ sectionem à *Lue Venerea* excipi sæpenter advertent. Intima quidem hujus calamitatis causa à revulsione illa (quæ Phlebotomia perficitur) peti potest, quæ antiquis temporibus haud ignota fuit, in nostris verò per magnificam *Circulationis* doctrinam præclarum in modum explicatur.

Balneorum praxis, non modò ad recreandum Urinæ ardorem, sed ad vehementem ejus suppressionem (quæ quorundam Pharmacorum usum consequitur) relevandam, ad id ingentis momenti est, ut digna sit, quæ fusiori accuratiorque stylo pertractetur. Balneationis Theoria nos admonet, homini in aqua frigida immerfo Urinam & crebrius, quam à Natura, & copiosius commoveri; sin autem in aqua admodum calida,

contrarium prorsus in modum rem procedere. At verò Urinæ suppressio nascitur ex vehementi quadam Vesicæ colli constrictione, cujus interventu Sphincter quasi male feriatum vim explosivam vi nova repellit. Cùm autem hæc constructio ex Inflammatione (quæ, ut supra innumimus, immodicæ stimulationi debetur) prorsus proficiscatur, cùm etiã istiusmodi Inflammationes ab admoto Liquorum tepore perquam feliciter relevari soleant, itaque temperatæ Balneorum undæ, totum ventrem infimum valde suaviter circumambentes, faciunt, quod quasi iratus Vesicæ Sphincter ad id mirum in modum mitigetur, ut, renixu haud amplius facto, humores descendere permittantur.

Quando autem insuper eodem tempore, eandemque ob causam, Urethra haud dissimili Inflammatione vexetur, tamen Balneorum tepor iterum quoque hoc in loco tam prospero munere perfingitur, ut, exeundi venia impetrata, Lotium exoneretur non sine summo ægroti oblectamento.

Hinc demum ad qualem caloris gradum hæc Balnea debeant elevari, necnon quam nullius momenti sit ea calidis plantis aut etiã Diureticis medicari, tuto colligamus.

CAP. IV. De Constrictione, quam erectus Penis percipit, relevanda, necnon de Glandis Inflammatione recreanda &c.

Quemadmodum gravis illa Constrictio, quæ erectionem Penis nonnunquam consequitur, ex eo prorsus facta sit, quòd Urethra exulcerata inter *cavernosa Corpora* dure comprimeretur; Erectio autem ipsa à stimulative *Gonorrhææ* spiritu excitaretur, ita nisi aut Urethram à corrosione salvam præstemus, aut ipsum erectionis impetum domemus, spes doloris leniendi manes agitabimus. Ex his prior Intentio ab iis rationibus medicamentisque perfici potest, quæ in superiori Capite cumulavimus: Altera verò ad optatum exitum perducere nequit, nisi istas Methodos, quæ Penis intumescendum repente compefcent, admoveamus. Sin autem quisque repetet, quid sibi obigit, quando in aquam vivam aut marinam, aut (quod majus est) in Frigidarium se immiserit, medicina ei nunquam deerit in promptu.

Amasia ex Nive confecta, qualem D. *Franciscus* olim habuisse legitur, præsentaneum, præsertim in nostro Climate, juvamen exhibebit.

Sed ut Methodum hæcenus institutam expletem, formulas quasdam *Authorum*, ad eundem licet scopum collineantes atextendas puto.

Antequam verò hæc formulas adjungam, hoc in loco præclara facultas mihi datur de Glandis & Fræni inflammationibus, deque fædo Urethræ hiatus sanando, disserendi. Hæc enim omnia ab acido *Gonorrhææ* veneno commoventur, & gravissimam molestiam atque pericula inducunt. Etiam si Mulieres Glandem nullam aut Frænum habeant, Vaginæ tamen Sphincter, & Clitoris, & Labia ipsa eandem prorsus ab acredine, atque istæ Virorum partes, Inflammationem passa ab iisdem curandi intentionibus ad medelam promoventur; iis nimirum intentionibus, quæ instantem simul Inflammationem mitigant, atque impediunt,

quo minus in hisce locis Contages postmodum grassaretur. Hujus generis sunt Medicamina, quæ subjunguntur.

℞. Lact. tepidi. Aq. Rosar. rubrar. ana ℥j. Sacch. Saturni ℥i. M. & sove Glandem & partes vicinas.

℞. Flor. Sambuci. Furfur Siliginei ana M. Radic. Lilior. alb. ℥j. Decoq. in Aq. Sperm. Rana. Lactis rec. ana lbj. Colatura tepida adde Bals. Saturni ℥j. M. & soveantur partes tumida.

℞. Folior. Acetof. Flor. Sambuci ana M. j. Pannis Siligin. ℥j. M. F. Lacte ebutyrato, sed recenti, Cataplasma Glandi inflammata applicandum.

CAP. V. De Carcinomatum sive Cariei Curatione.

Quamquam inter Gonorrhœa Symptomata in hoc loco Carcinomata numerentur, tamen omnia in eodem satellitio non collocari supra significavimus: Ex iis enim quædam haud minus distinctas, quam Gonorrhœa ipsa, in *Lue Venerea* provincias sortiuntur; Quædam ab infelici atque imperita Curatione aut ab ipso Morbo Gallico nascuntur: Quædam demum vera sunt atque directa Symptomata *Gonorrhœa*.

Etsi autem fortassis & *Carcinomata*, quæ *Gonorrhœam* consequuntur, & ea, quæ propriam sibi & non dependentem Naturam vindicant, ad Medelam (nullis Medicamentis intus acceptis, ut infra ostendemus) possint perducî; & regione verò ea, quæ à *Morbo Gallico* excitantur, postulent, ut Topica interna caperentur; tamen haud iniquum erit, si Methodum eorum curatoriam paulo generaliori intuitu impræsentiarum persequamur. Utcumque enim Pharmacorum intus assumptorum necessitas se habeat, unusquisque sibi Medicus proposuit, ut externis applicationibus hæc Tubercula discuteret, etiamsi incertus exitus & dolores magni istis Methodis obstrepere quodammodo viderentur. Sin autem ex tribus *Carcinomatibus* duo ad minimum non faciunt, ut Medicinam internam adhibeamus, tum equidem de humano genere quam optime merebimur, si à Salvatione parum necessaria, & à Mercurialibus, periculosissimisque Vomitoriis, miseris vindicabimus. Cuicumque verò origini hæc *Ulcuscula* debeantur, an coagulentur, an verò dissipentur Liquores partium, quas in crustant, hoc persuasum habemus, Remedia nulla ad hoc usque tempus excogitata ex sententia successisse, nisi quæ hæc pestes penitus consumpsissent, profecerintque, ut se à sinceris partibus segregarent. Hæc autem Ratio efficienti *Carcinomatum* causæ nequaquam occurrit, utpote quæ, velut vulnera insanabilia, quasi flamma delentur, non mediocri cum damno partium integrarum. Hujusmodi autem Remedium tantos dolores Inflammationemque tam atrocem inferre solet, ut ad ipsam aliquando Penis amputationem, ob immanem morbi acrimoniam, vimque admoti Medicaminis immaniore, confugiendi necessitas imponatur. Hæc nihilominus est unica curandi intentio, quæ inter Medicos hæcenus prævaluit. In ea quidem opinione est *D. Blenis*, ut putet Escharotica, in malignitate *Carcinomatium* subigenda, primas semper partes obtinere: Illud verò præcipue nos admonet, ut in hac Praxi

prudentem locorum; ubi emicant hæc *Tubercula*, & virulentæ, qua sæviunt, rationem habeamus. Lenioris nempe generis *Escharotica* partibus teneris admodum & delicatis, uti & *Ulcusculis* recentibus & exiguis, admoveri; & contra autem ad loca crassa & callosa, necnon ad *Carcinomata*, quæ radices latas & profundas & diuturnas egerunt, activa Pharmaca & fortissima debent applicari.

Verum enim verò hæc *Escharoticorum* methodus non modò incredibilem dolorem secum trahit, sed & magnam medelæ *Carcinomatium* moram producit, liquidem plerique non nisi annuo, & nonnunquam longiori tempore, sanantur. „ Excidente jam Eschara, ait *Blenis*, Suppurativorum usus ad octo tantum dies, si per „ exigua sint *Carcinomata*, sin autem grandia, „ ad sex septimanas est protogandus, ad me „ diocria denique, media utique mora postulat.

Hic minimus est Temporis terminus, quo utitur *Escharoticorum* Curatio, quæ ad plurimum annorum spatium, cum incommodis omnibus supra memoratis, nonnunquam prolatatur. Quandoquidem autem Medicorum omnium & Chirurgorum familia pro incerto hoc & tardo curationis instituto certum aliquid & expeditum nondum substituerent & supponere cœperunt, itaque Formulas quasdam *Escharoticorum*, quæ in vulgari usu sunt, numerare properabo.

Medici cum Remedia, quæ vulgò apposuerunt, ad *Carcinomata* eradicaanda perpetuum valere vidissent, medicaminum præ cæteris omnibus acerrimorum periculum facere, ipsius nimirum *Aqua fortis* & *Regia*, necesse habere. *Fallopium* autem ingentem illam, quam atrocissima hæc medicamenta attulerunt, jastram comperit tam habens, vehementer vult, ut ab istius aquæ usu Medici valde caveant, quæ Aurum ab Argento solet segregare: deinde etiam duas diversas *Aqua fortis* formulas, unam ex *Mariano Balytano*, ex *Johanne de Vigo* alteram, proponit. Idem quoque *Vir viridis Aris* tincturam cum *Aqua rosacea* compositam commendat; atque sibi denique persuadens, uti ab eo tempore omnes sibi persuaserunt, *Carcinomatium* medelam frustra tentari, nisi adsint *Corrosiva* seu *Escharotica* medicamina, ea, quæ sequuntur, sedulo subjungit.

Pharmaca.

℞. Aq. commun. q. v. Bulliat in lebetæ antea, in ea insunde Calc. viva parum, & adde Vitrioli Hungar. q. s. ut caeruleat solutio; hanc filtra pro Fotu tepide applicando.

℞. Lact. virgin. q. v. Mercur. sublim. paucillim. M. F. Liquor, quo sapiu tangantur Ulcera maligna.

℞. Axung. porcine. q. v. Ol. Tart. per deliq. q. s. ut Axungia deveniat acris & F. Unguentum; vel Ol. Tart. vice addatur Ol. Vitrioli.

℞. Merc. precip. ℥j. Vini sublimati ℥ij. Stent simul in vase, & vinum sublimatum accendatur, ut totum cremetur. Id cum novo vino sublimato ter repetatur.

℞. Merc. precip. ℥ij. Sp. vin. ardent. ℥iv. Ponantur ambo in Retorta, & Sp. vini à Mercurio precipitato desilletur, & in vas recipiens accipiatur. Hunc Sp. serva.

Dux Præparaciones *Præcipitati* proximè significantæ sine ullo vel leviori saltem cruciatu rem suam efficere jactitantur. Quod tamen aliter fore eventurum comperiemus, nisi summa in iis componendis diligentia adhibeatur, & nisi corrosivi sales penitus aboleantur.

℞. Merc.

℞. Merc. vivi optime purgati ℥j. quam solve in Aq. fort. ℥j. Solutioni superfunde aquam communem, postea paulatim Ol. Tart. correctum guttarim adde. & Mercurius lucis instar precipitabitur, quem probe à Corrosivo per aquam simplicem vindica. Hic Precipitatus vocatur Luteus, ab aliquibus vero Magni Calcinati Paracelsi nomine intelligitur.

℞. Merc. Lut. vel Precip. rub. parum. Inmiscetur Ung. Basilic. s. q. & extendi super petiolas, quas Cancru vel Caricibus applicabis.

Cum autem acriora Remedia in usum maximum venerunt, quorum viribus Carcinoma imprimis radicibus evellitur, postea Balsamicorum ope partes à tam gravi evulsionem offensæ restitui & relevari debeat, idcirco prioris generis prius constituam, deinde ad Balsamica festinabo.

Balsamica, quæ vulgari in usu sunt ad partes consolidandas, suo munere cunctanter nimis funguntur, idcirco Musicanus hoc Balsamum proponit.

Balsamum.

℞. Aloe. Myrrha & Croci ana ℥j. F. omnium Pulvis & affunde Sp. vini ardent. lbj. Scent simul per duos dies, deinde per Inclinationem tantum, Sp. vini separata, & in vase optime clauso serva. Aspergatur Ulcus ter vel quater in die, & consolidatum erit.

Ab hoc Balsamo (prout ipse conficitur) necesse est ut dolores magni moveantur. Quapropter alia Olea, sicut Ung. de Tutia, ab eo commendantur. Nullum autem præponere oportet Unguento Desiccativo Rubro, aut Ung. Diapom. hollygos, vel huius, quod à Johanne de Vigo constituitur.

℞. Ol. Rosac. ℥ij. Succi Plantagin ʒj. Litharg. Auri & Argenti ana ʒv. Tutia ʒj. Ceruss. ʒij. Pimbi usi ʒj. M. & ducantur in Mortario plumbeo ad Unguenti consistentiam.

Quoniam verò Auctores ad Carcinomatam curationem Remedia jamjam recensita admoverunt, tamen ex his etiam adterrima & molestissima Venereæ Pesti satisfacere non potuerunt, quocirca Medicamina quoque Mercurialia intus adhibuerunt, quæ eodem tempore Medelam promoveant, prohibeantque, quominus Massa sanguinis interim pollueretur. Quemadmodum autem diversa Carcinomatam genera à præmissa Theoria satis significata fuerint, exinde quoque, quæ sanguinem vitiant atque interna Topica desiderant, quæ verò ab externis remediis sanantur, perspicere poterimus.

Ex multa mora, quam afert Escharoticorum Praxis, licet colligere, quod Carcinomata non tam repente sanguinem corrumunt, Venereamque Luem propagant, quam plerique sibi Medici persuaserunt. Quippe quando Escharotici Pharmaci non est Gonorrhœa acrimoniam, à qua hoc Ulcusculum excutitur, penitus opprimere, sed tantum agere ut Crusta delabatur, palam sit acrem Contagii Spiritum in sanguinis massam non manere, sed sede Carcinomatus proflus contineri: præsertim quoque cum cætera Morbi Symptomata, deletis his Ulcusculis, deservescere & tandem tolli videamus. Quapropter quando hanc Curationem Carcinomatam, tardam licet & cunctantem, & Pharmaci Pesti acrimoniam parum subiguntibus utentem, Venerea Luem raro excipiat, statuendum est idcirco Carcinomata haud majore jure Veneream Luem, quam Gonorrhœam ipsam, allatura.

At verò Blenius ipse tantundem agnoscit: „si sales acidus (inquit ille) altius, quando viru-“
Tom. II.

„lenta Gonorrhœa progignitur, in corpus pene-“
„trasse, quam Ulcera Venerea & Carcinomata“
„excitantur, supponamus, tum profecto intelligi“
„potest, Morbi Gallici periculum multo certius“
„à Gonorrhœa, quam a Carcinomatibus pro-“
„creari. Hæc itaque res extra aleam omnem“
„dubitandi ponitur, & ad D. Blenii observationem“
„accurate quadrat: Istius autem causa ex“
„his, quæ supra discutavimus, facillimè repeti-“
„tur. Sed quidem Hypothesis, quam secutus est,“
„coëgit Hominem, ut sententiam amplecteretur sui“
„ipius Experientiæ repugnantem, quod palam ef-“
„ficetur, si ea tantum, quæ clausulam jam citatam“
„excipiunt, verba consulamus.

Sed ne in tarda hac & molesta Methodo curandi nimis diu immorari videar, jam aliam longè commodiorem proferre propero, quæ brevi tempore, fere nullo doloris Inflammationisve aut Amputationis periculo, conficit Carcinomata. Accedit etiam, quod hoc Remedium haud vitur adjuvamento alterius cujuscumque aut ad Carcinomata extirpanda, aut ad lasam Cutem renovandam.

Hic felix Eventus ab Unguento quodam producit, quod non à spe aliqua bona, aut sola opinione, sed ab ipso fructu & continua viginti annorum Experientia commendatur. Hujus Unguenti efficacia certo respondebit votis omnibus hominum, qui nunc sunt, vii & Familiarium quorundam, quibus olim fuit imperium. Methodus, ipsius ad instar Medicamenti, brevis est & facta facillima. Hujusmodi enim Unguentum tantummodo est ad Carcinomata apponendum.

℞. Hydrargyri q. v. Terebinth. Venet. q. s. M. F. Unguentum.

Prius verò quam rationem hujus Unguenti & defensionem susceperò, valde erit ad propositum nostrum, quo successu in aliis nonnullis usque gravioribus Ulceribus versatum fuit, in medium proferre. Hujus generis narratio eo nomine gratior erit, quia Ulceris genus, de quo verba sum facturus, inter Europæ gentes inauditum est.

Hæc Historia cum Germano meo, Doctore Cockburn, fuit communicata, quoniam autem sui ipsius judicii, cum res mea ageretur, suspensionem habuisset, itaque de libro meo sententias alienorum primò significat, deinde ad Unguenti mei mentionem delabitur. Postquam verò candidas humanasque D. Tho. Hoy & aliorum de meo Opere, summaque Unguenti mei utilitate, opinionones recensuisset, hæc in modum deinceps procedit:

„Non possum (inquit) dicere me unquam“
„ad Carcinomata Unguentum tuum applicuis-“
„se, sed vim ejus in Ulceribus, natura haud“
„dissimilibus, & in loco periculiosiori emicanti-“
„bus, expertus sum: Athiops quidam meus“
„Ulceri quodam, quod apud nos Crab Tanes au-“
„dit, vexabatur. Hoc genus Ulcerum in pe-“
„dum plantas exoritur, atque labris adeo du-“
„ris & callosis insignitur, ut ressecari non sine“
„difficultate possit. Moris erat ea Cultello prius“
„præcisâ eum ardente ferro, aut pulveribus“
„Causticis, quales sunt viride As & Vitriolum“
„Romanum, cassis licet plerumque conatus,“
„amburere. Ulcus Pueri mei in ea parte plan-“
„te excrevit, ubi cutis erat admodum callosa:“
„cui prius ressecato quum Medicinam tuam ad-“
„movissem, durities paucorum dierum spatio“
„sensim evanuit, & pes Pueri ad pristinam“
„suam“

, suam mollitiem & sanitatem est restitutus. Hujus Experimenti vis adeo est in promptu, ut explicatio omnis præcludatur.

Attamen autem hujus generis inventiones grex hominum malevolus invidia potius atque calumniâ prosequitur, quàm laudibus & gratiis, quæ Inventoribus multò justius debentur. Siquidem hi contra ipsius veritatis lucem euntes, hunc in modum disputant. Nonne *Mercurius* (inquiunt) & *Terebinthina* ante in *Ventreæ Livi* curatione, quàm hic homo extitit, versabatur? minime inficior. At profecto in *Carcinomatium* curatione locum antea nullum habuerunt. Quod si (ut hanc rem conficiam) vegeto dolori certa relatio, si medela, intra quatuor dies perfecta ei, quæ in quatuor longos menses producit, si demum Penis amputationi sanitas atque integritas præferatur, tum ædepol hæc nostra curandi ratio cæteras universas, quæ antehac fuerunt, meritiò antecellit.

Existimatio cujusque remediæ ex usu ejus & utilitate proficiscitur: si igitur notum aliquod & populare medicamen, cum aliis commixtum & bene præparatum, ad novum usum & utilitatem dirigeretur, illud æque novum judicari debet, ac si quod aliud ex plane novis & inauditis principiis de integro coagmentatum. Itaque non vereor dicere, quòd vulgare medicaminum ad novos fines & opportunitates felix accommodatio multo melius de re Medica mereatur, quàm si ignota antehac medicamenta reperimus, quæ omnibus populare methodorum intentionibus inservirent. Quapropter hoc Remedium non secus novum esse & mei juris puto, quàm si plantam aliquam novam & prorsus inauditam pervestigassem. Quando *Unguenti* hujus præstantiam olim vindicabam ab incommodis, quæ vel ex ejus simplicitate, vel ex antiqua principiorum, è quibus constat, cognitione oriri posse arbitrabar, nequaquam in mentem meam venit, me in Plagiariorum numerum referendum unquam fore. Verùm quando ex malevola quorundam diligentia percrebuerit rumor, viresque eundo acquisiverit, hoc meum Remedium à *Fallopio* jam dudum fuisse præscriptum, quamvis modestiores quidam inuunt me illius *Unguentum* aliquantulum emendasse.

Quandò, inquam, res ita se habeat, eam paulò fufius excutiri & enucleari oportebit: verumtamen de eo ipso obiter mihi gratulari satis non possum, quòd hoc unicum sit vitium momenti alicujus, quod toti libro nostro objectatur. At quoniam nonnulli homines haud mediocri cum solertia leviusculum hunc tumorem propagaverint, non est ut gravioribus eorum erroribus ignoscerem: sed ut hanc rem paulo acriori stylo persequamur. En verum *Unguentum* à *Cl. Fallopio* propositum.

Unguentum.

R. *Axungia porcina* ℥ij. *Thuris*, *Aloes ana* ℥j. *Argenti vivi* ℥ij. *Teruntur hæc in Mortario, extincto Argento vivo, & fit Unguentum, quo unguimus.*

Quisquamne verò hoc Medicamentum aut surripit à me, aut surreptum promoveri possit dicere? An quia utriusque *Unguentum Mercurio* præparetur? At certe Reprehensores nostri non credunt, quòd *Mercurium* primus omnium, præsertim in *Unguento*, etiam ipse *Fallopium* præ-

scripserit, cur non verò *Galenii*, vel Arabum saltem, potius quàm *Fallopium* scripsit? Hi enim universi *Mercurium* in Unguentis possum commendarunt. Imò, *Unguentum* illud, quod ansam Salvationis primam præbuit, ab *Avicenna*, doctissimo *Fracastorio* teste, repetitum fuit.

Eadem profecto absurda, eadem malevola ratiocinatio *Hippocrati* quoque (si iisdem Viris placeret) omnem hujus Medicamenti laudem est tributura: *Hippocrates* enim ipse & primævi Medici *Terebinthinam* (quæ *Unguentum* hoc nostrum proxima ingreditur) *Ulceribus* admoventur.

Undè igitur hujus inventionis novitas? Idem sane sonat horum argumentatio: *Fallopium* autem nulla utitur *Terebinthina*. Eadem equidem argumentatio contra *Radium* sive *Ruffum*, quem *Rhasen Pereira* appellat, valebit, qui *Catapoti* usum primus detegebat: Neque enim ille (secundum nostros homines) dignus est, qui Inventor nominetur, quoniam ex *Aloë*, quæ antea in usu fuit, *Catapoti* præcipue componantur. Neque *Fallopium* *Unguentum* suum sibi debet vindicare, quoniam nec ille *Mercurio* utebatur primus, aut ad *Carcinam* aut ad *Carcinomatia*, de quibus nunc agitur, exicanda, aut ad aliud quodcumque *Ventreæ Livi* Symptoma corrigendum. At verò hoc *Fallopium* *Unguentum* & suas spes (uti ipse conficitur) quodammodo sefellit, & magnum ægroto, propter *Axungiam Porcinam Aloë*que, dolorem incutit; hæc verò jacturæ à meo remouentur. Adde quòd *Argentum Vivum* dimidium *Unguenti* mei partem (illius autem solummodo decimam) constituit, & cum optimo omnium *Digestivo* temperatur.

Ex quibus omnibus intelligimus, vires singuli Remediæ longe inter se dispares atque diversas exerceri. Quinetiam Thus ab *Avicenna* planè *specificum* ad Tumorem omnem delendum putabatur. Quocirca eandem in Thure atque in *Mercurio* spem positam habuit *Fallopium*. Utrumque enim Pharmacum ejusdem hominis autoritate (*Avicenna* scilicet) nitebatur.

Atque in hoc profecto Adversarii meam consistere solertiam omnem dicunt, quòd *Fallopium* *Unguento* supervacaneum quòdque præcederim, *Mercuriumque* justam & satis validam quantitatem cum Materia quadam, quæ *Unguenti* formam pariter & efficaciam promovet, commiscerim.

Verùm enim verò hæc ipsa Objectio satis mihi honoris tribuit. Egone enim addidi aliquid ad magni *Fallopium* sagacitatem? *Unguentum*ne ejus hanc debitam emendationem per centum & viginti annos desideravit? Liceat mihi igitur assumere, quòd ego potissimum præclarum hoc Remedium, quòd Adversarii etiam mei per centum & viginti annos (etsi forte per dimidium istius spatii oblivio illud cepit) inclariuisse agnoscunt, ad justam suam & debitam perfectionem deduxerim.

Attamen autem cum alterius Medici remedio in unico tantum Pharmaco communicare; istius quoque Pharmaci quantitatem, qua ille utebatur, quintuplo majorem adhibere, vehiculumque insuper longè commodius adjungere, Inventoris profecto magis esse, quàm Emendatoris, videtur. Sed hæc res petes Lectorem sit.

Tum se, tum Facultatem suam haud mediocriter offendant Medici, qui eam ob rationem methodum curandi aliquam vituperio prosequuntur, quod popularia tantum Pharmaca usurpet. Si enim Reprehensores illi hac sua calumnia significari vellent, suam è contrario Praxin à Methodis non vulgaribus atque inauditis Pharmacis sustineri, istud quidem præ se ferendo omnem omnium, qui per omne ævum existerunt, Empiricorum arrogantiam superaverint.

Utique verò ridiculæ hæc animadversiones sint & prorsus dementes, calumnia nihilominus, si naturam hominum perpendamus, haud ægre hæret & propagatur. Ut tamen de his Pharmacis (quibus aut Praxis nova, aut Matetres, novitatis speciem imposuit) planè taceam, certè intelligimus, dissimiliorem ipsæ coloribus, qui à diversis pictorum manibus miscentur, pulchritudinem accidere non posse, quam eventum Pharmacis, quæ à diversorum Medicorum mentibus temperantur. Verùm quoniam quicumque vehementem calumniandi facultatem exercent, iidem homines crebro grande aliquod præ se ferre & vehementer gloriarī soleant, itaque mihi semper statuendum existimavi, Remedium nullum pro Specifico haberi oportere, nisi quod prius ab Experimentis plurimis confirmatur, quorum quoque momenta omnia diligentissime fuerint perpesa, hoc est, nisi vel in eodem morbo, eademve morbi gravitate versatum fuit, vel, quando jam de optimis aliis quibuscunque Pharmacis spes nulla fuerit, id cum felici exitu adhibitum fuit.

Hæc prof. Etō fuit imprimis Arti Medicæ fortuna fatalis, ut multa multi pollicerentur, quæ nunquam assequi potuerunt. Ita enim Plurimi homines *Carcinomatibus* absque ullo usu *Escaroticorum*, arcanis quibuidam methodis occurrere (quod nequaquam antehac factum fuit) se promiserunt. Quoniam autem D. *Blenius* hanc *Agyrtarum* consuetudinem simul & spes vanas commode depinxit, illius verbis uti liceat. „Intra octo aut novem dies (inquit ille) deterrima atque immanissima *Carcinomata* se extingunt & Agyrtarum pecus profitebitur. Sin autem temerariam suam & dolos malos experientia detectos penitus & exploratos hi Viri videant, tum fidem ægrotis facere contendunt Medicinam suam omniam (quæ ex Lue Venerea non oriuntur) *Carcinomata* certo tollere, sed conditionem sanguinis adeo depravatam vitiatamque esse, ut eorum ulcuscula removeri prius nequeant, quam ipsa Lues relevabitur. Ut tamen hujus Historiæ cum aliis, quæ nunc sunt, comparisonem omnitam, satis erit alteram atterere, quarum si utraque jungatur, omnes *Agyrtarum* mores exprimentur, hanc verò postremam à *Musitano* accipe. „Infirmo (inquit ille) suadent Fluum rem illum vilem esse, eam Natura per eum locum virulentam materiam expurgare conetur, neque cohiberi debere, quia corpus inficere potest, & pejora eveniunt mala: Hac malitiosa industria, quod illi perficere nequeunt (stercoris & sanguinis educatione) per alios curari sub poena majoris damni infirmis prohibent.

CAP. VI. De Crystallinorum Curatione.

Naturam *CrySTALLINORUM* (qui sunt species Carici illius, quam *Antonius Musa*, quamque Medici Italici *Taroli* appellant) adeo fuisse in præcedenti hujus Operis filo patefecimus, ut eorum Remedia jam nullo cum negotio indicare possimus; præsertim si Nobiscum reputemus, ea à contusione parti cuidam corporis illata, quæ agenti humorum *Alfluxui* & *Gangrænæ* valde subijcitur, exorari. Quæ de causa quicquid applicatur satis *Stypticum* esse debet, ut hæc molles *Vesiculas* contraheret, neque verò vehementer admodum *Adstringens*, nisi forte, liquoribus loci contusi interim condensatis, *Gangræna* gravis cieatur. Atque demum, ut uno verbo rem consciam, *Adstringentia*, quibus utimur, fomenta ita spirituosis Pharmacis animare oportet, ut periculosus ille scopolus devitetur.

Felix eventus, quem ex continua Experientia hæc Praxis recipit, maximam fidem facit Theoriæ, quæ superius fuit constituta: ab ea enim intelleximus, *CrySTALLINOS* nullo modo à *Gonorrhœa*, sed ab ipso contu, præcipue verò quando adsint conditiones ibi memoratæ, proficisci. E contra verò alterius cujuscunque generis remedia aut vires castas aut eunctantes saltem & tardissimas exercet. D. *Blenius* Experientia ad hanc Doctrinam exquisitè quadrat. „Aquei hi Tumores (ait ille) tantam aliquando malorum cohortem secum ducunt, ut à quibusdam pro Symptomatibus Venereæ Luis, atque etiam pro Lue ipsa haberentur. Hi itaque homines in eo elaborarunt, ut à Purgantibus, Sudorificis & vehementer Diureticis, à *Cinabari* fumis, & *Emplastris* Unguentisque *Mercurialibus*, & ab universis demum Pharmacis, quæ ad morbum Gallicum adhibentur, *CrySTALLINOS* exiccarent; in hoc autem tota via errarunt; quoniam hæc aquea *Tubercula* à *Peste Gallica* nequaquam pendunt. Illud enim compertum habemus, Mercuriana, quæ in vulgari usu sunt, rem suam haud tam brevi tempore, quam *Tumores* aquei postulant, efficere. Hi enim *Tumores* adeo importuni sunt, ut in trium aut quatuor dierum spatio, nisi à remediis *Topicalibus* statim subigantur, ad maturitatem suam adolescant.

Hæc equidem ab optimo omnium, qui in hoc genere studii existerunt, Tractatu confirmanda existimavi, duas potissimum ob rationes, quarum prior est, ne ego solus & singularis videar, qui hanc antehac inauditam opinionem sum amplexus. Altera verò, quoniam homines ita sæpe comparati sunt, ut magis defundi atque peregrini Medici auctoritate quam viva suorum voce vincerentur. Non est ut admodum, quanta quoque ratione ac Experientia res tota suffulcitur. Verumtamen D. *Blenius* ex Aquea ponis, quæ in *CrySTALLINIS* continetur, quam ex vera eorum Natura suas curandi intentiones repetens, in *Errores* haud leviores, quam cæteri homines, licet minus periculosos, incurrit. Aqueas enim hæc *Vesiculas* à Pharmacis, quæ in Aquam (sicut vulgò fertur) vim quandam purgativam exercent, posse discuti suspicatur: atque suo Remediorum, quæ ad Veneream

ream *Luem Specifica* habentur, amori tantopere indulget, ut eadem quoque cum aliis quibusdam Medicamentis, quæ ad *Veneræ Ulcera* & *Carcinomatata* commendat, misceri jubet. Hæc autem omnia nequaquam eo animo admonet; ut Remediorum Topicorum usus tolleretur: quorum necessitas (addit ille) ex eo maxime intelligitur, quod tantam vim habeant in quorundam ægrotum curatione, ut Remedia interna, nisi hæc simul præsto fuerint, incausum admoveamus.

Quod si horum Topicorum necessitas talis sit, qualem ille significavit nobis, ille verò è contra Purgantia Pharmaca ea intentione administrat, ut Aqua (quod fieri illa ratione profus nequit) discutereur, palam efficitur *D. Blennium* minùs bene uti *Experientia* sua, *Crystallinosque* à Topicis tantum Remedia (nulla *Carcinomatata* aut *Gonorrhœa* aut *Veneræ Luæ* ratione habita) ad medelam perducere.

Crystallini quidem à plurimis hominibus inter deterrima *Gonorrhœa* Symptomata plerumque numerantur, quanquam autem neque *Experientia* mea, nec opinio, quam de illorum curatione habeo, mihi satis unquam argumenti foit, ut tantam eorum atrocitatem suspicaret: spero tamen, ut aliorum praxis (quæ meam potius confirmat quam diluit sententiam) hanc dissentienti liberatam sit mihi concessura. Attamen autem ne inter varias opinionum diversitates res ipsa excidat, & medelam desideret, sequentes Methodos, quæ magis in deliciis sunt, proponendas puto.

Atque equidem, si *Misitano* fides sit, *Tabaci* spiritus gravissimo huic malo duntaxat satis occurrit; qui ab eo itaque in hunc modum præparatur:

℞. *Tabaci foliorum viridium* q. v. Infund. vino *Malvatico*. Tinct. utatur sine *D. Stillatione*.

Crystallini hac Tinctura, à *Mercurio Præcipitato* priùs castigata, sunt quinquies ad plurimum attingendi. Equum autem erit, ut ægro jacenti admoveatur, ne forte ob dolorum insulsius & vehementem Tincturæ vim spasms oppressus decidat. Sin autem *Crystallini* tam graves reverà essent, quàm hic Medicus asseverat, aut tam immane remedium postulassent, tùm profecto inter pessima *Gonorrhœa* aut *Veneræ Luæ* Symptomata jure optimo numerantur. Verùm quidem *D. Blennium* & complures alii nihil vident, quod à *Crystallinis* tantopere metuatur: licet ille etiam majoris periculi, quàm quod aut res ipsa, aut *Experientia* ejus, unquam denunciavit, terrore commoveatur. Intelligebat enim Pharmaca desiccantia, aut discutientia ad *Crystallinorum* medelam satis valere. Quocirca Spiritum vini *Camphoratum*, Pastam quoque quandam ex *Lomento* & aqua *Tiliæ* & Sale *Armonico* conflata commendat, imò quoque ad Adstringentia devenit, qualia sunt *Albumina* pulvere *Sympathetico* & *Alumine* temperata.

Quandoquidem verò supra ostendimus, tepida Medicamina à contusione postulari, quò melius Liquores discuti & fluere poterint, idcirco Adstringentia & Desiccantia Pharmaca, quibus nonnulli ad Liquorem absorbendum utuntur, multum plerumque detrimenti afferunt. *Gangrana* enim, quæ omnibus magnis contusionibus ab istiusmodi Medicaminibus tractatis accidit, exinde sequeretur.

Quapropter quicquid applicatur, dum contra contusionem potissimum dirigitur, Stypticum

quoque aliquid & mediocriter Adstringens afferre debet.

℞. *Aq. Calc.* ℥ij. *Sp. vini Gallici* ℥ij. *M.* & foveatur pars affecta tepide quater vel quinquies in die.

℞. *Folior. Absynth.* *M.* j. *Flor. Chamemel. Sambuci ana* *M.* ℥. *Coq. in Aq. Calc.* ℔ ℥. ad $\frac{1}{3}$ consumptionem. Colatura per expressionem facta add. *Spir. vini* ℥vj.

Quando autem, quod de parte contusa amplius metuatur, nihil habeamus, tum ad prædicta medicamina paulo fortiora Adstringentia addendi cumque iis *Kemanum Vitriolum* aut *Aquam Ophthalmicam Saphyrinam* commiscendi locus datur. Ita enim curatio absque ulla *Mercurii* mixtura & absque ope internæ medicinae conficietur. Quando autem neque ipse *Tabaci Spiritus*, neque atrox cæterorum fortium Remediorum vis & vehementia, dum *Crystallinos* extirpat, *Veneræ Luæ* tollere jure supponatur, idcirco *Experientia* haud satis Argumenti adhuc nobis fecit, ut illos à *Lue* concitari judicemus; quippè quod neque ex natura *Crystallinorum*, nec Curandi ratione ullatenus efficitur, ex quibus omnibus manifestò cognitur *Doctrina*, quæ supra proposuimus, *Crystallinos* scilicet nequaquam à Contage, sed ex certis *Causis* conditionibus exoriri.

CAP. VII. De Curatione Phimosos & Periphimosos.

IN eorum equidem sententiam ego transire non possum, qui putant naturalem illam ineptitudinem, qua Præputium ægre super Glandem retrolabitur, *Phimam* aut *Phimosis* ullo modo denotare. Siquidem Præputium protrudi atque retrahi potest, seroto omni periculo *Strangulationis*. Quodcumque autem Præputii *Strangulatio* dolores moveat, aut *Inflammationem* & humorum affluxum cogat, tum profecto *Phimosos* & *Periphimosos* Symptomata omne nostrum studium & diligentiam postulant. Hæc præternaturalis Præputii ineptitudo, ex qua fit, ut super Glandem retro citroque moveri absque multa molestia non possit, à *Carcinomatibus* ibidem genitis, & spissitudinem glomerantibus, proficitur. Supra enim exemplo significavimus, à *Variolarum* crustis talem fere spissitudinem & *Phimosis* posse, qualis à *Carcinomatibus* & *Crystallinis* progignitur, induci. Quas ob causas haud minorem artem & Medicinam *Crystallini* & *Carcinomatata*, quam Præputium ipsum, desiderant. Illud sane verum est, crassitiam Præputii primo nostro studio indigere, ut, illa paulo subtracta, ad ejus causam (nimirum *Carcinomatata*) facilius via muniat.

Deinde verò sola *Carcinomatata* & *Crystallinorum* curatio præstare potest, ne crassities futura metuatur. Qua ratione *Crystallinorum* *Carcinomatata* quoque medelam assequi possumus, in duobus Capitibus proxime præcedentibus fuit significatum. *Phimosis* verò & *Periphimosi* iis tantummodò medicaminibus sese submitunt, quæ Humores discutunt, mitigantque *Inflammationem*, aut à vehementibus quibusdam *Suppurativis* juvantur, quæ Humores quàm occyissime foras projiciunt. Utroque enim modo Præputium

tium ad molliem flexum sua munia tam certè & procliviter administrabit, ut nunquam necesse sit ad gravissimam illam Præputii dissecandi operationem confugere.

Hæ Indicationes, si Medicorum praxin consulamus, Theoriam aliquam supponunt, ad Meam verò solam verè referuntur. Illud enim pro explorato habemus, quòd sicut ex Glandis & Præputii Carcinomatibus Phimosi & Periphimosi oriuntur, ita quoque si Ulcuscula ita è medio auferantur, Præputii ineptitudo cito relevabitur. Ab his profecto rationibus Phimosi non tantum maturius, sed sine ulla ope Fomentorum aut Incisuræ periculo ad medelam perducitur. Hæc autem curandi Methodus Medicos adhuc clam fuit, licèt in Praxin deduci facili cum negotio potuerit. Veruntamen ne in his rebus nimis diu immorari videat, ad alias quasdam Medicorum præceptiones progredior, quæ nullo consilio, nulla profus Theoria, aut à Natura, aut à Symptomatibus Carcinomatum deducenda, suffalciantur.

Nonnulli enim ventrem infimum & pubem aqua frigida aspergi volunt, dum manus aqua etiam frigida madefacta Præputium interim reducere conantur. Alii nimirum placet, humorem à Præputio distillantem, Spongiola aut Viburni medulla, aut Radicibus Viridis Gentiane inter Glan- dem & Præputium insinuat, absorbere. Cùm autem prior Methodus erectionem duntaxat Penis compescere, Phimosi verò nequaquam corrigere aut prohibere possit, tum posterior falsa Hypothesi imitatur (aqueos scilicèt Humores in Præputio congestos ab applicationibus jamjam memoratis penitus desiccari posse,) itaque non mirum est, quòd omnis spes in hujusmodi conatibus posita pereat profus & præcidatur. E regione profecto Humor, qui inter applicationem Fomentorum imbibitur, partes distendit, facitque, ut dolores & liquorum affluxus ali potius atque intendi potius, quàm remitti videantur.

Pharmaca.

R. Folior. Dulcamara M. xv. Semin. Lini pulverati ℥iv. Decoq. in vino Moschato, Cretico, vel Larido porcino ad Cataplasmatum Consistentiam, quod applica.

R. Radic. Bryonia alba magna, bene nutrita, & in Taleas secta ℥bb. Frig. in Sartagine, quousque contabescat. Cola, & adde Tereb. Abietis ℥bb. Cera ℥ij. M. F. Ung. viscidum.

R. Radic. Alth. Lilior. albor. ana ℥ij. Coq. in Aqua communi. Fissentur, & trajiciantur per setaceum; dein adde Caputurum Alliorum sub Cineribus coltorum ℥ij. Ol. Lilior. & pinguedinis Anseris & Anatis ana ℥b. Farina Semin. Lini q. s. M. F. Cataplasma.

R. Mucilag. Althea. Fenugraci. Ficum Pinguum ana ℥ij. Ol. Lilior. & Chamemel. ana ℥j. Pinguedinis Anseris & Axungia porcina ana ℥b. Terebinth. Penet. ℥b. Ammoniaci & Galbani Aceto solutorum ana ℥j. Cera nova q. s. M. F. Cera- rum instar Diachyli magni.

R. Radic. Alth. Lilior. albor. ana ℥j. Folior. Malv. Mercurial. ana M. j. Coquant. ad molli- tiem; quibus confosis adde Farina Tritici. Hordei ana ℥b. Butyri rec. Pinguedin. Gallina ana ℥j. Ol. Chamemel. q. s. M. F. Cataplasma tepide im- ponendum.

Alia quamplurima Fomentorum & Cataplas- matum specimina addi possunt. Cùm autem

complura ad rem præsentem accommodata in aliis hujus Tractatus locis perstrinxerim, nolo ea jam reponere, sed prudentiæ Medici relinquo.

Remedia, quæ modò proposuimus, hos Tu- mores aut discutient, aut frangent, agentque, ut, Meliceridis ad instar, brevi tempore elidant, neque gravem incisuræ operationem unquam de- siderent. Nihil profecto est quod interfit aut differat Phimosi Fœminarum à Virili, quando ex Venerea causa utraque oriatur. In Phimosi enim Marium sit, ut neque Glans detegi, nec Præputium ulla arte retrahi queat: in Muliebri verò, Vagina profus obseratur, nec introitus ullus conceditur. Prior à Præputii crassitudine, altera verò à Caruncularum intumescencia, gra- vique Sphincteris & cæterarum partium, quæ ad Vaginæ orificium sunt, Inflammationibus pla- nè proficiscuntur. Mirabiles verò hæc strages à Carcinomatibus, quæ in Carunculis insident, si- cut Phimosi Virorum ab iis, quæ Glan- dem & Præputium divexant, eduntur. Quapropter ad Phimosi Mulierum Fomenta emollientia applice- mus, neque necesse est, ut remedia, quæ ad Carcinomatum curationem præcipuè spectant, ne- gligere debeamus. Verùm hæc omnia jamjam satis enucleavimus, quando de Phimosi Marium ageretur.

Atque hætenus Gulielmus Cockburn Tractatu de Gonorrhœa.

GRAVEDO.

Vid.

CATARRHUS.

GRAVIDARUM MORBI.

Vid.

PRÆGNANTIUM MORBI.

GURGULIONIS MORBI.

Vid. in Bibliothecâ Chirurgicâ.

GUSTUS MORBI.

Quibus organis perficiatur Gustus, in Linguae morbis videbimus, dum scilicet hanc partem uno describemus verbo. Hic itaque tantum ejus- dem ipsius Gustus morbidas affectiones per Con- sultationes & Observationes, adnotabimus.

Consultationes.

Gustus depravatus.

D. Joacinus Navin Episcopus Caminensis Can- cellarius optimè meritis, intemperie calidâ hepatis affectus, insignem oris & linguae patiebatur amari- tudinem, adè ut suavissima etiam, seu esculen- ta, seu potulenta gustu admodum amara & in- grata penitus averfaretur, cum notabili virium de- jectione.

Gustus depravatur ab humore bilioso, linguam profundente, imprimis tuvicam sive membranam quæ os & palatum succingit.

Bilis;